

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

Δομές και οργάνωση Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Συμεών Διαμάντης

Αθήνα, 2020

Τριμελής Επιτροπή

Ευρυδίκη Μπέσιλα - Βήκα, Καθηγήτρια Παντείου

Πανεπιστημίου,

Λάμπρος Μπαμπαλιουτας, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου

Πανεπιστημίου (Επιβλέπων),

Αιμιλία Παπάζογλου-Μητροπούλου, Λέκτορας Παντείου

Πανεπιστημίου

Copyright © Συμεών Διαμάντης, 2020

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ' ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Στον Άγιο Ραφαήλ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συντομογραφίες.....	6
Εικόνες.....	9
Πίνακες.....	10
Πρόλογος - Ευχαριστίες	11
Περίληψη.....	12
ABSTRACT	14
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	16
1. Οι Καταστροφές.....	19
1.1. Ορισμοί καταστροφής.....	19
1.2. Είδη καταστροφών με βάση την έκταση που καταλαμβάνουν	21
1.3. Είδη καταστροφών με βάση τα αίτια αυτών.....	22
1.3.1. Οι καταστροφές από φυσικά φαινόμενα.....	23
1.3.2. Καταστροφή από τεχνολογικό συμβάν, ατύχημα μεγάλης έκθεσης ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία και την περιουσία των πολιτών.....	30
1.3.3. Άλλες μεγάλες καταστροφές, ατυχήματα ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία ή την περιουσία των πολιτών	32
1.4. Ο Κύκλος διαχείρισης των καταστροφών.....	35
1.5. Στοιχεία που συμβάλλουν στην επιτυχημένη διαχείριση καταστροφών	37
2. Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα	45
2.1. Ιστορικό θεσμοθέτησης και οργάνωσης της Πολιτικής Προστασίας.....	45
2.2. Έννοια και σκοπός της Πολιτικής Προστασίας	50
2.3. Δυναμικό Πολιτικής Προστασίας.....	51
2.4. Μέσα Πολιτικής Προστασίας.....	53
2.5. Πολιτικές και σχεδιασμοί στους οποίους στηρίζεται η οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας.....	54
3. Όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας	57
3.1. Κεντρικά Όργανα.....	57
3.1.1. Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας	57
3.1.2. Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Κ.Σ.Ο.Π.Π.)	59
3.1.3. Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας	63

3.1.4.	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π.).....	66
3.1.5.	Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας.....	72
3.2.	Κεντρική Κυβέρνηση – Υπουργεία	74
3.2.1.	Υπουργείο Οικονομικών	77
3.2.1.1.	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων	78
3.2.2.	Υπουργείο Εξωτερικών.....	78
3.2.3.	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	80
3.2.4.	Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων.....	81
3.2.5.	Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων	83
3.2.6.	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.....	85
3.2.7.	Υπουργείο Υγείας	86
3.2.8.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	92
3.2.9.	Υπουργείο Δικαιοσύνης.....	94
3.2.10.	Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.....	96
3.2.11.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.....	97
3.2.12.	Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών.....	100
3.2.13.	Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.....	105
3.2.14.	Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	114
3.2.15.	Προεδρία της Κυβέρνησης /ΓΓ Επικοινωνίας και Ενημέρωσης	120
3.2.16.	Υπουργείο Εσωτερικών	121
3.2.16.1.	Υφυπουργείο Εσωτερικών Μακεδονίας-Θράκης.....	122
3.3.	Αποκεντρωμένα και Περιφερειακά Όργανα	122
3.3.1.	Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.	123
3.3.2.	Οι Περιφέρειες	128
3.3.3.	Οι Περιφερειακές Ενότητες.....	133
3.3.4.	Οι Δήμοι	137
3.4.	Εθελοντική Υποστήριξη	143
	Συμπεράσματα – Προτάσεις	148
	Πηγές - Βιβλιογραφία.....	155

Συντομογραφίες

ΑΔΜΗΕ: Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας

ΒΔ: Βασιλικό Διάταγμα

ΓΓΠΠ: Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

ΓΔΑΕΦΚ: Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών

ΓΕΕΘΑ: Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας

ΓΝΣΚ: Νομικό Συμβούλιο του Κράτους

ΔΕΔΔΗΕ: Διαχειριστής του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας

ΔΕΗ: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

ΔΕΠΑ: Δημόσια Επιχείρηση Αερίου

ΔΕΣΦΑ: Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου

ΕΑΓΜΕ: Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών

ΕΑΚ: Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός

ΕΔΕΥ: Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων

ΕΚΑΒ: Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας

ΕΚΔΔΑ: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης

ΕΚΕ: Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντισμού

ΕΚΚΑ: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΕΛΑΣ: Ελληνική Αστυνομία

ΕΜΥ: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία

ΕΝΠΕ: Ένωση Περιφερειών Ελλάδος

ΕΟΔΥ: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας

ΕΟΔΥΚ: Εθνική Ομάδα Διαχείρισης Υπεράκτιων Κρίσεων

ΕΣΚΕ: Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων

ΕΤΙΚ: Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών

ΕΥΔΑΠ: Εταιρεία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας

ΚΕΔΕ: Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος

ΚΕΠΙΧ: Κέντρο Επιχειρήσεων

ΚΕΠΠ: Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας

ΚΣΟΠΠ: Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

ΚΥΑ: Κοινή Υπουργική Απόφαση

ΛΣ-ΕΛΑΚΤ: Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή

ΜΜΕ: Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

ΟΑΣΠ: Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας

ΟΔΙΚ: Ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων

ΟΠΣ: Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα

ΟΤΑ: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΟΤΕ: Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος

ΠΔ: Προεδρικό Διάταγμα

ΠΣ: Πυροσβεστικό Σώμα

ΠΣΕΑ: Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης

ΡΑΕ: Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας

ΣΑΚΕΑΝΥΣ: Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Εκτάκτου Ανάγκης σε Υπεράκτιες εγκαταστάσεις υδρογονανθράκων και Συνδεδεμένες υποδομές

ΣΑΤΑΜΕ: Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης

ΣΔΑΑ: Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρωπίνων Απωλειών

ΣΟΠΠ: Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

ΣΤΟ: Συντονιστικό Τοπικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

ΥΑ: Υπουργική Απόφαση

ΥΠΑ: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας

ΦΕΚ: Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΧΒΡΠ: Χημικά, Βιολογικά, Ραδιολογικά και Πυρηνικά

UNESCO : United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

Εικόνες

Εικόνα 1 Συνιστώσες σε μια καταστροφή.....	20
Εικόνα 2 Χάρτης της Ελλάδος με τις ευαίσθητες, σε πυρκαγιές, περιοχές.....	28
Εικόνα 3 Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας της Ελλάδας.....	30
Εικόνα 4 Οι γενεσιουργοί μηχανισμοί, οι τρόποι εκδήλωσης και οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών.....	34
Εικόνα 5 Φάσεις διαχείρισης καταστροφής (Άρθρο 1 παρ. 2 εδ. α΄ του ν.3013/2002)...	36

Πίνακες

Πίνακας 1 Είδη καταστροφών (άρθρο 2 του ν. 3013/2002).....	20
Πίνακας 2 Συσχετισμός ανάμεσα στις φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.....	32

Πρόλογος - Ευχαριστίες

Οφείλω θερμές ευχαριστίες στα πρόσωπα που πρόθυμα και με ενδιαφέρον με συνέδραμαν ώστε να περαιώσω την παρούσα εργασία.

Ειδικότερα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Λάμπρο Μπαμπαλιούτα τόσο για την αποδοχή του προταθέντος, από πλευράς μου, θέματος εργασίας, όσο και της απαραίτητης καθοδήγησης και αρωγής που μου παρείχε για την ολοκλήρωση αυτής, εντός του προβλεπόμενου χρόνου.

Εν συνεχεία, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του ΠΜΣ, στο πλαίσιο του οποίου εκπονείται η παρούσα, οι οποίοι συνέβαλλαν με τον τρόπο τους, άλλος σε μεγαλύτερο και άλλος σε μικρότερο βαθμό, στην εμβάθυνση του γνωστικού μου αντικειμένου περι των θεμάτων της Δημόσιας Διοίκησης.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τον συνάδελφό μου Σκαμπαρλή Αθανάσιο για το έμπρακτο ενδιαφέρον του να μου παράσχει χρήσιμη και δυσεύρετη βιβλιογραφία, ενώ θα ήταν παράλειψη να μην ευχαριστήσω τους συμφοιτητές μου, οι οποίοι είχαν διάθεση να συνεργαστούν μαζί μου και να επιλύσουν οποιοδήποτε πρόβλημα ήθελε παρουσιαστεί.

Περίληψη

Οι φυσικές καταστροφές, ως αποτέλεσμα των φυσικών φαινομένων μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή και την περιουσία των ανθρώπων με δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομία και τις υποδομές της χώρας. Ομοίως, οι τεχνολογικές καταστροφές απειλούν σε μεγάλο βαθμό τόσο το φυσικό περιβάλλον, όσο και τις ανθρώπινες κοινωνίες.

Για τον λόγο αυτό, όπως σε κάθε σύγχρονο κράτος, έτσι και στην Ελλάδα έχει καταβληθεί προσπάθεια τα τελευταία τριάντα, κυρίως, έτη να δημιουργηθούν οι κατάλληλες δομές και να υπάρξει αποτελεσματική οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας με απώτερο σκοπό την προστασία των πολιτών και του φυσικού περιβάλλοντος από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές, με την κατάλληλη αντιμετώπιση των εν λόγω καταστροφών και τον μετριασμό των συνεπειών αυτών.

Η Πολιτική Προστασία αποτελεί μία από τις αυτονόητες πολιτικές του Κράτους η οποία παρουσιάζει δύο κρίσιμα και μοναδικά στοιχεία: Από τη μία αποτελεί μορφή αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και του επιπέδου ανταπόκρισης της δημόσιας διοίκησης σε περιβάλλον περιορισμένης προβλεψιμότητας, από την άλλη αποτελεί πεδίο στο οποίο δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα κρατικοί και κοινωνικοί παράγοντες προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Επομένως η πολιτική προστασία αποτελεί τον κύριο και όχι τον δευτερεύοντα στόχο της δημόσιας διοίκησης.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, θα γίνει αναφορά στα είδη των καταστροφών, θα περιγραφούν αναλυτικά οι δομές και η οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, μέσα από τη μελέτη του θεσμικού πλαισίου που διέπει αυτά, ιδίως δε του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με την κωδική ονομασία «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», το οποίο αποτελεί το βασικό εργαλείο οργάνωσης της κρατικής μηχανής για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των κρίσεων εξαρτάται τόσο από την οργάνωση των συστημάτων λήψης αποφάσεων του δημοσίου διοικητικού μηχανισμού, όσο και από την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών αυτού.

Τέλος, θα ήταν ευκαταίε, η παρούσα εργασία να αποτελέσει μια ακόμα αφορμή προβληματισμού και συσκέψεων θεσμικών παραγόντων ώστε να δρομολογηθούν οι απαραίτητες ενέργειες και εισηγήσεις προς την κατεύθυνση ενός νέου συστήματος διαχείρισης έκτακτων αναγκών από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές που θα προσεγγίζει ολιστικά τους κινδύνους των εν λόγω καταστροφών, με απώτερο στόχο την προστασία των πολιτών, της κοινωνίας και του φυσικού περιβάλλοντος.

Λέξεις κλειδιά: Πολιτική Προστασία, Καταστροφές, Όργανα, Δυναμικό, Ξενοκράτης, Σχεδιασμός.

ABSTRACT

Natural disasters, as a result of natural phenomena, may endanger people's lives and property with adverse impacts on the country's economy and infrastructure. Likewise, technological disasters threaten to a great extent both the natural environment and human societies.

For this reason, as in every modern state, there has been an effort in Greece in the last thirty, mainly years, to create the appropriate structures and to provide an effective organisation of civil protection with the ultimate aim of protecting Citizens and the natural environment from natural and technological disasters, by properly tackling these disasters and mitigating these consequences.

Civil protection is one of the self-explanatory policies of the State which presents two crucial and unique elements: on the one, it is a form of assessing the effectiveness and level of response of the public administration in the environment Limited predictability, on the other hand, is a field in which both state and social actors operate simultaneously in order to achieve the best possible result. Civil protection is therefore the main and not the secondary objective of public administration.

In the context of this work, an reference will be made to the types of disasters, the structures and the Organisation of civil protection in Greece will be described in detail, through the study of the institutional framework that governs them, in particular the General plan Civil protection under the code name "XENOKRATIS", which is the main tool for the organisation of the state machine in response to emergency needs from natural and technological disasters.

Effective response to crises depends both on the organisation of the decision-making systems of the public administrative mechanism and on the quality of the services provided.

Finally, it would be desirable for the present work to be another reason for reflection and meeting institutional factors in order to initiate the necessary actions and suggestions towards a new emergency management system by Natural and

technological disasters that will approach the dangers of these disasters holistically, with the ultimate aim of protecting citizens, society and the natural environment.

Keywords: Civil protection, disasters, organs, potential, XENOCRATES, planning.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Πολιτική Προστασία αποτελεί ένα αναπόσπαστο τμήμα, ταυτόσημο του κρατικού μηχανισμού μιας Χώρας. Η ανάγκη ύπαρξης και οργάνωσής της καθίσταται διαχρονική, καθόσον είναι απαραίτητη για την προστασία των πολιτών, των υλικών δομών του κράτους, καθώς και του φυσικού και τεχνολογικού πλούτου αυτού, ιδιαίτερα σήμερα που οι κίνδυνοι έχουν αυξηθεί, λόγω της επαπειλούμενης κλιματικής αλλαγής και συνάμα της έντονης ανθρωπογενούς παρέμβασης.

Στην κοινωνία της διακινδύνευσης και των ραγδαίων μεταβολών, το αναπάντεχο και το μη προβλέψιμο αποτελούν πλέον χαρακτηριστικά της καθημερινότητας και του κοινωνικού περιβάλλοντος των δημόσιων οργανώσεων.¹ Συνεπώς, η Πολιτική Προστασία αποτελεί μία από τις αυτονόμες πολιτικές του Κράτους. Επίσης, μέσω της Πολιτικής Προστασίας μπορεί κανείς να αξιολογήσει κατά πόσο η δημόσια διοίκηση ανταποκρίνεται και είναι αποτελεσματική στην αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων που κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η αβεβαιότητα. Επιπλέον η Πολιτική Προστασία αποτελεί χώρο στον οποίο κρατικοί και κοινωνικοί φορείς συνεργάζονται στενά, προκειμένου επιτευχθεί η όσο το δυνατό μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

Στην Ελλάδα σήμερα, γίνεται λόγος, περισσότερο ίσως από ποτέ, για την ανάγκη ενίσχυσης της οργάνωσης ή αναδιοργάνωσης των δομών της Πολιτικής Προστασίας, ιδιαίτερα δε, ύστερα από τις σχετικά πρόσφατες θανατηφόρες φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές στο Μάτι Αττικής, Ιούλιος 2018, πλημμύρες στη Δυτική Αττική Νοέμβριος 2017, τυφώνας στη Χαλκιδική, Ιούλιος 2019, κ.λπ.). Μάλιστα, πολλάκις αυτό αποτέλεσε αντικείμενο πολιτικών εξαγγελιών² - προεκλογικής ατζέντας των πολιτικών κομμάτων, καθώς και πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης και δημόσιας κριτικής³ (π.χ. Ερωτήσεις Κοινοβουλευτικού Ελέγχου⁴). Στο πλαίσιο αυτό,

¹ D.Smith, 2003, «Business not as usual: crisis management, service recovery and vulnerability of organizations» *Journal of Service Marketing*, vol. 11, no. 2, σ. 3-6.

² Το από 09-08-2018 Δελτίο Τύπου της Γενικής Γραμματείας Πρωθυπουργού, αναφορικά με την Ομιλία του Πρωθυπουργού, Αλέξη Τσίπρα, στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη κατά την παρουσίαση του σχεδίου για την Πολιτική Προστασία του Πρωθυπουργού, <https://infocrisis.gov.gr/1973/deltio-typou-omilia-tou-prothypourgoy-sto-ypourgeio-prostasias-tou-politi-kata-tin-parousiasi-tou-sxediou-gia-tin-politiki-prostasia/> [Ανακτήθηκε 18/8/2019].

³ Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (01-01-2019). Οι πρωθυπουργικές εξαγγελίες ξεχάστηκαν σε κάποιο συρτάρι. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*.

έχουν κατά καιρούς πραγματοποιηθεί, απο διάφορες ελληνικές κυβερνήσεις, αλλαγές προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης του συστήματος της Πολιτικής Προστασίας. Επίσης, αρκετά πρόσφατο είναι και το Εθνικό Σύστημα Πολιτικής Προστασίας της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ το οποίο τέθηκε σε διαβούλευση από τις 2 μέχρι τις 16 Μαΐου 2019⁵, χωρίς ωστόσο να ψηφιστεί στη Βουλή, εξ' αιτίας της μεσολάβησης διενέργειας των βουλευτικών εκλογών τον Ιούλιο 2019.

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να συγκεντρώσει και να παρουσιάσει την υφιστάμενη κατάσταση των δομών και της οργάνωσης της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί σήμερα, μέσω της μελέτης των νομοθετικών κειμένων (με αντίστοιχη εξακρίβωση τυχόν φαινομένων πολυνομίας) αλλά και της εμπειρίας, καθώς και η κατάθεση προτάσεων για βελτίωση.

Προκειται για ένα θέμα σημαντικό και επίκαιρο, που ωστόσο δεν εμφανίζεται ικανοποιητικά στην ελληνική βιβλιογραφία, υπό τις τρέχουσες διοικητικές δομές του κράτους.

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται οι καταστροφές με αντίστοιχη κατηγοριοποίησή τους, καθώς και οι κύκλοι διαχείρισής τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, καταγράφεται υφίσταμενη κατάσταση της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων της ιστορικής πορείας θεσμοθέτησής της, των βασικών εννοιών και των σκοπών της, καθώς και των μέσων και του δυναμικού της.

Στο τρίτο κεφάλαιο, περιγράφονται λεπτομερώς τα όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας και ακολουθούν τα συμπεράσματα με αντίστοιχες προτάσεις.

<https://www.kathimerini.gr/1002302/article/epikairotha/ellada/oi-prw8ypovrgikes-e3aggelies-3exasthkan-se-kapoio-syrtari> [Ανακτήθηκε 10-09-2019].

⁴ Υπ' αριθ. 1212/16-11-2017 Ερώτηση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου του Βουλευτή Νέας Δημοκρατίας Αχαΐας Κατσανιώτη Ιωάννη Ανδρέα προς το Υπουργείο Εσωτερικών με θέμα «Πολιτική προστασία και αποτροπή συνεπειών από πλημμυρικά φαινόμενα», δημοσιευμένη στην ηλεκτρονική διεύθυνση https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikos-Elenchos/Mesa-Koinovouleutikou-Elegxou?pcm_id=803c993f-b916-4a2a-8933-a82d01354574.

⁵ Η από 16-05-2019 Απόφαση της Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, Όλγας Γεροβασίλη για την κήρυξη ολοκλήρωσης της Δημόσιας Διαβούλευσης <http://www.opengov.gr/yptp/?p=1255>.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε αναφέρεται στη συλλογή των στοιχείων μέσω της νομοθεσίας, καθώς και μέσω δημοσιευμάτων, βιβλιογραφίας, κ.λπ., ενώ οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάστηκαν κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας αφορούσαν τη μελέτη μεγάλου αριθμού νομικών διατάξεων, που διέπουν τις δομές και την οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, καθώς και την ενδελεχή αναζήτηση των τροποποιήσεων και συμπληρώσεων αυτών.

1. Οι Καταστροφές

1.1. Ορισμοί καταστροφής

Υπάρχουν αρκετοί ορισμοί της έννοιας καταστροφής. Ένας ορισμός ευρείας αποδοχής έχει διατυπωθεί από την UNESCO⁶. Σύμφωνα με το Γλωσσάρι Βασικής Ορολογίας αναφορικά με τη Μείωση των Κινδύνων Καταστροφών της UNESCO⁷, **καταστροφή** είναι η σοβαρή διαταραχή της λειτουργίας μιας κοινότητας ή μιας κοινωνίας που προκαλεί εκτεταμένες ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές ζημιές που υπερβαίνουν την ικανότητα της θιγείσας κοινότητας ή κοινωνίας να αντιμετωπίσει αυτές χρησιμοποιώντας τους δικούς τους πόρους. Μια καταστροφή είναι μια λειτουργία της διαδικασίας κινδύνου. Προκύπτει από τον συνδυασμό :

α) Των κινδύνων. Οι κίνδυνοι αναφέρονται στην επικινδυνότητα, δηλαδή στην πιθανότητα να εκδηλωθεί ένα επικίνδυνο φαινόμενο ή συμβάν συγκεκριμένης σφοδρότητας. Στην περίπτωση αυτή, εξετάζεται ποιος είναι ο κίνδυνος σε μία περιοχή. Ο κίνδυνος μπορεί να είναι είτε ένα φυσικό φαινόμενο (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης) είτε ένα ανθρωπογενές τεχνολογικό συμβάν (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων)⁸.

β) Των συνθηκών ευπάθειας. Οι συνθήκες ευπάθειας ή τρωτότητας περιγράφουν πόσο ευπαθές είναι ένα στοιχείο (πληθυσμός, υποδομές, κτίρια, λειτουργίες, δραστηριότητες, κ.λπ.) που εκτίθεται στον συγκεκριμένο κίνδυνο.

γ) Της ανεπαρκούς δυναμικότητας ή μέτρων να μειώσουν τις πιθανές αρνητικές συνέπειες των κινδύνων. Η ικανότητα ενός Οργανισμού ή Φορέα ή εν γένει κρατικού μηχανισμού να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις μιας καταστροφής και να ανακάμψει γρήγορα αποτελεί μία κρίσιμη συνιστώσα στην επέλευση μιας καταστροφής.

⁶ Ο ορισμός που χρησιμοποιεί η UNESCO έχει αντληθεί από τη Στρατηγική για τη Μείωση των Καταστροφών των Ηνωμένων Εθνών (UN/ISDR, 2009).

⁷ UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific, Glossary of basic terminology on disaster risk reduction, 2010, σ. 2.

⁸ Άρθρο 1 παρ. 1 ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις».

Δηλαδή, η καταστροφή αποτελεί συνάρτηση παραγόντων, η οποία παρουσιάζεται με χαρακτηριστικό τρόπο στην ακόλουθη εικόνα (εικόνα 1):

Εικόνα 1. Συνιστώσες σε μια καταστροφή.

Προκειμένου αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι όποιες καταστροφές, οι σύγχρονες κοινωνίες, δια των αρμοδίων φορέων τους (κρατικών και μή) μελετούν τις προαναφερόμενες συνιστώσες και ανάλογα με τις διαπιστώσεις τους προβαίνουν στις ανάλογες παρεμβάσεις.

Στην ελληνική έννομη τάξη, έννοιες όπως καταστροφή, είδη καταστροφών, κίνδυνοι, καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και άλλες συναφείς, οι οποίες βρίθουν στην ξενόγλωσση, κυρίως, βιβλιογραφία, προσδιορίζονται ρητά ώστε να υπάρχει κοινή ορολογία και κατανόηση από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Έτσι, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, **καταστροφή** νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο

ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον⁹. Η ένταση της καταστροφής καθορίζεται από το μέγεθος των απωλειών ή ζημιών που αφορούν στη ζωή, στην υγεία και στην περιουσία των πολιτών, στα αγαθά, στις παραγωγικές πηγές και στις υποδομές. Ως κίνδυνος δε, νοείται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής¹⁰.

1.2. Είδη καταστροφών με βάση την έκταση που καταλαμβάνουν

Οι καταστροφές μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση την εδαφική έκταση, στην οποία έχουν λάβει χώρα, σύμφωνα και με το άρθρο 2 παρ. 3 του ν. 3013/2002, ως ακολούθως:

α. Γενική καταστροφή νοείται η καταστροφή που εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις περιφέρειες της χώρας.

β. Περιφερειακή καταστροφή μικρής έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας.

γ. Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλες Περιφέρειες ή και από κεντρικές Υπηρεσίες και Φορείς.

δ. Τοπική καταστροφή μικρής έντασης νοείται αυτή, για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο Νομού.

ε. Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλους Νομούς, Περιφέρειες ή και από κεντρικές Υπηρεσίες και Φορείς.

⁹ Άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις».

¹⁰ Άρθρο 2 παρ. 2 του νόμου.

ΚΑΙΜΑΚΩΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ 	Γενική καταστροφή	Καταστροφή που εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις Περιφέρειες της χώρας
	Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλες Περιφέρειες ή και από κεντρικές Υπηρεσίες και Φορείς.
	Περιφερειακή καταστροφή μικρής έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας
	Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλους Νομούς, Περιφέρειες ή και από κεντρικές Υπηρεσίες και Φορείς.
	Τοπική καταστροφή μικρής έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο Νομού

Πίνακας 1. Είδη καταστροφών, σύμφωνα με άρθρο 2 του ν. 3013/2002.

1.3. Είδη καταστροφών με βάση τα αίτια αυτών

Στην Υπουργική Απόφαση 1299/2003 «Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη ‘ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ’ » (ΦΕΚ 423/ Β’/10-4-2003) γίνεται προσπάθεια να ταξινομηθούν οι καταστροφές, να περιγραφούν τα αίτια γέννησής τους, καθώς και οι βλαπτικές συνέπειες και επιπτώσεις τους. Έτσι, προκύπτουν οι εξής τρεις (3) κατηγορίες καταστροφών¹¹, ήτοι : α) από φυσικά φαινόμενα, β) από τεχνολογικό συμβάν,

¹¹ Προσθήκη 1 στο Παράρτημα Α’ της Υ.Α. 1299/2003 «Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη ‘ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ’ » (ΦΕΚ 423/ Β’/10-4-2003).

ατύχημα μεγάλης έκθεσης και γ) άλλες μεγάλες καταστροφές, ατυχήματα ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο η ζωή, υγεία η περιουσία των πολιτών.

1.3.1. Οι καταστροφές από φυσικά φαινόμενα.

Οι καταστροφές από φυσικά φαινόμενα θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία και την προστασία των πολιτών, τα υλικά και άυλα πολιτιστικά αγαθά και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και υποδομές μιας χώρας. Ενδεικτικές καταστροφές αυτού του είδους είναι η δασική πυρκαγιά, ο σεισμός, η πλημμύρα, τα έντονα καιρικά φαινόμενα, τα κατολισθητικά φαινόμενα, η παράκτια διάβρωση, η ηφαιστειακή έκρηξη. Αξίζει να αναφερθεί ότι, η κλιματική αλλαγή έχει αυξήσει σε απόλυτους αριθμούς τα φυσικά φαινόμενα μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι, οι φυσικές καταστροφές που συνδέονται με τα καιρικά φαινόμενα, αυξήθηκαν κατά 400% τις τελευταίες δύο δεκαετίες, 240 το 2006 έναντι 60 το 1980, ενώ οι γεωλογικής φύσεως καταστροφές παρέμειναν σταθερές¹².

Πλημμύρες

Σύμφωνα με την Οδηγία 2007/60/EK «Για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας», ως πλημμύρα ορίζεται η προσωρινή κατάκλυση του εδάφους από νερό το οποίο, υπό κανονικές συνθήκες, δεν είναι καλυμμένο από νερό. Η έννοια αυτή περιλαμβάνει πλημμύρες από ποτάμια, ορεινούς χειμάρρους και υδατορεύματα εφήμερης ροής, υπερχειλίσεις λιμνών, πλημμύρες από υπόγεια ύδατα, πλημμύρες από τη θάλασσα σε παράκτιες περιοχές, καθώς και πλημμύρες που προκαλούνται από θαλάσσια κύματα βαρύτητας. Ακόμη, σύμφωνα με την ΚΥΑ Η.Π.31822/1542/Ε103/10/20-07-2010 (ΦΕΚ 1108/Β'/2010) περιλαμβάνονται και πλημμύρες από καταστροφές μεγάλων υδραυλικών έργων, όπως θραύσεις αναχωμάτων και φραγμάτων. Επίσης, στην ανωτέρω Οδηγία 2007/60/EK ως κίνδυνος πλημμύρας ορίζεται ο συνδυασμός της πιθανότητας να λάβει χώρα πλημμύρα και των δυνητικών αρνητικών συνεπειών για την ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις οικονομικές δραστηριότητες, που συνδέονται μ' αυτή την πλημμύρα.

¹² Natural Disasters Up More Than 400 Percent in Two Decades - David Gutierrez, staff writer of Natural News, issue of June 5 2008.

Οι πλημμύρες ως φαινόμενα εντάσσονται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών, όπως αυτές ορίζονται στο παράρτημα Α-1-1 της ΥΑ 1299/2003 «Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», γιατί μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή και την περιουσία των ανθρώπων με δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομία και τις υποδομές της χώρας¹³.

Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από μία πλημμύρα και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας, είναι: αποκλεισμός περιοχών, εγκλωβισμός ατόμων, τραυματίες, νεκροί, ρύπανση υδάτων, βιομηχανικά ατυχήματα, ζημιές σε κτίρια, αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, εγκαταστάσεις, αγροτικές καλλιέργειες, στο δίκτυο μεταφορών (οδικές αρτηρίες, σιδηροδρομικές γραμμές, γέφυρες κ.λπ.), βλάβες στα δίκτυα ύδρευσης τηλεπικοινωνιών, παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας. Επίσης μπορεί να προκληθούν κατολισθήσεις, μετατοπίσεις και διάβρωση εδαφών, ως δευτερογενή φαινόμενα των πλημμυρών.¹⁴ Αξίζει να αναφερθεί ότι, στην Ελλάδα, οι πλημμύρες αποτελούν την πιο συνηθισμένη φυσική καταστροφή μαζί με αυτή των δασικών πυρκαγιών και λαμβάνουν χώρα, κυρίως, τους φθινοπωρινούς και χειμερινούς μήνες.

Χιονοπτώσεις και παγετός

Τα έντονα καιρικά φαινόμενα που εκδηλώνονται με την μορφή χιονόπτωσης-χιονοθύελλας, παγετού και δριμέως ψύχους είναι φαινόμενα που εντάσσονται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών και δύναται να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα στην καθημερινή ζωή των κατοίκων των πόλεων και της υπαίθρου. Οι κύριες, κατά κανόνα, επιπτώσεις που μπορεί να προκληθούν από τα παραπάνω φαινόμενα, σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΥΑ 1299/7-4-2003, ΦΕΚ 423Β/2003) είναι επιπτώσεις στην υγεία ανθρώπων και ζώων, επιπτώσεις σε γεωργία και κτηνοτροφία, διακοπή συγκοινωνιών, αποκλεισμοί περιοχών,

¹³ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Υπ' αριθ. 7767 από 30-10-2019 έγγραφο «Σχέδιο δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, σ. 2.

¹⁴ Ελληνική Αστυνομία. Ειδικό Σχέδιο κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται από το φυσικό φαινόμενο πλημμύρες. 2006. Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 3.

εγκλωβισμός ατόμων, υλικές ζημιές, τραυματισμός και θάνατος πολιτών¹⁵. Παρά το γεγονός ότι κατά τη χειμερινή περίοδο στη χώρα μας η εκδήλωση των φαινομένων αυτών συνήθως διαρκεί από μερικές ώρες μέχρι μερικές μέρες, έχουν παρατηρηθεί έντονες χιονοπτώσεις και φαινόμενα παγετού που προκάλεσαν σοβαρά προβλήματα στην καθημερινή ζωή των κατοίκων των πόλεων και της υπαίθρου, παρά τις προσπάθειες που κατέβαλαν οι αρμόδιοι φορείς για την αποκατάστασή της.

Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από έντονη χιονόπτωση - χιονοθύελλα - παγετό και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας, είναι: αποκλεισμός περιοχών, εγκλωβισμός ατόμων, οχημάτων, τραυματίες, νεκροί, ζημιές σε κτίρια, εγκαταστάσεις, στο δίκτυο μεταφορών (οδικές αρτηρίες, σιδηροδρομικές γραμμές, γέφυρες κ.λπ.). Επίσης, μπορεί να προκληθούν χιονοστιβάδες, κατολισθήσεις, μετατοπίσεις και διάβρωση εδαφών, ως δευτερογενή φαινόμενα της έντονης χιονόπτωσης - χιονοθύελλας - παγετού¹⁶.

Ανεμοστρόβιλοι και θυελλώδεις άνεμοι

Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από ανεμοστρόβιλους και θυελλώδεις ανέμους και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας, είναι: εγκλωβισμός ατόμων, τραυματίες – νεκροί, καταρρεύσεις κατοικιών, βλάβες στα κτίρια, βλάβες στο δίκτυο μεταφορών (οδικές αρτηρίες, σιδηροδρομικές γραμμές, γέφυρες, λιμάνια, αεροδρόμια κλπ.), βλάβες στα δίκτυα ύδρευσης, τηλεπικοινωνιών, παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας και βλάβες σε μνημεία (ιστορικά – αρχαιολογικά κ.λπ.), ανάγκη εκκένωσης περιοχών, ανάγκη αποκλεισμού περιοχών, απαγόρευση πρόσβασης¹⁷.

¹⁵ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Υπ' αριθ. 9532 από 24-12-2018 έγγραφο «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από χιονοπτώσεις και παγετό». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, σ. 1.

¹⁶ Ελληνική Αστυνομία. Ειδικό Σχέδιο κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται από έντονη χιονόπτωση - χιονοθύελλα – παγετό. 2006. Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 3.

¹⁷ Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ένεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση καταστροφών που προέρχονται από ανεμοστρόβιλους και θυελλώδεις ανέμους, 2008, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 7.

Ηφαιστειακή δράση

Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από ηφαιστειακές δράσεις και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας είναι: εγκλωβισμός ατόμων, τραυματίες – νεκροί, καταρρεύσεις κτιρίων, βλάβες στα κτίρια, βλάβες στο δίκτυο μεταφορών (οδικές αρτηρίες, σιδηροδρομικές γραμμές, γέφυρες, λιμάνια, αεροδρόμια κ.λπ.), βλάβες στα δίκτυα ύδρευσης, τηλεπικοινωνιών, παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας και βλάβες σε μνημεία (ιστορικά – αρχαιολογικά κ.λπ.), ανάγκη εκκένωσης περιοχών, ανάγκη αποκλεισμού περιοχών, απαγόρευση πρόσβασης¹⁸.

Κατολισθητικά φαινόμενα

Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από κατολισθητικά φαινόμενα και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας είναι: εγκλωβισμός ατόμων, τραυματίες – νεκροί, καταρρεύσεις κτιρίων, βλάβες στα κτίρια, βλάβες στο δίκτυο μεταφορών (οδικές αρτηρίες, σιδηροδρομικές γραμμές, γέφυρες, λιμάνια, αεροδρόμια κ.λπ.), βλάβες στα δίκτυα ύδρευσης, τηλεπικοινωνιών, παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας και βλάβες σε μνημεία (ιστορικά – αρχαιολογικά κ.λπ.), ανάγκη εκκένωσης περιοχών, ανάγκη αποκλεισμού περιοχών, απαγόρευση πρόσβασης¹⁹.

Λασικές Πυρκαγιές

Ως πυρκαγιά νοείται οποιοδήποτε είδος ανεξέλεγκτης φωτιάς που δημιουργείται επί κάποιου είδους καύσιμης ύλης και μπορεί να έχει ανεπιθύμητες και

¹⁸ Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ενεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση καταστροφών που προέρχονται από την ηφαιστειακή δράση, 2008, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 7.

¹⁹ Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ενεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση καταστροφών που προέρχονται από κατολισθητικά φαινόμενα, 2008, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 7.

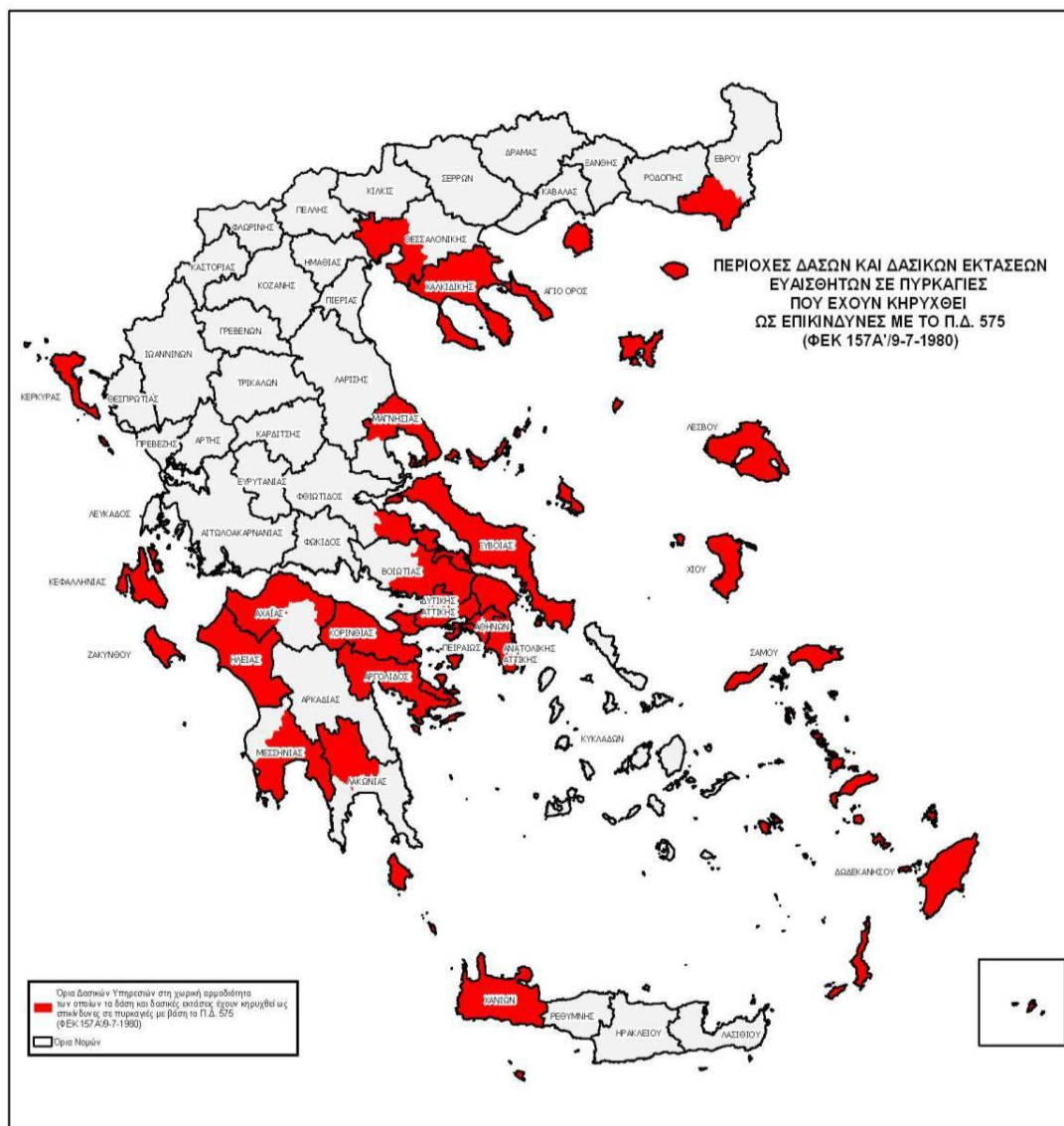
καταστροφικές επιπτώσεις²⁰. Οι πυρκαγιές αποτελούν φαινόμενο που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη διαταραχή των χερσαίων οικοσυστημάτων και συνεπώς των δασών. Οι δασικές πυρκαγιές είναι φαινόμενο που εντάσσεται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών, σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ (προσθήκη 1 στο παράρτημα Α) και δύνανται να προκαλέσουν:

- Τραυματισμούς και απώλειες ανθρώπινων ζώων.
- Άμεσες και έμμεσες οικονομικές απώλειες από καταστροφές στον πρωτογενή τομέα (δασικά προϊόντα, γεωργία, κτηνοτροφία) σε διάφορες υποδομές και εγκαταστάσεις της χώρας (δίκτυα ηλεκτρισμού, τηλεπικοινωνιών κ.λπ.), καθώς και συνέπειες στη δασική αναψυχή και τον τουρισμό εν γένει.
- Διατάραξη οικολογικής ισορροπίας των φυσικών οικοσυστημάτων.

Οι δασικές πυρκαγιές είναι δυνατόν να προκληθούν από φυσικά αίτια (πτώση κεραυνών) ή από ανθρώπινες δραστηριότητες²¹. Σύμφωνα με το ΠΔ 575/1980, ορισμένες περιοχές της χώρας χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα επικίνδυνες για την εκδήλωση πυρκαγιών σε δάση και δασικές εκτάσεις (Εικόνα 2).

²⁰ Α. Κατσάνος, Συμπεριφορά των πυρκαγιών των δασών, Εκδ, Αυτοτελείς Εκδόσεις της Υπηρεσίας Δασικών Εφαρμογών και Εκπαιδύσεως, Αθήνα, 1970, σ. 43.

²¹ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Υπ' αριθ. 3752 από 25-05-2018 έγγραφο «Σχέδιο δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων λόγω δασικών πυρκαγιών». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, σ. 1.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 575 (ΦΕΚ 157Α/9-7-1980)
 "Περί κηρύξεως ιδιαίτερως ευαίσθητων εις πυρκαγιάς περιοχών δασών και δασικών εκτάσεων ως επικινδύνων."

....
 Κηρύσσονται, κατά το άρθρον 25 του Ν.998/79 ως επικινδύναι περιοχαί δασών και δασικών εκτάσεων της Χώρας αι εμπίπτουσαι εις την τοπικήν αρμοδιότητα των ως έπεται δασικών υπηρεσιών:

- α) Διευθύνσεις Δασών Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Κερκύρας, Λέσβου, Σάμου, Χανίων και Χίου.
 β) Δασαρχεία Αλεξανδρουπόλεως, Αρναίας, Πολυγύρου, Κασσάνδρας, Θάσου, Θεσσαλονίκης, Σκοπέλου, Βόλου, Αταλάντης, Ιστιαίας, Λίμνης, Χαλκίδος, Θηβών, Πάρνηθος, Πεντέλης, Καπανδριτίου, Λαυρίου, Αιγάλεω, Παραιώς, Ρόδου, Κω, Μεγαρών, Πόρου, Κορινθίου, Ξυλοκάστρου, Αγίου, Πατρών, Αμαλιάδος, Πύργου, Ολυμπίας, Καλαμάτας, Σπάρτης και Κρανιδίου.

Εικόνα 2. Χάρτης της Ελλάδος με τις ευαίσθητες, σε πυρκαγιές, περιοχές

Αξίζει δε να τονιστεί ότι, οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα ζητήματα Πολιτικής Προστασίας που καλείται να αντιμετωπίσει η

Ελλάδα κάθε χρόνο, λόγω του εύφλεκτου φυσικού περιβάλλοντος, από άποψη κλίματος και βλάστησης, που διαθέτει²².

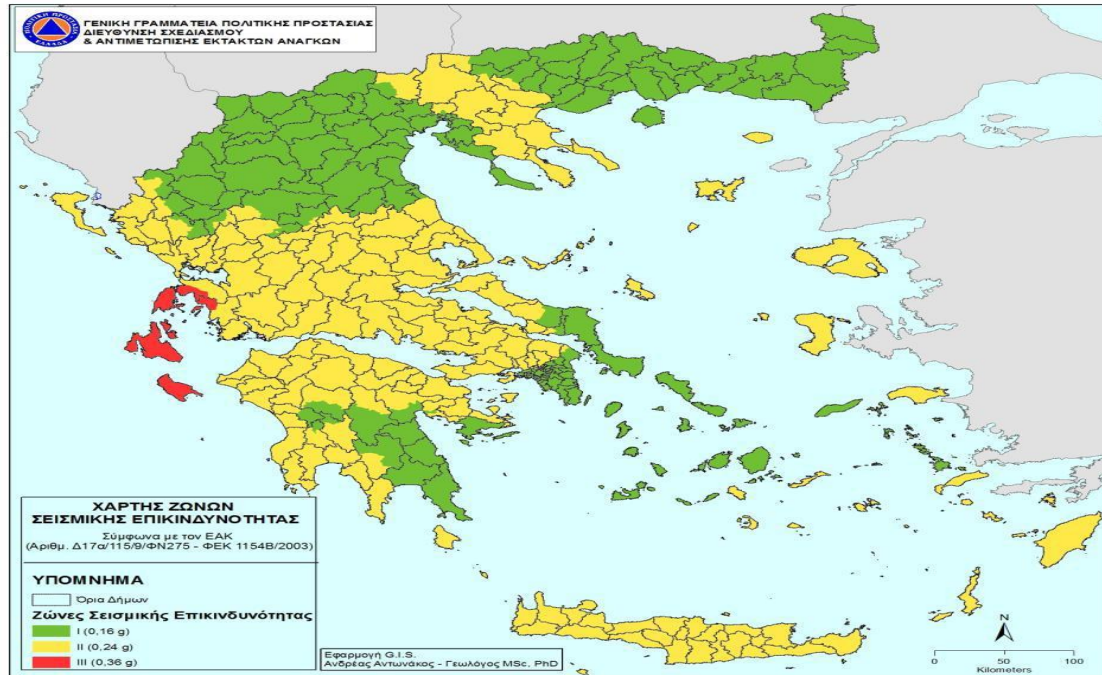
Σεισμοί

Οι σεισμοί είναι φαινόμενα που εντάσσονται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών, σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ (ΥΑ 1299/7-4-2003). Εκδηλώνονται συνήθως χωρίς σαφή προειδοποίηση, δεν μπορούν να αποτραπούν και παρά τη μικρή χρονική διάρκειά τους, μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή και την περιουσία των ανθρώπων και να προκαλέσουν καταστροφές στην οικονομία και τις υποδομές της χώρας.

Εκδηλώνονται με την μορφή βίαιης κίνηση του εδάφους ή και την εμφάνιση σεισμικού ρήγματος στην επιφάνεια του εδάφους και εντάσσεται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών. Οι κύριες κατά κανόνα επιπτώσεις που μπορεί να προκληθούν από σεισμό σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΥΑ 1299/7-4-2003, ΦΕΚ 423Β/2003) είναι καταρρεύσεις κτιρίων, ζημιές σε κτίρια, εργοστάσια-βιομηχανίες, αρχαιολογικούς χώρους - μουσεία, εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας και δίκτυα μεταφοράς, διακοπή συγκοινωνιών, αποκλεισμός περιοχών, πυρκαγιές, εγκλωβισμός ατόμων, τραυματισμός και θάνατος πολιτών.

Μάλιστα, σύμφωνα με τον Ελληνικό Αντισεισμικό Κανονισμό (ΕΑΚ 2000 – ΥΑ Δ17α/141/3/ΦΝ275/15-12-1999, ΦΕΚ 2184/Α/1999, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει), η χώρα υποδιαιρείται σε τρεις Ζώνες Σεισμικής Επικινδυνότητας Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, τα όρια των οποίων καθορίζονται στο Χάρτη Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας της Ελλάδας (ΥΑ Δ17α/115/9/ΦΝ275/7-8-2003, ΦΕΚ 1154/Β/2003).

²² *Ι. Λεμονίδης*, Διασώσεις ατόμων και επεμβάσεις ειδικών μονάδων στις δασικές πυρκαγιές, Εκδ, University studio press, Θεσσαλονίκη, 1993, σ. 46.

Εικόνα 3. Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας της Ελλάδας (ΥΑ Δ17α/115/9/ΦΝ275/7-8-2003, ΦΕΚ 1154/B/2003)

1.3.2. Καταστροφή από τεχνολογικό συμβάν, ατύχημα μεγάλης έκθεσης ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία και την περιουσία των πολιτών.

Καταστροφή από τεχνολογικό συμβάν, ατύχημα μεγάλης έκθεσης ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία και την περιουσία των πολιτών, υλικά και άυλα πολιτιστικά αγαθά, πλουτοπαραγωγικές πηγές και υποδομές της χώρας. Τέτοιες είναι η διαρροή ενέργειας, η διασπορά - διαφυγή βιολογικών ουσιών, η καταστροφή μονάδας αποθήκευσης, δικτύου μεταφοράς ή σταθμού διανομής φυσικού αερίου, η καταστροφή μονάδας παραγωγής πυλώνων, γραμμών μεταφοράς ή σταθμού διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, η διαρροή - διαφυγή επικίνδυνων ουσιών (τοξικών οξειδωτικών εκρηκτικών εύφλεκτων βλαπτικών για το περιβάλλον), η πυρκαγιά σε εγκαταστάσεις ζωτικής σημασίας, η επικίνδυνη ρύπανση, η καταστροφή φράγματος/αποταμιευτή/ δεξαμενής, εγκατάστασης ή δικτύου για χρήση, το ατύχημα σε εγκατάσταση εξόρυξης ορυκτών πρώτων υλών (λατομεία, ορυχεία, μεταλλεία, κ.λπ.), η καταστροφή δικτύων επικοινωνίας και ενημέρωσης.

Καταστροφές που προέρχονται από ατύχημα σε εγκατάσταση εξόρυξης ορυκτών πρώτων υλών (Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, κ.λπ.)

Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από ατυχήματα σε εγκαταστάσεις εξόρυξης ορυκτών πρώτων υλών (μεταλλείων, ορυχείων, λατομείων, κ.λπ.) και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας, είναι: εγκλωβισμός ατόμων, τραυματίες – νεκροί, υλικές ζημιές σε εγκαταστάσεις και οικιστικούς χώρους, ρύπανση περιβάλλοντος, βλάβες στο δίκτυο μεταφορών (οδικές αρτηρίες, σιδηροδρομικές γραμμές), βλάβες στα δίκτυα ύδρευσης, τηλεπικοινωνιών, παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας και βλάβες σε μνημεία (ιστορικά – αρχαιολογικά κ.λπ.), ανάγκη εκκένωσης περιοχών, ανάγκη αποκλεισμού περιοχών, απαγόρευση πρόσβασης.²³

Καταστροφή φράγματος

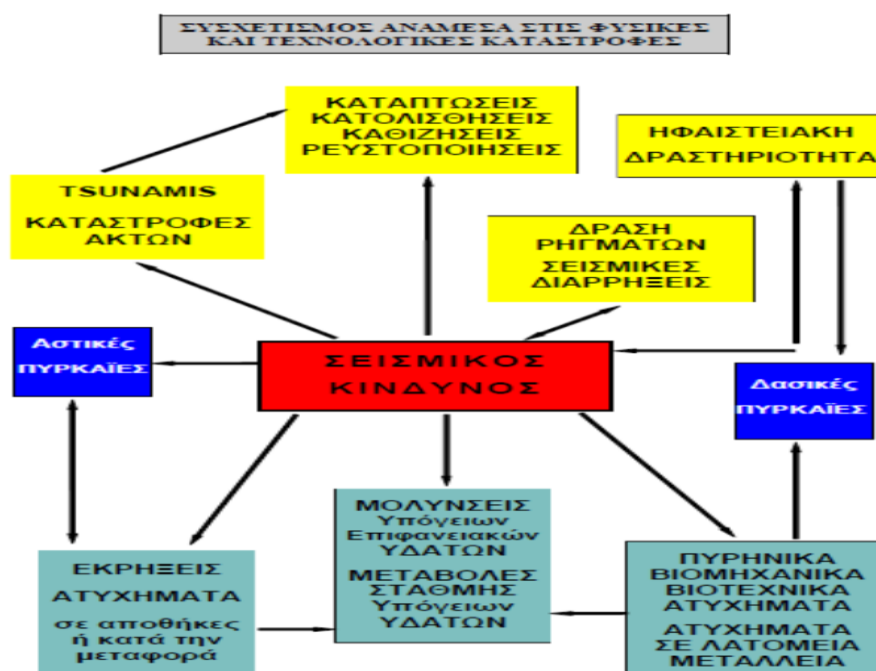
Καταστροφή φράγματος θεωρείται η πρόκληση ολοκληρωτικής ή μερικής φθοράς ή βλάβης τεχνητού εμποδίου που κατασκευάζεται κατά πλάτος ποταμού ή λίμνης ή στομίου εκβολής, για τη συγκράτηση του νερού.²⁴ Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από καταστροφή φράγματος και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας είναι: πλημμύρα και αποκλεισμός περιοχών, εγκλωβισμός ατόμων, τραυματίες, νεκροί, ρύπανση υδάτων, βιομηχανικά ατυχήματα, ζημιές σε κτίρια, αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, εγκαταστάσεις, αγροτικές καλλιέργειες, στο δίκτυο μεταφορών (οδικές αρτηρίες, σιδηροδρομικές γραμμές, γέφυρες κ.λπ.), βλάβες στα δίκτυα ύδρευσης τηλεπικοινωνιών, παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας. Επίσης μπορεί να

²³ Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ενεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση καταστροφών που προέρχονται από ατύχημα σε Εγκατάσταση εξόρυξης ορυκτών πρώτων υλών (Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, κ.λπ.), 2008, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 7.

²⁴ Ελληνική Αστυνομία. Μνημόνιο ενεργειών κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται από την καταστροφή φράγματος, 2007, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 2.

προκληθούν κατολισθήσεις, μετατοπίσεις και διάβρωση εδαφών, ως δευτερογενή φαινόμενα των πλημμυρών²⁵.

Πολλές φορές βέβαια, οι καταστροφές (φυσικές ή τεχνολογικές) συσχετίζονται μεταξύ τους. Δηλαδή, η μία καταστροφή μπορεί να οδηγήσει σε μία ή περισσότερες καταστροφές. Ενδεικτικός είναι παρακάτω Πίνακας που παρουσιάζει μια θεωρητική συσχέτιση καταστροφών:

Πίνακας 2. Συσχετισμός ανάμεσα στις φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές²⁶.

1.3.3. Άλλες μεγάλες καταστροφές, ατυχήματα ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία ή την περιουσία των πολιτών

Άλλες μεγάλες καταστροφές, ατυχήματα ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, υγεία ή περιουσία των πολιτών. Τέτοιες είναι το θαλάσσιο μεγάλο ατύχημα, το μεγάλο οδικό ατύχημα, το μεγάλο σιδηροδρομικό ατύχημα, η καταστροφή γέφυρας,

²⁵ Ελληνική Αστυνομία, ό.π., σ. 3.

²⁶ Ε. Λέκκας/Σ. Λόζιος, Βασικές Αρχές και εφαρμογές του επιχειρησιακού σχεδιασμού για τη διαχείριση φυσικών καταστροφών και τεχνολογικών κινδύνων, Εκδ. Τμήμα Γεωλογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, σ. 18.

το αεροπορικό ατύχημα, η επιδρομή βλαβερών ζώων, εντόμων, ανεξέλεγκτος πολλαπλασιασμός κ.λπ., η **θανατηφόρα επιδημία σε ανθρώπους ή ζώα**.

Αεροπορικά Ατυχήματα

Ως αεροπορικό ατύχημα²⁷, θεωρείται κάθε γεγονός το οποίο συνέβη κατά τη διάρκεια της πτήσης ή του χειρισμού του αεροσκάφους και είχε ως αποτέλεσμα:

- Θάνατο ή βαριά σωματική βλάβη μέλους του πληρώματος, επιβάτη ή τρίτου στην επιφάνεια.
- Σοβαρές ζημιές σε περιουσιακά αγαθά πάνω στην επιφάνεια.
- Ζημιές που δεν μπορούν να αποκατασταθούν με ίδια μέσα του αεροσκάφους ή σε σύντομο χρόνο και συνεπάγονται αναστολή της πτητικής του ικανότητας.

Η κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί από ένα αεροπορικό ατύχημα και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας, ανάλογα με το χώρο που κατέπεσε το αεροσκάφος είναι: πρόκληση θανάτων, τραυματισμών, εγκλωβισμοί ατόμων, μεγάλης έκτασης πυρκαγιά στο χώρο του ατυχήματος ή καταστροφές σε κτίρια, οδικό ή σιδηροδρομικό δίκτυο κ.λπ.²⁸.

Επισημαίνεται δε ότι, το τραγικό συμβάν της πτώσης του αεροσκάφους της εταιρίας «Helios Airways», την 14-08-2005, στο Γραμματικό Αττικής, που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο 121 ανθρώπων, αποτέλεσε σημείο αναφοράς για την διαχείριση τέτοιου είδους συμβάντων, τα οποία απαιτούν γρήγορο και αποτελεσματικό συντονισμό.

Μεγάλα οδικά – σιδηροδρομικά ατυχήματα και κατάρρευση γέφυρας

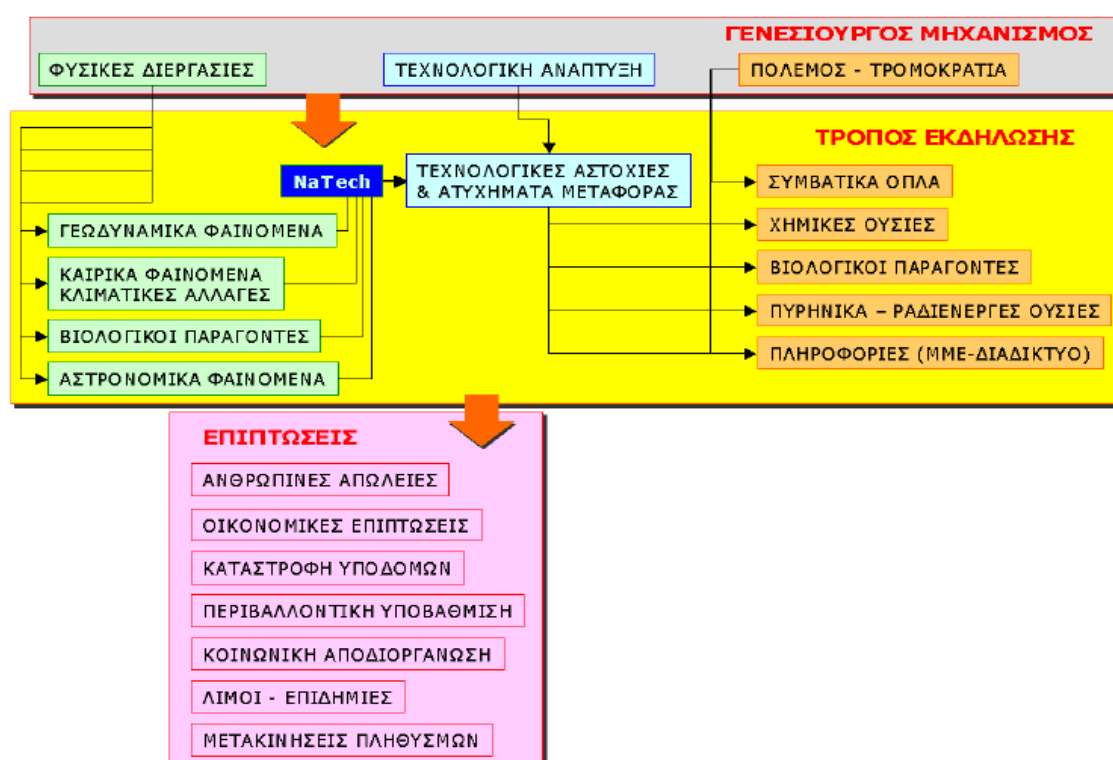
Σοβαρό Οδικό – Σιδηροδρομικό ατύχημα θεωρείται το συμβάν που γίνεται σε οδούς ή χώρους που είναι ελεύθεροι στη δημόσια χρήση και προκαλεί θάνατο ή

²⁷ Ελληνική Αστυνομία. Ειδικό Σχέδιο κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας στην περίπτωση αεροπορικών ατυχημάτων, 2007, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 2.

²⁸ Ελληνική Αστυνομία, ό.π., σ. 3.

τραυματισμό προσώπου ή προσώπων, με συμμετοχή σε αυτό ενός ή περισσότερων οχημάτων ή αμαξοστοιχιών που βρίσκονται σε κίνηση²⁹. Οι καταστάσεις που μπορεί να δημιουργηθούν από μεγάλα οδικά - σιδηροδρομικά ατυχήματα - κατάρρευση γέφυρας και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενες δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας είναι: πρόκληση θανάτων, τραυματισμών, εγκλωβισμοί ατόμων, μεγάλης έκτασης πυρκαγιά στο χώρο του ατυχήματος ή καταστροφές σε κτίρια, οδικό ή σιδηροδρομικό δίκτυο, κατάρρευση γέφυρας κ.λπ.³⁰.

Κατηγοριοποίηση των καταστροφών, περιγράφεται χαρακτηριστικά και στην ακόλουθη εικόνα:

Εικόνα 4. Οι γενεσιουργοί μηχανισμοί, οι τρόποι εκδήλωσης και οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών³¹.

²⁹ Ελληνική Αστυνομία. Μνημόνιο ενεργειών κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας στις περιπτώσεις μεγάλων οδικών - σιδηροδρομικών ατυχημάτων και κατάρρευση γέφυρας, 2007, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, σ. 1.

³⁰ Ελληνική Αστυνομία, ό.π., σ. 2.

³¹ Ε.Λέκκας/Ε.Ανδρεαδάκης, Εισαγωγή στη Θεωρία της Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων, Εκδ., ΕΚΠΑ, ΜΠΣ, Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος - Καταστροφών -Κρίσεων, Αθήνα, 2015, σ. 29.

1.4. Ο Κύκλος διαχείρισης των καταστροφών

Το κράτος για την αντιμετώπιση καταστροφών και άλλων εκτάκτων καταστάσεων μεταβάλλει την οικονομική του πολιτική βάσει ορισμένων λειτουργιών του, αναπτύσσοντας μεγάλης κλίμακας πρωτοβουλίες με αυξημένη βαρύτητα της συμμετοχής των τοπικών περιφερειακών και κεντρικών φορέων που οδηγούν είτε στην ενδυνάμωση ήδη υφιστάμενων πεδίων παρέμβασης είτε στην εισαγωγή εντελώς νέων με τη συντονισμένη δραστηριότητα φορέων από διάφορα πεδία³². Προκειμένου, λοιπόν, να προστατευτεί η ζωή, η υγεία και η περιουσία των πολιτών από φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές, που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια της ειρηνικής περιόδου, λαμβάνει χώρα κινητοποίηση των δυνάμεων Πολιτικής Προστασίας. Έτσι ενεργοποιείται και κλιμακώνεται η δράση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για τους σκοπούς της Πολιτικής Προστασίας και ειδικότερα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από καταστροφές ή και για τον έλεγχο και περιορισμό των δυσμενών επιπτώσεων, που σχετίζονται με τους αντίστοιχους κινδύνους. Αυτή η διαδικασία, στην ελληνική ορολογία της Πολιτικής Προστασίας ονομάζεται «Κατάσταση κινητοποίησης πολιτικής προστασίας»³³. Μάλιστα, διακρίνεται σε:

α. Κατάσταση ετοιμότητας πολιτικής προστασίας, λόγω τεκμηριωμένου κινδύνου, στην οποία περιλαμβάνεται η κλιμάκωση της ετοιμότητας του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας, κατά την εξειδίκευση που γίνεται στο σχεδιασμό ετοιμότητας,

β. Κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στην οποία περιλαμβάνεται η κατάσταση, που σχετίζεται με συγκεκριμένη καταστροφή, για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται:

ι. ειδικός συντονισμός από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του δυναμικού και των μέσων των Υπηρεσιών και των Φορέων, που αναλαμβάνουν δράση σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και

³² Π.Μ Δελλαδέτση, Οι ασφαλείς πόλεις, Εκδ, Εξάντας, Αθήνα, 2009, σ. 98.

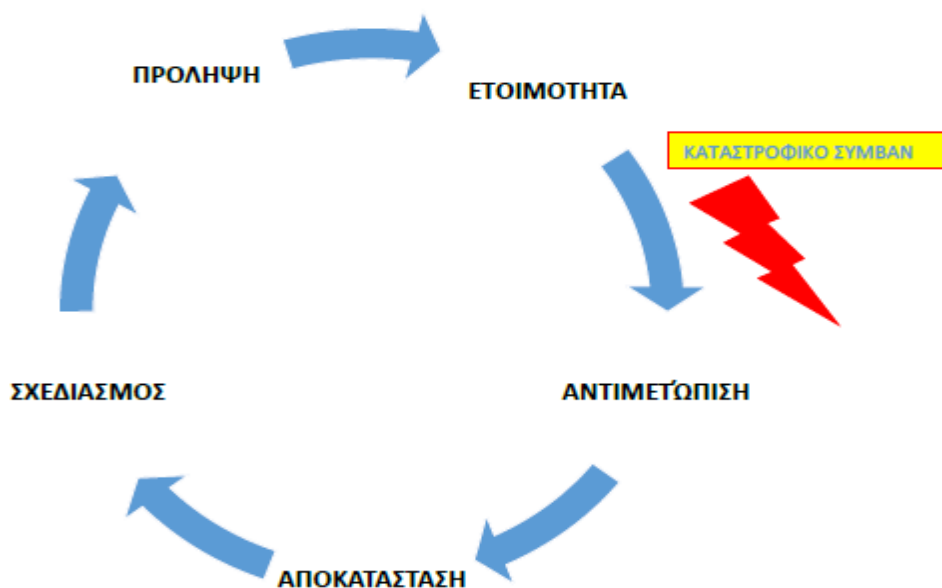
³³ Άρθρο 2 παρ. 4 του ν. 3013/2002.

ii. κινητοποίηση δυναμικού και μέσων επιπλέον του διατιθέμενου υπό κανονικές συνθήκες.

Για την επίτευξη του προαναφερόμενου σκοπού, εκπονούνται σχέδια και προγράμματα πρόληψης, ανά κατηγορία κινδύνου, λαμβάνονται μέτρα ετοιμότητας και αναλαμβάνονται δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης³⁴. Δηλαδή, λαμβάνει χώρα μία διαδικασία, στην οποία υφίστανται διαδοχικές φάσεις, ήτοι, σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης. Η εν λόγω διαδικασία είναι κυκλική, διότι ο σχεδιασμός και οι δράσεις αντιμετώπισης και αποκατάστασης, ύστερα από ένα καταστροφικό συμβάν, δίνουν ανατροφοδότηση, η οποία συμβάλλει καταλυτικά στην πρόληψη των καταστροφών. Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι η περίοδος που ακολουθεί μία καταστροφή αποτελεί μία αφορμή ή ευκαιρία προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες πολιτικές, εφόσον δεν υπήρχαν ή να επέλθουν οι κατάλληλες αλλαγές σε διάφορα επίπεδα (νομοθετικό, οργανωτικό, επιχειρησιακό, και λοιπά). Έτσι, μπορεί να παρατηρήσει κανείς αλλαγές ή βελτιώσεις στη νομοθεσία, ύστερα από την πρόκληση ενός καταστροφικού συμβάντος, για παράδειγμα στον αντισεισμικό σχεδιασμό μετά από την εκδήλωση καταστροφικού σεισμού³⁵.

³⁴ Άρθρο 1 παρ. 2 εδ. α' του νόμου.

³⁵ Ο καταστροφικός σεισμός που εκδηλώθηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 1999 στην περιοχή της Πάρνηθας, μεγέθους 5,9 R, συνέβαλε στην διαμόρφωση του Ελληνικού Αντισεισμικού Κανονισμού 2000 (ΕΑΚ 2000 ΦΕΚ 2184 Β'/20-12-1999).

Εικόνα 5. Φάσεις διαχείρισης καταστροφής (Άρθρο 1 παρ. 2 εδ. α' του ν. 3013/2002)

1.5. Στοιχεία που συμβάλλουν στην επιτυχημένη διαχείριση καταστροφών

Οι συνεχείς καταστροφές που προέρχονται αφενός από φυσικά φαινόμενα και αφετέρου από δραστηριότητες του ανθρώπου, καθώς και από ατυχή διαχείριση ορισμένων στοιχείων της τεχνολογίας, δίνουν την εντύπωση μιας συνεχώς επιταχυνόμενης διαδικασίας αλλαγών.

Με το δεδομένο ότι τόσο στο παρόν, όσο και στο άμεσο μέλλον τα ανωτέρω θα αποτελέσουν το κατεξοχήν πρόβλημα των κρατών, ένας μεγάλος αριθμός επιστημόνων πολλών κλάδων σε παγκόσμιο επίπεδο έχει προσανατολιστεί στη συστηματική έρευνα των προαναφερόμενων φαινομένων και καταστροφών³⁶.

Μελετώντας, λοιπόν, την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση των καταστροφών, προκύπτουν ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι, εφ' όσον υφίστανται, είναι δυνατόν να συμβάλουν στην επιτυχημένη διαχείριση των καταστροφών. Τέτοιοι παράγοντες είναι οι εξής:

³⁶ Ε. Λέκκας, Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές (Β' Έκδοση), Εκδ., ACCESS PRE-PRESS, Αθήνα, 2000, σ. 5.

α. Χαρτογράφηση των κινδύνων μιας περιοχής. Μέσω αυτής της διαδικασίας, καταγράφονται και αξιολογούνται οι κίνδυνοι που εγκυμονεί μία συγκεκριμένη περιοχή. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται επιστημονική γνώση των αρμόδιων δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών και τη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων. Η εν λόγω διαδικασία αποτελεί μία δυναμική και επαναλαμβανόμενη διαδικασία προκειμένου να εντοπίζονται τυχόν νέοι κίνδυνοι.

β. Ανάλυση τρωτότητας. Η εν λόγω διαδικασία έχει σκοπό να αναλυθούν οι διοικητικές δομές που είναι αρμόδιες, καθώς και τα σχέδια αντιμετώπισης των καταστροφών, να αναλυθούν τα τρωτά τους σημεία, καθώς και η επάρκειά τους στην αντιμετώπιση της καταστροφής.

γ. Ανάπτυξη στρατηγικών σχεδίων αντιμετώπισης των καταστροφών. Κατά την κατάρτιση των εν λόγω στοιχείων θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε η δημόσια διοίκηση να ανταποκρίνεται όσο το δυνατόν περισσότερο στις ανάγκες, οι οποίες προκύπτουν κατά τη διάρκεια μιας φυσικής ή τεχνολογικής καταστροφής. Τα υπόψη Σχέδια θα πρέπει να είναι απλά, σαφή και κατανοητά χωρίς λεπτομέρειες, οι οποίες μπορούν να μπερδέψουν παρά να βοηθήσουν και να παρουσιάζουν τα εξής θεμελιώδη στοιχεία³⁷:

- έχουν θεσμική βάση,
- στηρίζονται σε έγκυρη επιστημονική πληροφορία και γνώση,
- ορίζουν σαφώς τα ιεραρχικά επίπεδα διοίκησης, ελέγχου και συντονισμού και τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους,
- έχουν σύστημα συλλογής, αξιολόγησης και μεταφοράς πληροφοριών και αξιολόγησης της κατάστασης,
- έχουν, κατά το δυνατόν, καταγράψει τις κρίσιμες παραμέτρους για την υλοποίηση των δράσεων και τα επίπεδα κλιμάκωσης των επιχειρήσεων,
- προβλέπουν και περιγράφουν με σαφήνεια τις δράσεις και τους πόρους που κρίνονται, εκ των προτέρων, απαραίτητοι σε όλες τις φάσεις του συστήματος κινητοποίησης πολιτικής προστασίας,

³⁷ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Εγχειρίδιο σύνταξης και εναρμόνισης ειδικών σχεδίων ανα καταστροφή σε επίπεδο Υπουργείου ή άλλου Κεντρικού Φορέα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. 2007. Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτακτων Αναγκών, σ. 8.

- παρέχουν δυνατότητες για την λήψη αποφάσεων και την υλοποίηση δράσεων που θα αποφασιστούν κατά την διάρκεια της εξέλιξης της κατάστασης έκτακτης ανάγκης,
- έχουν σπονδυλωτή δομή και δίνουν, κατά το δυνατόν, σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες στα υφιστάμενα ιεραρχικά κλιμάκια και τις περιφερειακές και τοπικές υπηρεσίες,
- έχουν συνταχθεί με βάση την διυπηρεσιακή συνεργασία και την διαλειτουργικότητα.

Βασικό στοιχείο στα σχέδια Πολιτικής Προστασίας είναι να αποτυπώνεται και να επιτυγχάνεται ο συντονισμός των φορέων και των πολιτικών διαχείρισης κρίσεων και κυρίως να αποφεύγονται επικαλύψεις αρμοδιοτήτων εμπλεκόμενων Φορέων. Στο πλαίσιο αυτό καταλυτικό ρόλο παίζει το υψηλό επίπεδο επικοινωνίας μεταξύ των υπηρεσιών είτε αυτές είναι επιτελικές είτε επιχειρησιακές.

δ. Επικοινωνιακή διαχείριση της κρίσης. Σημαντικό ρόλο στην επιτυχή διαχείριση της κρίσης παίζει η σωστή επικοινωνιακή πολιτική, με την κατάλληλη ροή της πληροφορίας. Μάλιστα στα εκπονηθέντα σχέδια, προβλέπεται ειδικό κεφάλαιο αναφορικά με την επικοινωνιακή διαχείριση μιας φυσικής ή τεχνολογικής καταστροφής.

ε. Εκπαίδευση και κατάρτιση των εμπλεκόμενων. Η πολυπλοκότητα που παρουσιάζει η διαχείριση των κρίσεων απαιτεί εκπαίδευση και κατάρτιση στα ζητήματα των ρόλων και αρμοδιοτήτων του κάθε εμπλεκόμενου φορέα, σε θέματα διαλειτουργικότητας και συντονισμού. Ζητήματα όπως η μεθοδολογία δράσης, η επικοινωνία, καθώς και άλλα ακόμα αποτελούν στοιχεία, τα οποία απαιτούν συνεχή εκπαίδευση, ώστε σε συντρέχουσα περίπτωση, να επιτευχθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

στ. Διεξαγωγή ασκήσεων ετοιμότητας. Σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο (εγχειρίδιο)³⁸ της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, δίνονται διάφοροι ορισμοί της άσκησης. Έτσι, άσκηση:

³⁸Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Υπ' αριθ. 1764/12-03-2009 έγγραφο «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΕΩΝ, Εγχειρίδιο Σχεδιασμού, Διεξαγωγής και Αποτίμησης Ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας για

- ονομάζεται η, με διαφορετικές μεθόδους, προσομοίωση μιας κατάστασης,
- είναι μία ελεγχόμενη εστιασμένη δραστηριότητα εξάσκησης, κατά τη διάρκεια της οποίας παρουσιάζεται στους συμμετέχοντες μία προσομοιούμενη κατάσταση έκτακτης ανάγκης και ζητείται από αυτούς να τη διαχειριστούν σαν να ήταν πραγματικό περιστατικό,
- είναι μία ελεγχόμενη δραστηριότητα, η οποία βάσει ενός σεναρίου αποσκοπεί στο :
 - α) να εκπαιδεύσει ή/και να αξιολογήσει προσωπικό ή/και
 - β) να πιστοποιήσει την εγκυρότητα και να δοκιμάσει υφιστάμενα σχέδια έκτακτης ανάγκης, κατευθυντήριες οδηγίες, διαδικασίες, συστήματα ή δυνατότητες.

Η προαναφερόμενη εγκύκλιος της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας συντάχθηκε προκειμένου να υπάρχει μία εθνική πολιτική ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα με βάση την διεθνή βιβλιογραφία και πρακτική, καθώς και τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν από τη διεξαγωγή ασκήσεων, κατά την προετοιμασία του μηχανισμού πολιτικής προστασίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες «Αθήνα 2004», αλλά και με τις εκάστοτε διωπηρεσιακές ασκήσεις Πολιτικής Προστασίας.

Σύμφωνα με το εν λόγω εγχειρίδιο, τίθεται το πλαίσιο κοινής ορολογίας και αντίληψης για τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αποτίμηση ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας. Σκοπός των ασκήσεων που λαμβάνουν χώρα είναι η εξεύρεση και υιοθέτηση των καλύτερων πρακτικών σε διάφορους τομείς. Η επιτυχής διεξαγωγή μιας άσκησης συνιστά τον καλύτερο τρόπο για τον έλεγχο ετοιμότητας του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας να αντιμετωπίσει και να διαχειριστεί μία φυσική ή τεχνολογική καταστροφή. Ειδικότερα, με τη διεξαγωγή ασκήσεων επιτυγχάνεται³⁹:

- Η δοκιμασία και ο έλεγχος πληρότητας των σχεδίων έκτακτης ανάγκης και της απαιτούμενης συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.

τον έλεγχο των διαδικασιών και Σχεδίων που συντάσσονται σε εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης 1299/ 2003 "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ" ». 2009. Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, σ. 11.

³⁹ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ό.π., σ. 12.

- Η αναγνώριση κενών ή επικαλύψεων στους ρόλους και τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων.
- Η βελτίωση του συντονισμού, των Επικοινωνιών και της διαχείρισης πληροφορίες μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.
- Ο προσδιορισμός και η εκτίμηση των απαραίτητων πόρων (ανθρώπινων και υλικών) .
- Η βελτίωση της απόδοσης του προσωπικού.
- Αύξηση των πιθανοτήτων αντιμετώπισης με επιτυχία μίας κατάστασης έκτακτης ανάγκης από έναν οργανισμό.
- Δημιουργία των προϋποθέσεων προσομοίωσης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στις οποίες η λήψη αποφάσεων από το ασκούμενο προσωπικό γίνεται υπό συνθήκες αυξημένης πίεσης.
- Δημιουργία των προϋποθέσεων για την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ του προσωπικού των εμπλεκόμενων φορέων υπό ελεγχόμενες συνθήκες (ασφαλές και άνετο περιβάλλον χωρίς ιδιαίτερη πίεση χρόνου και λοιπά) με αποτέλεσμα το προσωπικό να γνωριστεί και να δημιουργήσει καλές εργασιακές σχέσεις.
- Δίνεται η ευκαιρία να δοκιμαστούν νέες μεθοδολογίες και τεχνικές.
- Ενδυνάμωση της πεποίθησης του κοινού ότι, οι εμπλεκόμενοι στη διαχείριση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης φορείς λαμβάνουν σοβαρά την αποστολή τους και προετοιμάζονται για την εκπλήρωσή της.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι, η διεξαγωγή μιας άσκησης πέρα από τα πλεονεκτήματα που έχει, παρουσιάζει και αρκετά αρνητικά στοιχεία. Ενδεικτικά, οι ασκήσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε πραγματικό επίπεδο είναι ιδιαίτερα κοστοβόρες για τον διοργανωτή αυτών. Επίσης, όταν οι εν λόγω ασκήσεις δεν έχουν σχεδιαστεί επαρκώς μπορούν να δώσουν μία λάθος εντύπωση αναφορικά με την ετοιμότητα των φορέων να ανταποκριθούν στην αντιμετώπιση- διαχείριση μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι, λαμβάνοντας υπόψη την μέχρι σήμερα διεθνή πρακτική και μεθοδολογία, οι ασκήσεις μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο κατηγορίες⁴⁰, ως ακολούθως:

α) Οι «θεωρητικές» ασκήσεις ή ασκήσεις συζήτησης (discussion based exercise). Εστιάζουν σε θέματα στρατηγικής, κατανομής ρόλων και αρμοδιοτήτων, ακολουθούμενων πολιτικών και κατευθυντήριων οδηγιών/διαδικασιών για το σύνολο των λειτουργιών. Οι θεωρητικές ασκήσεις μέσω της περιγραφής, από τους ασκούμενους, των δράσεων και των ενεργειών στις οποίες θα προέβαιναν αποσκοπούν στη συζήτηση και στην ανταλλαγή απόψεων για το σύνολο των προαναφερόμενων θεμάτων. Σε αυτή την κατηγορία, δύο είναι τα είδη των ασκήσεων: οι ασκήσεις προσανατολισμού και οι ασκήσεις επί χάρτου.

β) Οι «Πρακτικές» ασκήσεις ή ασκήσεις επιχειρήσεων (operations based exercises). Εστιάζουν κυρίως στην υλοποίηση δράσεων στο τακτικό επίπεδο χωρίς να αποκλείεται το ενδεχόμενο να συνδυάζουν και θέματα στα οποία εστιάζουν οι θεωρητικές ασκήσεις.

Συμμετέχοντες σε μία άσκηση. Σε κάθε άσκηση συμμετέχουν οι ακόλουθες ομάδες ατόμων⁴¹:

- **Ασκούμενοι ή παίκτες (Players)** είναι άτομα που προέρχονται από το προσωπικό των Φορέων που εμπλέκονται στη διαχείριση της έκτακτης ανάγκης σύμφωνα με το Σχέδιο που εξασκείται ελέγχεται και δοκιμάζεται. Τα εν λόγω άτομα γνωρίζουν τη δομή του συστήματος έκτακτης ανάγκης, το Σχέδιο, τις κατευθυντήριες οδηγίες, τις διαδικασίες (standard operation procedures) και τους διαθέσιμους ανθρώπινους και υλικούς πόρους.
- **Ελεγκτές (Controllers).** Έχουν ως αποστολή να προμηθεύουν τους ασκούμενους με τα μηνύματα επεισόδια του σεναρίου και να καθοδηγούν την εξέλιξη της άσκησης διασφαλίζοντας ότι:

⁴⁰ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ό.π., σ. 13.

⁴¹ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ό.π., σ. 24-25.

- οι αντικειμενικοί στόχοι της άσκησης θα εξασκηθούν/δοκιμαστούν σε βαθμό τέτοιο που θα επιτρέψει την αξιολόγηση,
- το επίπεδο δραστηριότητας είναι τέτοιο ώστε οι ασκούμενοι να απασχολούνται επαρκώς και το επίπεδο των προβλημάτων που καλούνται να αντιμετωπίσουν είναι αρκούντως υψηλό,
- η άσκηση εξελίσσεται σύμφωνα με το σενάριο.

- **Αξιολογητές (Evaluators).** Τα άτομα αυτά έχουν ως αποστολή :

- Την παρατήρηση των ενεργειών στις οποίες προβαίνουν οι ασκούμενοι για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση που παρουσιάζεται από το σενάριο της άσκησης.
- Την καταγραφή των παρατηρήσεών τους.
- Τη συλλογή οιασδήποτε άλλων σχετικών στοιχείων.

Πρόκειται για πεπειραμένα στελέχη των ασκούμενων φορέων τα οποία αναλαμβάνουν την αξιολόγηση διαδικασιών για τις οποίες έχουν ιδιαίτερη εμπειρία και κατάρτιση.

- **Παρατηρητές (Observers).** Παρακολουθούν την εξέλιξη της άσκησης χωρίς να έχουν κανένα ρόλο. Προσκαλούνται από τον φορέα που διοργανώνει την άσκηση, είτε για εκπαιδευτικούς λόγους, είτε για λόγους δημοσιοποίησης της άσκησης, είτε γιατί προΐστανται του ασκούμενου προσωπικού.

- **Ηθοποιοί (Actors).** Είναι άτομα τα οποία υποδύονται συγκεκριμένους ρόλους, συνήθως τα θύματα μιας καταστροφής ή προσωπικό των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Η συμμετοχή τους είναι απαραίτητη γιατί προσδίδει ρεαλισμό στην άσκηση και επιτρέπει την εκτέλεση κάποιων διαδικασιών (απολύμανση πληγέντων, διαλογή θυμάτων και λοιπά) από τους

ασκούμενους. Υποδύονται προσωπικό των υπηρεσιών που δεν συμμετέχουν ως ασκούμενοι στην άσκηση ερμηνεύοντας ρόλους που προβλέπονται στο σενάριο.

- Προσωπικό διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης

2. Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα

2.1. Ιστορικό θεσμοθέτησης και οργάνωσης της Πολιτικής Προστασίας

Από συστάσεως του Ελληνικού κράτους, η αντιμετώπιση και η αποκατάσταση των καταστροφών αποτέλεσε αντικείμενο νομοθετικών ρυθμίσεων. Έτσι, υφίστανται διάσπαρτοι Νόμοι και Διατάγματα διαφόρων Υπουργείων, καθένα εκ των οποίων αποτέλεσαν στο παρελθόν ή αποτελούν ακόμα και σήμερα, μέρος του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου⁴². Οι εν λόγω νομοθετικές ρυθμίσεις που έλαβαν χώρα θα μπορούσαν να ενταχθούν σε τρεις χρονικές περιόδους, ήτοι (α) πριν το 1974, (β) από το 1974 έως 1995 και (γ) Από το 1995 μέχρι σήμερα.

Ειδικότερα:

Περίοδος πριν το 1974

Κατα το εν λόγω χρονικό διάστημα, για το ζήτημα της προστασίας των πολιτών σε ειρηνική -κυρίως- περίοδο, υφίσταντο αναφορές σε διάφορα θεσμικά κείμενα, εκ των οποίων ενδεικτικά παρουσιάζονται ορισμένα παρακάτω:

- Στο ΠΔ 2/1929 «Περί επικινδύνων οικοδομών» (ΦΕΚ 153/4/22-4-1929).
- Στο Κανονιστικό Διάταγμα 17/1941 «Περί άρσεως κινδύνου εκ βλάβης κτιρίων λόγω πολέμου, σεισμού και οιασδήποτε θεομηνίας» (ΦΕΚ 310/Α/20-9-1941).
- Στην υπ' αριθμ. 1339/14.8.54 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου «Περί κυρώσεως του Σχεδίου Αντιμετώπισεως Εκτάκτων Αναγκών της Χώρας».
- Στο ΒΔ 972/1966 «Περί οργάνωσης των παρά τω Υπουργείω Κοινωνικής Πρόνοιας Διευθύνσεων: α) Λαϊκής Στέγης και β) Στεγάσεως και Επειγούσης περιθάλψεως των εκ θεομηνιών πληττομένων πληθυσμών» (ΦΕΚ 265/Α/2-12-1966).
- Στο ΝΔ 857/1971 «Περί αντιμετώπισεως των εν ειρήνη εκτάκτων αναγκών της χώρας» (ΦΕΚ 57/Α/18-3-1971), το οποίο αποτέλεσε και τον πρώτο νόμο του Κράτους που αφορούσε τις φυσικές καταστροφές, καταργώντας ταυτόχρονα την υπ' αριθμ. 1339/1954 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου.

⁴² Κοκολάκης, Κ. (2016). Τι Είναι Λοιπόν Πολιτική Προστασία; «Το Θεσμικό Πλαίσιο». *Βήμαpress*, <http://vimapress.gr/ti-ine-lipon-politiki-prostasia-to-thesmiko-plesio/> [Ανακτήθηκε 25/9/2019].

Περίοδος 1974-1995

Στην υπόψη περίοδο, συναντώνται δύο (2) νομοθετικά κείμενα που ρυθμίζουν, εκτός των άλλων, ζητήματα προστασίας πολιτών ειρήνικης περιόδου.

α) Νομοθετικό Διάταγμα 17/1974 «Περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης-ΠΣΕΑ» (ΦΕΚ 236/Α/2-9- 1974). Το εν λόγω κείμενο αποτέλεσε το πρώτο θεσμικό κείμενο με το οποίο καθορίζονταν οι αρμοδιότητες για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών σε περίοδο ειρήνης. Συγκεκριμένα, καθορίζεται ως «Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης», η σχεδίαση και ο προγραμματισμός ο αναφερόμενος εις την οργάνωση, προπαρασκευή και κινητοποίηση των Πολιτικών Δυνάμεων, προς επιβίωση σε καιρό πολέμου ή την **αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών σε καιρό ειρήνης** και συμβολή αυτών εις την Εθνική Άμυνα, η οποία εξασφαλίζεται με την Πολιτική Κινητοποίηση και την Πολιτική Άμυνα. Η δε «Πολιτική Άμυνα» νοείται ως η οργάνωση, καθοδήγηση και κινητοποίηση των Πολιτικών Δυνάμεων της Χώρας για την προστασία αυτής εκ των πάσης φύσεως εχθρικών προσβολών, και **την αντιμετώπιση πάσης φύσεως καταστροφών, ιδιαίτερα εις τον Πολιτικό Τομέα.** Ωστόσο, η πολιτική σχεδίαση έκτακτης ανάγκης αποτελούσε αρμοδιότητα των Υπηρεσιών Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.) και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης ήταν απόρρητα. Η διοίκηση δηλαδή συμμετείχε στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, από την εκδήλωση καταστροφών μέσω των Υπηρεσιών ΠΣΕΑ -Παλλαϊκής Άμυνας, καθώς και με τη βοήθεια των διατάξεων περί πολιτικής επιστράτευσης⁴³, διαδικασίες στις οποίες τον κύριο ρόλο έπαιζαν οι ένοπλες δυνάμεις, οι οποίες συμμετείχαν με τα υλικά και μέσα που κατείχαν.

⁴³ Ν.Δ. 17/1974 «Περί Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης» (ΦΕΚ.236/Α'/22-09-1974), Άρθρο 2 Έννοιες όρων και γενικοί ορισμοί.: 2. Ως Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης νοείται η σχεδίαση και ο προγραμματισμός, ο αναφερόμενος στην οργάνωση, προπαρασκευή και κινητοποίηση των πολιτικών δυνάμεων, προς επιβίωση εν πολέμω ή την αντιμετώπιση έκτακτων εν ειρήνη αναγκών και συμβολή αυτών εις την Εθνική Άμυνα ητις εξασφαλίζεται διά της πολιτικής κινητοποίησης έως και της πολιτικής Αμύνης. 3 Ως πολιτική κινητοποίηση νοείται η μετάπτωση των πολιτικών Δυνάμεων εκ της καταστάσεως ειρήνης εις πολεμικήν τοιαύτην ή κατάσταση αντιμετώπισεως των εκτάκτων αναγκών. Διακρίνεται δε εις γενική και μερική...5. Κατάσταση εκτάκτου ανάγκης είναι πάσα αιφνίδια κατάσταση προκαλούμενη είτε φυσικών ή άλλων γεγονότων πολεμικών ή μη, είτε εξ ανωμαλιών πάσης φύσεως και έχουσα ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ή την απειλή δημιουργίας εκτεταμένων απωλειών, ζημιών και καταστροφών εις έμπυχο και άμπυχο δυναμικό της χώρας ή την παρακώλυση και διατάραξη της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας.

β) Ν. 1349/83 «Σύσταση Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 52/Α/25-4-1983). Με τον νόμο αυτό ιδρύθηκε ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ) με σκοπό την επεξεργασία και τον σχεδιασμό της αντισεισμικής πολιτικής της χώρας και αφού μεσολάβησε μια σεισμική έξαρση τεσσάρων ετών που πλήττονταν μεγάλα αστικά κέντρα (1978 Θεσσαλονίκη, 1980 Λαμία και Βόλος, 1981 Αθήνα).

Περίοδος 1995 μέχρι σήμερα

α) Ν. 2344/1995 «Οργάνωση πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 212/Α/11-10-1995). Στις 11 Οκτωβρίου 1995 δημοσιεύτηκε ο Ν. 2344/1995 «Οργάνωση πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις», με τον οποίο εμφανίστηκε - θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα ο όρος «Πολιτική Προστασία», ιδρύθηκε η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας στο Υπουργείο Εσωτερικών και συστήθηκαν οργανικές μονάδες Πολιτικής Προστασίας στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις⁴⁴. Ουσιαστικά, αποτέλεσε μετεξέλιξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος αντισεισμικής προστασίας που περιλάμβανε και τη διαχείριση έκτακτης ανάγκης η οποία δημιουργήθηκε μετά τις μεγάλες σεισμικές καταστροφές της Θεσσαλονίκης το 1978 και των Αλκυονίδων το 1981⁴⁵.

β) Ν. 2641/98 «Παλλαϊκή Άμυνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 211/Α/15-9-1998). Την 15-9-1998 δημοσιεύτηκε ο Ν. 2641/98, με τον οποίο επιχειρήθηκε να ενοποιηθεί η Πολιτική Προστασία με την ΠΣΕΑ σε ενιαίο νόμο. Ειδικότερα, το άρθρο 1, πρόβλεπε την οργάνωση της Παλλαϊκής Άμυνας από τον καιρό της ειρήνης και όριζε ως κύρια αποστολή της αφενός μεν την τοπική άμυνα, την πολιτική άμυνα και την πολιτική προστασία, σε περιόδους έντασης, επιστράτευσης και πολέμου, αφετέρου δε, την πολιτική άμυνα και την **πολιτική προστασία**, σε καιρό ειρήνης.

⁴⁴ Με το Ν. 2503/1997 «Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 107/Α/30-5-1997) συστήθηκαν και σε επίπεδο Περιφερειών.

⁴⁵ Μ.Δανδουλάκη, Καλλικράτης Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση, Εκδ., Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα, 2011, σ. 21.

γ) **N. 3013/2002** «Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 102/Α/1-5-2002). Την 1-5-2002, τέθηκε σε εφαρμογή ο Ν. 3013/02, ο οποίος, αφού τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε, αποτελεί τον βασικό νόμο που διέπει την Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα μέχρι και σήμερα. Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του νόμου αυτού ήταν το γεγονός ότι έλαβε χώρα διαχωρισμός της Πολιτικής Προστασίας και ΠΣΕΑ σε καιρό ειρήνης⁴⁶, με κατάργηση όλων των διατάξεων του Ν.2641/98, που αφορούσαν την Πολιτική Προστασία. Επίσης καταργήθηκε σχεδόν στο σύνολό του και ο ιδρυτικός νόμος της πολιτικής προστασίας (Ν.2344/95).

δ) **Υπ' αριθ. 1299 από 7-4-2003 Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΦΕΚ 423/Β/2003)**. Με την 1299/7-4-2003 Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, εγκρίθηκε το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ». Σκοπός του Σχεδίου είναι η διαμόρφωση ενός συστήματος αποτελεσματικής αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων για την προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών, καθώς και για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος⁴⁷.

ε) **Από το 2003 και έκτοτε** εκδόθηκαν Νόμοι, Αποφάσεις και Προεδρικά Διατάγματα που συμπλήρωσαν το θεσμικό πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας. Ενδεικτικά:

- **ΠΔ. 151/2004** «Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας» (ΦΕΚ 107/Α'/3.06.2004), με το οποίο οργανώθηκε η διοικητική δομή της ΓΓΠΠ.
- **N. 3448/2006** «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ 57/Α/15-3-2006), με τον οποίο συστήθηκαν Ομάδες Αναγνώρισης Θυμάτων καταστροφών, οι οποίες έχουν ως αποστολή την αναγνώριση και ταυτοποίηση των θυμάτων από ατυχήματα, καταστροφές, καθώς και εγκληματικές και τρομοκρατικές ενέργειες.

⁴⁶ Άρθρο 30 ν. 3013/2002.

⁴⁷ Άρθρο 1 του Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ».

- **Υπουργική Απόφαση 3384/9-6-2006** «Συμπλήρωση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη “ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ” με το Ειδικό Σχέδιο «Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών» (ΦΕΚ 776/Β/28-6-2006), με το οποίο εγκρίνεται το ειδικό σχέδιο που αφορά στη διαχείριση συμβάντων με πολυάριθμους θανόντες ως συνέπεια φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών καθώς και εγκληματικών και τρομοκρατικών ενεργειών και που εφαρμόζεται μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαλογής, της προνοσοκομειακής περίθαλψης και διακομιδής των επιζώντων.
- **Υπουργική Απόφαση 7270/21-11-2006** «Συγκρότηση Υποστηρικτικής Ομάδας Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας» (ΦΕΚ 102/ΥΟΔΔ/07.12.2006), που οφείλονται είτε σε ατύχημα, είτε είναι αποτέλεσμα τρομοκρατικής ενέργειας, είτε πρόκειται για επαπειλούμενο συμβάν ή τρομοκρατική απειλή και μπορούν να προκαλέσουν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, με έργο της επιτροπής την παροχή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας και επιστημονικών πληροφοριών.
- **Ν. 3536/2007** «Ειδικές Ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ 42/Α/23-2-2007), με το άρθρο 27 του οποίου συμπληρώθηκε ο βασικός νόμος 3013/2002.
- **Ν. 3613/2007** «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου εσωτερικών» (ΦΕΚ 263/Α/23.11.2007), στο άρθρο 18 του οποίου θεσμοθετήθηκε η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Αριθμού κλήσης Έκτακτης Ανάγκης (112) και συμπληρώθηκε περαιτέρω ο βασικός νόμος 3013/2002.
- **Ν. 3852/2010** «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010) συστάθηκαν νέες περιφερειακές Υπηρεσιακές μονάδες πολιτικής προστασίας και μεταφέρθηκαν και αρμοδιότητες εκ των άνω προς τα κάτω.
- **Ν. 4249/2014** «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής

Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», με τον οποίο ρυθμίστηκαν επιπλέον θέματα που αφορούν τους φορείς Πολιτικής Προστασίας (ΦΕΚ 73/Α/24-03-2014).

2.2. Έννοια και σκοπός της Πολιτικής Προστασίας

Όπως προαναφέρθηκε, ο όρος Πολιτική Προστασία εισήχθη και θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα με τον Ν. 2344/1995 (ΦΕΚ 212/Α/1995). Συγκεκριμένα, το άρθρο 2 αυτού όριζε ότι, Πολιτική Προστασία είναι ο σχεδιασμός, η πρόληψη, η υλική και ψυχολογική προπαρασκευή και κινητοποίηση των δυνάμεων και μέσων της χώρας, που αποβλέπει στην προστασία των πολιτών, στη διαφύλαξη των κάθε είδους αγαθών, υλικών και πλουτοπαραγωγικών πηγών, εγκαταστάσεων και μνημείων της χώρας, καθώς και στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στις περιπτώσεις αναγκών που προκαλούνται από φυσικές, τεχνολογικές ή άλλες καταστροφές.

Το 2002, ο θεσμός αναβαθμίστηκε, με βάση τις σύγχρονες εξελίξεις και καθιερώθηκε Σύστημα Πολιτικής Προστασίας της χώρας. Σύμφωνα με αυτό, προσδιορίστηκε για μια ακόμη φορά η έννοια και ο σκοπός της Πολιτικής Προστασίας, ως ακολούθως: Η **πολιτική προστασία** της Χώρας αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Στο πλαίσιο του ίδιου σκοπού περιλαμβάνεται η μέριμνα για τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και τις υποδομές της χώρας, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών⁴⁸.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού:

⁴⁸ Άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 3013/2002.

α. εκπονούνται σχέδια και προγράμματα πρόληψης, ανά κατηγορία κινδύνου, λαμβάνονται μέτρα ετοιμότητας και αναλαμβάνονται δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης,

β. αξιοποιείται το ανθρώπινο δυναμικό και χρησιμοποιούνται τα δημόσια και ιδιωτικά μέσα σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και

γ. υποβάλλονται εισηγήσεις προς τα αρμόδια, κατά περίπτωση, Υπουργεία, για την αναμόρφωση της αντίστοιχης νομοθεσίας.

2.3. Δυναμικό Πολιτικής Προστασίας

Το ανθρώπινο δυναμικό ή αλλιώς οι άνθρωποι πόροι αποτελούν το πολυτιμότερο κεφάλαιο των Οργανισμών, καθώς, χωρίς αμφιβολία, οι άνθρωποι τους είναι αυτοί που τους βοηθούν να ξεχωρίζουν σήμερα⁴⁹. Σύμφωνα με τον βασικό νόμο για την Πολιτική Προστασία (Ν.3013/2002 -ΦΕΚ 102 τ.Α' «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις», ως τροποποιήθηκε και ισχύει) και συγκεκριμένα το άρθρο 3 αυτού, στο δυναμικό Πολιτικής Προστασίας περιλαμβάνονται:

α. **Ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας** σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Στα εν λόγω στελέχη ανατίθεται η επίβλεψη εκπόνησης και εφαρμογής των σχεδίων, προγραμμάτων και μέτρων Πολιτικής Προστασίας, καθώς και ο συντονισμός των αναγκαίων ενεργειών.

β. **Το σύνολο των υπηρεσιών του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα** (υπηρεσίες Υπουργείων, υπηρεσίες των ΟΤΑ, εποπτευόμενοι φορείς).

γ. **Οργανισμοί, εταιρίες του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα** που σχετίζονται με ειδικές δράσεις Πολιτικής Προστασίας κυρίως στις φάσεις προετοιμασίας και αντιμετώπισης των καταστροφών (Ο.Α.Σ.Π., ΔΕΗ και των θυγατρικών της -Α.Δ.Μ.Η.Ε, Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. κ.λπ.-, του Ο.Τ.Ε. και των θυγατρικών του, της Ε.Υ.Δ.Α.Π. Α.Ε., της Δ.Ε.Π.Α. Α.Ε., της Δ.Ε.Σ.Φ.Α Α.Ε, της Ε.Μ.Υ. κ.λπ.).

⁴⁹ Ν. Παπαλεξανδρή/Δ.Μπουραντάς, Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων, Εκδ, Μπένου, Αθήνα, 2003, σ. 15.

δ. Τα Σώματα Ασφαλείας (Πυροσβεστικό Σώμα, Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή, ΕΛ.ΑΣ., Ε.Κ.Α.Β.).

ε. Το ΕΚΑΒ και λοιπές υπηρεσίες υγείας.

στ. Ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα.

ζ. Οι εθελοντικές οργανώσεις Πολιτικής Προστασίας, καθώς και οι ειδικευμένοι εθελοντές Πολιτικής Προστασίας, σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, που έχουν πιστοποιηθεί σχετικώς από την Πυροσβεστική Ακαδημία, εντάσσονται στο σχεδιασμό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και αναλαμβάνουν την υποστήριξη σχεδίων και δράσεων πρόληψης και αποκατάστασης, καθώς και δράσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστροφών.

η. Πολίτες με ειδικές γνώσεις και εμπειρία, καθώς και πάσης φύσεως μέσα που ανήκουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα με τους αντίστοιχους χειριστές τους, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την αντιμετώπιση των καταστροφών. Το εν λόγω δυναμικό και μέσα εντάσσεται στις δυνάμεις της Πολιτικής Προστασίας, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή του εξουσιοδοτημένου Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή του εξουσιοδοτημένου Περιφερειάρχη, σε περιπτώσεις γενικών καταστροφών, περιφερειακών και τοπικών μεγάλης έντασης ή καταστροφών εξειδικευμένου χαρακτήρα, καθώς και σε περίπτωση κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Το προαναφερόμενο δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας περιλαμβάνει ένα ευρύ πλαίσιο οργάνων που εκτείνεται τόσο σε Κεντρικό όσο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, όπως θα αναλυθεί συστηματικότερα ακολούθως.

θ. Δυναμικό από Υπηρεσίες και Φορείς του εξωτερικού, που διατίθενται κατόπιν αιτήματος διεθνούς συνδρομής για την παροχή βοήθειας από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας ή από άλλες χώρες, άλλους διεθνείς οργανισμούς ή μέσω διμερών και πολυμερών συμφωνιών από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας⁵⁰. Ειδικότερα, οι κατηγορίες των μονάδων Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζονται βάσει της 2008/73/ΕΚ απόφασης της Επιτροπής, που αφορά στους κανόνες εφαρμογής της απόφασης για τον μηχανισμό. Βάσει αυτής της

⁵⁰ Άρθρο 6 παρ. 4 περ. θ' Ν. 3013/2002, ως συμπληρώθηκε με άρθρο 27 παρ. 2 Ν. 3536/2007.

απόφασης, οι χώρες που συμμετέχουν στο μηχανισμό ορίζουν μονάδες Πολιτικής Προστασίας αναφορικά με παροχές σε:

- Αντλίες υψηλής δυναμικότητας,
- Καθαρισμό νερού,
- Έρευνα και διάσωση σε αστικό περιβάλλον υπό περιστάσεις μέτριας σοβαρότητας,
- Έρευνα και διάσωση σε αστικό περιβάλλον υπό εξαιρετικά δυσχερείς περιστάσεις,
- Εναέρια μονάδα αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών με ελικόπτερα,
- Εναέρια μονάδα αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών με αεροπλάνα,
- Προωθημένο κινητό ιατρείο,
- Προωθημένο κινητό ιατρείο με ικανότητα χειρουργικών επεμβάσεων,
- Κινητό νοσοκομείο,
- Ιατρική εναέρια απομάκρυνση/εκκένωση θυμάτων καταστροφών,
- Προσωρινό κατάλυμα έκτακτης ανάγκης,
- Ανίχνευση και δειγματοληψία χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών ουσιών (ΧΒΡΠ),
- Έρευνα και διάσωση σε συνθήκες χημικής, βιολογικής, ακτινολογικής ή πυρηνικής μόλυνσης (ΧΒΡΠ).

2.4. Μέσα Πολιτικής Προστασίας

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι ανθρώπινοι πόροι διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στην επιτυχία της αποστολής των δημόσιων και ιδιωτικών Οργανισμών. Ωστόσο, η επιτυχία αυτή δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί χωρίς να υφίστανται και οι κατάλληλοι υλικοί πόροι ή μέσα. Έτσι, η Πολιτική Προστασία για την εκπλήρωση της αποστολής της χρειάζεται και τα απαραίτητα μέσα.

Στα μέσα Πολιτικής Προστασίας περιλαμβάνονται :

- Εξειδικευμένα οχήματα και μηχανήματα (βυτιοφόρα, αντλιών, υδροφόρων φορτηγών, για έρευνα – διάσωση, διάνοιξη οδών, απόσυρση υλικών, καθαρισμού, απορρύπανση, πυρόσβεση),

- Οχήματα μεταφοράς (υλικών, εξοπλισμού, προσωπικού, πληθυσμού),
- Ειδικά οχήματα (Πυροσβεστικού Σώματος, Ελληνικής Αστυνομίας, ΕΚΑΒ),
- Πλωτά και εναέρια μέσα,
- Μέσα επικοινωνίας,
- Υγειονομικό υλικό (μάσκες γάντια παραιατρικό υλικό),
- Υλικό ανάπτυξης καταυλισμών (σκηνές, λυόμενες οικίες, χημικές τουαλέτες, γεννήτριες, κλινοσκεπάσματα, έπιπλα, εργαλεία, τρόφιμα, πόσιμο νερό),
- Στολές Χημικής Προστασίας, Αντιπυρικές Στολές Προστασίας, απορροφητικών υλικών.

Είναι φανερό πως τα μέσα Πολιτικής Προστασίας εξαρτώνται από το είδος της καταστροφής, ενώ η προμήθειά τους αποτελεί ένα από τα σημαντικά προβλήματα τόσο των κεντρικών όσο και των περιφερειακών Υπηρεσιών. Περαιτέρω, αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Νόμου 4325/15 (ΦΕΚ 47/Α'/2015), το άρθρο 41 του Ν. 3536/2007 (42/Α'/2007)35 και το Ν.Δ. 17/1974 (236/Α'/1974), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, προβλέπεται επίταξη προσωπικών υπηρεσιών και επίταξη κινητών και ακίνητων πραγμάτων για την αντιμετώπιση επείγουσας κοινωνικής ανάγκης από θεομηνία ή ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία.

2.5. Πολιτικές και σχεδιασμοί στους οποίους στηρίζεται η οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας

Η οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα στηρίζεται σε τρεις (3) βασικούς σχεδιασμούς εθνικής κλίμακας, στους οποίους αποτυπώνεται η εθνική πολιτική στην Πολιτική Προστασία, ως ένα πλαίσιο μεσοπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων στόχων και προσδιορίζονται επιμέρους τομείς του σχεδιασμού, όπως ο σχεδιασμός περιβαλλοντικής διαχείρισης, ο σχεδιασμός για την ασφάλεια, την υγεία, την εκπαίδευση, την εργασία κ.ά, στους οποίους θα πρέπει να ενσωματωθεί η προσέγγιση αυτή.

Ειδικότερα, οι εν λόγω σχεδιασμοί είναι οι ακόλουθοι:

- Εθνική Πολιτική για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών,

- Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας,
- Ετήσιος Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας.

Η Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών⁵¹

στοχεύει στην αύξηση του επιπέδου ασφάλειας των πολιτών και στην ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης της Χώρας. Σχεδιάζεται κάθε πέντε (5) έτη, ενώ για τη διαμόρφωσή της λαμβάνονται υπόψη η ανάλυση του κινδύνου καταστροφών σε συνάρτηση με τους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους, οριζόντιες και τομεακές πολιτικές, ιδίως δε οι πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή, την υγεία, την ασφάλεια, την εκπαίδευση και κατάρτιση και λοιπά και μετέχουν οι δημόσιοι φορείς κατά λόγο αρμοδιότητας, ακαδημαϊκοί και ερευνητικοί φορείς, φορείς του παραγωγικού τομέα και λοιποί φορείς του ιδιωτικού τομέα, εμπλεκόμενοι στη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών. Η ως άνω πολιτική ενσωματώνεται στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Χώρας και αποτελεί κύριο άξονα αυτού για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας είναι αρμόδια για την προώθηση και το συντονισμό των διαδικασιών διαμόρφωσης της υπόψη πολιτικής.

Ο Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας⁵² περιλαμβάνει το σύνολο των δράσεων πολιτικής προστασίας, που αφορούν όλους τους τομείς διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών και ειδικότερα την πρόληψη, την προετοιμασία, την αντιμετώπιση, την αποκατάσταση και την ανατροφοδότηση του σχεδιασμού διαχείρισης του κινδύνου σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Είναι διάρκειας τριών (3) ετών και η κατάρτισή του πραγματοποιείται βάσει της Εθνικής Πολιτικής για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών. Οι σχετικές δράσεις χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας προωθεί και συντονίζει τις διαδικασίες για την κατάρτιση της πρότασης του τριετούς Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας με τη μορφή Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Πολιτική Προστασία.. Επίσης, στον Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας ορίζονται οι οικονομικοί πόροι υλοποίησης των σχετικών δράσεων, ενώ σε αυτόν μετέχουν φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού

⁵¹ Άρθρο 113 παρ. 1, 2 του ν. 4249/2014.

⁵² Άρθρο 113 παρ. 3 του Νόμου.

τομέα. Μετά τη λήξη της τριετίας υποβάλλεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας έκθεση απολογισμού δράσεων αναφορικά με τα προβλεπόμενα στον Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας προς τη Διυπουργική Επιτροπή, η οποία λαμβάνεται υπόψη κατά τη διαδικασία αναθεώρησης της Εθνικής Πολιτικής Μείωσης του Κινδύνου Καταστροφών⁵³.

Ο Ετήσιος Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας⁵⁴ καταρτίζεται βάσει του τριετούς Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας σε ετήσια βάση από την αρμόδια μονάδα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, και υποβάλλεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας στο Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας για έγκριση. Σημειώνεται ότι, ετησίως υποβάλλεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας έκθεση απολογισμού δράσεων αναφορικά με τα προβλεπόμενα στον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας προς το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας. Οι ως άνω εκθέσεις λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία αναθεώρησης του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας.

⁵³ Άρθρο 113 παρ. 5 του Νόμου.

⁵⁴ Άρθρο 113 παρ. 4 του Νόμου.

3. Όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας

3.1. Κεντρικά Όργανα

Σύμφωνα με τον Ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις», ως τροποποιήθηκε και ισχύει, τα Κεντρικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας είναι τέσσερα (4), ήτοι:

- (α) η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας,
- (β) το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας,
- (γ) το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας,
- (δ) η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας,
- (ε) ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας.

3.1.1. Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας⁵⁵

Η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας αποτελεί το πρώτο Κεντρικό Όργανο σχεδιασμού και εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας, στο οποίο μετέχουν όλοι οι συναρμόδιοι Υπουργοί. Όπως προαναφέρθηκε, μια καταστροφή είναι πιθανόν να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο και στο περιβάλλον του, γεγονός που επιβάλλει την σύμπραξη και την συνεργασία όλων των Υπουργείων. Γι' αυτό το λόγο, έχει συσταθεί η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, στην οποία συμμετέχουν οι Υπουργοί:

- α. Προστασίας του Πολίτη⁵⁶, ως Πρόεδρος⁵⁷,
- β. Οικονομικών,
- γ. Εθνικής Άμυνας,

⁵⁵ Άρθρο 4 παρ. 1 του Ν.3013/2002, ως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 111 του Ν.4249/2014 (ΦΕΚ Α 73/24.3.2014).

⁵⁶ Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη μετονομάστηκε σε Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη με το π.δ. 86/2018 «*Ανασύσταση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και μετονομασία του σε Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη*» (Α' 159).

⁵⁷ Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, δυνάμει της υπ 'αριθ. Υ 1/9-7-2019 Απόφασης του Πρωθυπουργού έχει σειρά 4.

δ. Εσωτερικών,

ε. Ανάπτυξης και Επενδύσεων⁵⁸,

στ. Υποδομών και Μεταφορών⁵⁹,

ζ. Παιδείας και Θρησκευμάτων,

η. Περιβάλλοντος και Ενέργειας⁶⁰,

θ. Υγείας,

ι. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων,

ια. Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής⁶¹ και

ιβ. κατά περίπτωση, ο Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό, ή ο Υφυπουργός Επικρατείας ή ο Υπουργός Επικρατείας.

Στις συνεδριάσεις της λαμβάνουν μέρος, κατά περίπτωση και αρμοδιότητα, και άλλοι Υπουργοί, εφόσον, κατά την κρίση του Προέδρου, θεωρείται αναγκαία η παρουσία τους.

⁵⁸ Το κείμενο του νόμου το αναφέρει ως Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Ωστόσο, μετά από μετονομασίες και ανασυστάσεις, σήμερα ονομάζεται Ανάπτυξης και Επενδύσεων με το π.δ. 81/08.07.2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (ΦΕΚ 119/Α/08.07.2019).

⁵⁹ Το κείμενο του νόμου το αναφέρει ως Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Σήμερα, έχει μετονομαστεί σε Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, με το π.δ. 123/2016 «Ανασύσταση και μετονομασία του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ανασύσταση του Υπουργείου Τουρισμού, σύσταση Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, μετονομασία Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων» (Α' 208).

⁶⁰ Το κείμενο του νόμου το αναφέρει ως Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Σήμερα, έχει μετονομαστεί σε Περιβάλλοντος και Ενέργειας με το Π.δ. 132/ 2017 «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ)» (Α' 160).

⁶¹ Το κείμενο του νόμου το αναφέρει ως Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου. Σήμερα, έχει μετονομαστεί σε Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής με το Π.δ. 70/2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α' 114).

Αρμοδιότητες της Επιτροπής

Η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας έχει στρατηγικό ρόλο, εγκρίνοντας τους βασικούς σχεδιασμούς εθνικής κλίμακας. Συγκεκριμένα, η εν λόγω Επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες⁶²:

α. Εγκρίνει την Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών και τον Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας.

β. Εγκρίνει τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό της πολιτικής προστασίας της χώρας, μετά από προηγούμενη εισήγηση του Κεντρικού Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας. Ο ανωτέρω σχεδιασμός διακρίνεται σε εθνικής εμβέλειας προγράμματα, σχέδια, μέτρα και δράσεις των κεντρικών υπηρεσιών των Υπουργείων και των εποπτευόμενων φορέων, καθώς και σε περιφερειακά προγράμματα, μέτρα και δράσεις των περιφερειών της χώρας. Ο ετήσιος εθνικός σχεδιασμός περιέχει, επίσης, τον προϋπολογισμό Πολιτικής Προστασίας για κάθε Υπουργείο, καθώς και για τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, από πλευράς λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών και λαμβάνεται υπόψη κατά την κατάρτιση του Κρατικού Προϋπολογισμού του επόμενου οικονομικού έτους.

γ. Προβαίνει σε απολογισμό εφαρμογής των κυβερνητικών μέτρων αποκατάστασης, μετά από γενικές, περιφερειακές ή τοπικές μεγάλης έντασης καταστροφές.

3.1.2. Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Κ.Σ.Ο.Π.Π.)⁶³

Μέλη

Το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας αποτελεί το δεύτερο Κεντρικό Όργανο σχεδιασμού και εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας, το οποίο συστάθηκε για την ενίσχυση του έργου της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής

⁶² Άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 3013/2002, ως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 111 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ Α 73/24.3.2014).

⁶³ Άρθρο 5 του Ν. 3013/2002, ως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 112 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ Α 73/24.3.2014).

Προστασίας, κατά την αντιμετώπιση γενικών, περιφερειακών, ή τοπικών μεγάλης έντασης καταστροφών. Απαρτίζεται δε, κυρίως, από τους Γενικούς Γραμματείς των αρμόδιων Υπουργείων και συγκεκριμένα:

- α. Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, ως Πρόεδρο,
- β. Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Τάξης,
- γ. Γενικό Γραμματέα Επικοινωνίας και Ενημέρωσης,
- δ. Αρμόδιους Γενικούς Γραμματείς των Υπουργείων:
 - δ.1. Οικονομικών,
 - δ.2. Εσωτερικών,
 - δ.3. Ανάπτυξης και Επενδύσεων ⁶⁴,
 - δ.4. Υποδομών και Μεταφορών ⁶⁵,
 - δ.5. Παιδείας και Θρησκευμάτων,
 - δ.6. Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,
 - δ.7. Υγείας,
 - δ.8. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων,
 - δ.9. Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής⁶⁶,
 - δ.10. Υπαρχηγό Γ.Ε.ΕΘΑ,
 - δ.11. Αρχηγό Πυροσβεστικού Σώματος και
 - δ.12. Πρόεδρους Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝΠΕ)⁶⁷ και Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ.)⁶⁸.

⁶⁴ Το κείμενο του νόμου το αναφέρει ως Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

⁶⁵ Το κείμενο του νόμου το αναφέρει ως Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

⁶⁶ Το κείμενο του νόμου το αναφέρει ως Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου.

⁶⁷ Άρθρο 9 του π.δ. 74/2011 «Ένωση Περιφερειών Ελλάδος» (ΦΕΚ 181/Α /28-8-2011).

⁶⁸ Άρθρο 28 του π.δ. 75/2011 «Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων και Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος» (ΦΕΚ 182/Α /22-8-2011).

ε. Στη σύνθεση του, επίσης, μπορεί να μετέχει ο Υφυπουργός Εσωτερικών Μακεδονίας-Θράκης⁶⁹, για θέματα αντίστοιχων καταστροφών στην περιοχή αρμοδιότητάς του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε περιπτώσεις γενικών, καθώς και ιδιαίτερου χαρακτήρα περιφερειακών ή τοπικών μεγάλης έντασης καταστροφών, το ίδιο όργανο μπορεί να συνεδριάζει με τη συμμετοχή των αντίστοιχων Υπουργών ή των αρμόδιων για την Πολιτική Προστασία Υφυπουργών, ύστερα από σχετική πρόσκληση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ο οποίος και προεδρεύει.

Αρμοδιότητες Κεντρικού Συντονιστικού Οργάνου

Το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΚΣΟΠΠ) κατέχει εξέχουσα θέση στη διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας, ενώ ο ρόλος του είναι γνωμοδοτικός, εποπτικός, συντονιστικός και αποφασιστικός. Πιο συγκεκριμένα, το ΚΣΟΠΠ έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. Συγκεντρώνει και επεξεργάζεται τις επί μέρους προτάσεις για την κατάρτιση της εισήγησης για τον προαναφερόμενο Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας προς τη Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας. Στην ίδια εισήγηση περιλαμβάνεται πρόταση για τη διαμόρφωση του προϋπολογισμού Πολιτικής Προστασίας της χώρας, από πλευράς λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών, για το σύνολο των Υπουργείων και των εποπτευόμενων φορέων. Ιδιαίτερη πρόταση διατυπώνεται για τις λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες του προϋπολογισμού της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας⁷⁰.

β. Παρακολουθεί και αξιολογεί την εφαρμογή του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, σύμφωνα και με τα εθνικής εμβέλειας

⁶⁹ Στο κείμενο του νόμου Ν.3013/2002 αναφέρεται ως Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης. Ωστόσο, οι αρμοδιότητες του εν λόγω Υπουργού, κατόπιν του π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119), σήμερα ασκούνται από τον Υφυπουργό Εσωτερικών Μακεδονίας-Θράκης.

⁷⁰ Παρ. 4 εδ. α', άρθρου 5 Ν. 3013/2002.

προγράμματα, σχέδια, μέτρα και δράσεις από τις Κεντρικές Υπηρεσίες των Υπουργείων και από τους εποπτευόμενους φορείς⁷¹.

γ. Συντονίζει τη διάθεση του απαραίτητου ανθρώπινου δυναμικού, των μέσων, καθώς και το όλο έργο της αντιμετώπισης γενικών, περιφερειακών ή τοπικών μεγάλης έντασης καταστροφών⁷².

δ. Ενημερώνει την κοινή γνώμη για απειλούμενους κινδύνους καταστροφών και παρέχει οδηγίες, κατά την εκδήλωση των φαινομένων, προς αντιμετώπιση των καταστροφών, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών τους⁷³.

ε. Συντονίζει το έργο αποκατάστασης των πάσης φύσεως ζημιών από τις ανωτέρω καταστροφές⁷⁴.

στ. Συντάσσει απολογισμό δράσης για όλα τα θέματα που σχετίζονται με τις ενέργειες αντιμετώπισης κάθε γενικής, περιφερειακής ή τοπικής μεγάλης έντασης καταστροφής. Για το σκοπό αυτό, συνεκτιμά και τα στοιχεία που περιέχονται στον αντίστοιχο, για κάθε καταστροφή, ειδικό φάκελο, που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας⁷⁵.

ζ. Επιλαμβάνεται, κατά την κρίση του προέδρου του, κάθε άλλου σχετικού θέματος⁷⁶.

η. Εγκρίνει τον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας⁷⁷.

Κατά τη διάρκεια της εξέλιξης των ανωτέρω καταστροφών, το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας λειτουργεί σε όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου⁷⁸.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι, οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα εποχικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα,

⁷¹ Παρ. 4 εδ. β', άρθρου 5 του Νόμου.

⁷² Παρ. 4 εδ. γ', άρθρου 5 του Νόμου.

⁷³ Παρ. 4 εδ. δ', άρθρου 5 του Νόμου.

⁷⁴ Παρ. 4 εδ. δ', άρθρου 5 του Νόμου.

⁷⁵ Παρ. 4 εδ. στ', άρθρου 5 του Νόμου.

⁷⁶ Παρ. 4 εδ. ζ', άρθρου 5 του Νόμου.

⁷⁷ Παρ. 4 εδ. η', άρθρου 5 του Νόμου.

⁷⁸ Παρ. 5, άρθρου 5 του Νόμου.

έχει καθιερωθεί να συγκαλείται το ΚΣΟΠΠ στην αρχή της αντιπυρικής περιόδου⁷⁹ κάθε έτους, πέραν των λοιπών τακτικών και έκτακτων συγκλήσεων, προκειμένου εξετάζεται η ετοιμότητα των φορέων στην αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών της επικείμενης περιόδου.

3.1.3. Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

Με τον Ν. 4623/2019⁸⁰ συστάθηκε ένα νέο Κεντρικό Όργανο, το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας, εφεξής Συντονιστικό Όργανο. Πρόκειται για το ανώτατο επιχειρησιακό όργανο, το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και αποτελείται από τα εξής μέλη:

α. Γενικός Γραμματέας ή ο αναπληρωτής του, ο οποίος ορίζεται Πρόεδρος του Συντονιστικού Οργάνου.

β. Διοικητής του Συντονιστικού Οργάνου, ο οποίος ορίζεται ως αναπληρωτής του Προέδρου. Η θέση του Διοικητή του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας, η οποία έχει συσταθεί στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, με βαθμό 2ο της κατηγορίας ειδικών θέσεων πληρούται με διορισμό ή ανάθεση καθηκόντων με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την απόφαση διορισμού ή ανάθεσης καθηκόντων του Γενικού Γραμματέα της Πολιτικής Προστασίας καθορίζονται και τα καθήκοντα του Διοικητή. Με όμοια απόφαση απολύεται ο Διοικητής οποτεδήποτε, χωρίς η απόλυση αυτή να δημιουργεί δικαίωμα αποζημίωσης του απολυομένου⁸¹. Ο Διοικητής απασχολείται με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου⁸². Ως Διοικητής επιλέγεται πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, που διακρίνεται για την επιστημονική του κατάρτιση και την επιχειρησιακή και

⁷⁹ Σύμφωνα με άρθρο 25 του Ν. 998/79, η αντιπυρική περίοδος στην Ελλάδα, τοποθετείται χρονικά από 1η Μαΐου μέχρι 31η Οκτωβρίου, εκάστου έτους.

⁸⁰ Άρθρο 91 του Ν. 4623/2019.

⁸¹ Άρθρο 92 του Νόμου.

⁸² Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 92 του Νόμου, στη σύμβαση τίθεται απαραίτητως ο όρος ότι αυτή λύεται αυτοδικαίως και χωρίς αποζημίωση και ο προσληφθείς απολύεται με την αποχώρηση για οποιονδήποτε λόγο του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

διοικητική του εμπειρία, όπως απαιτούν ο σκοπός και η δράση του Συντονιστικού Οργάνου⁸³.

γ. Αρχηγοί του Πυροσβεστικού Σώματος, της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής ή εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποί τους.

δ. Υπαρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ).

ε. Διοικητής του Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ).

στ. Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ).

ζ. Δεκατρείς (13) **Περιφερειακοί Συντονιστές Πολιτικής Προστασίας**. Σύμφωνα με το άρθρο 93, του Ν. 4623/2019, σε κάθε περιφέρεια προβλέπεται η σύσταση μίας θέσης περιφερειακού Συντονιστή Πολιτικής Προστασίας, για την υποβοήθηση του Περιφερειάρχη σε θέματα Πολιτικής Προστασίας⁸⁴. Οι Περιφερειακοί Συντονιστές προσλαμβάνονται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τη θητεία της περιφερειακής περιόδου εντός της οποίας προσλήφθηκαν. Επίσης, οι Περιφερειακοί Συντονιστές Πολιτικής Προστασίας έχουν αποφασιστικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες μεταβιβάζονται από τον εκάστοτε Περιφερειάρχη και αναφέρονται αποκλειστικά σε αυτόν⁸⁵. Παρέπεται να λεχθεί ότι, επιλέγονται - διορίζονται και απολύονται με απόφαση του Περιφερειάρχη (για τον διορισμό τους απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασία), ενώ παύουν να ασκούν τα καθήκοντά τους και απολύονται, αυτοδικαίως, αμέσως μόλις ο

⁸³ Σύμφωνα με τις παρ. 3, 4 του άρθρου 92 του Νόμου, για το διορισμό στη θέση του Διοικητή απαιτούνται τουλάχιστον τα εξής προσόντα: α. Πτυχίο Α.Ε.Ι. ή ισότιμος τίτλος σπουδών σχολών της αλλοδαπής, β. Επιχειρησιακή εμπειρία τουλάχιστον δέκα (10) ετών, ανάλογη με τις απαιτήσεις και τις ανάγκες του Συντονιστικού Οργάνου. γ. Εμπειρία τουλάχιστον πέντε (5) ετών, σε θέσεις ευθύνης, ενδεικτικώς αναφερόμενων των θέσεων που σχετίζονται με τη διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού, την κατάρτιση στρατηγικών σχεδίων, τη διαχείριση έργων και δραστηριοτήτων, τη στοχοθεσία, το συντονισμό ομάδων και την παρακολούθηση επίτευξης στόχων. Ως πρόσθετα προσόντα κατά την επιλογή του Διοικητή, θεωρούνται οι μεταπτυχιακοί τίτλοι διάρκειας τουλάχιστον ενός (1) έτους ή διδακτορικοί τίτλοι, ελληνικού Α.Ε.Ι. ή αναγνωρισμένου ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής, σε γνωστικά αντικείμενα που συμβάλλουν στην εκπλήρωση των σκοπών του Συντονιστικού Οργάνου.

⁸⁴ Εξ' άλλου, στο άρθρο 243 του ν. 3852/2010 (Α' 87), είχε ήδη προβλεφθεί η πρόσληψη ειδικών συμβούλων και συνεργατών.

⁸⁵ Παρ. 2 του άρθρου 93 του Ν. 4623/2019.

Περιφερειάρχης που τους προσέλαβε, παύσει να ασκεί, για οποιονδήποτε λόγο, τα καθήκοντά του⁸⁶. Σημειώνεται ότι, ως Συντονιστές επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους, που διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και ανάλογη εμπειρία.⁸⁷ Περαιτέρω, οι Περιφερειακοί Συντονιστές έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

- συμμετέχουν στο Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας,
- παρέχουν συμβουλές και διατυπώνουν εξειδικευμένες γνώμες, εγγράφως ή προφορικά, στο αντικείμενο αρμοδιοτήτων της Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας προς τον Περιφερειάρχη, το Περιφερειακό Συμβούλιο και τις Επιτροπές της Περιφέρειας, ή τις υπηρεσίες των Υπουργείων Εσωτερικών και Προστασίας του Πολίτη,
- παρέχουν υπηρεσίες σχετικές με τις διαδικασίες και τις επιχειρησιακές δράσεις, που αποσκοπούν στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών, των υποδομών και υπηρεσιών ζωτικής σημασίας, καθώς και στη μείωση του κινδύνου καταστροφών, που προκαλούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης,
- εκπονούν μελέτες, συντάσσουν εκθέσεις, υποβάλλουν προτάσεις και εισηγήσεις, επεξεργάζονται και παρουσιάζουν στοιχεία απαραίτητα για την υλοποίηση πολιτικών πολιτικής προστασίας.

Συνεδριάσεις

Στις συνεδριάσεις του εν λόγω Συντονιστικού Οργάνου, αναλόγως του βαθμού επικινδυνότητας της κατάστασης, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, δύναται να συμμετέχουν, με εξουσιοδότηση για λήψη αποφάσεων, υπηρεσιακοί παράγοντες και επιτελικά στελέχη οργανισμών, φορέων ή εταιρειών κοινής ωφέλειας, μεταφορών, επικοινωνιών, συγκοινωνιακών και άλλων υποδομών,

⁸⁶ Παρ. 4, 5 του άρθρου 93 του Νόμου.

⁸⁷ Σύμφωνα με την παρ. 3. του άρθρου 93 του Νόμου, για την πλήρωση των θέσεων απαιτούνται: α. Πτυχίο Α.Ε.Ι. ή ισότιμος τίτλος σπουδών σχολών της αλλοδαπής, β. Επιχειρησιακή εμπειρία τουλάχιστον πέντε (5) ετών, ανάλογη με τις απαιτήσεις και τις ανάγκες της Πολιτικής Προστασίας. γ. Εμπειρία τουλάχιστον τριών (3) ετών, σε θέσεις ευθύνης, ενδεικτικώς αναφερόμενων των θέσεων που σχετίζονται με τη διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού, την κατάρτιση στρατηγικών σχεδίων, τη διαχείριση έργων και δραστηριοτήτων, τη στοχοθεσία, το συντονισμό ομάδων και την παρακολούθηση επίτευξης στόχων.

του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, εκπρόσωποι εθνικής εμβέλειας, εθελοντικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, του Συστήματος Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας συναφούς αντικειμένου με τους σκοπούς της πολιτικής προστασίας ή στελέχη άλλων φορέων⁸⁸. Μάλιστα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το Συντονιστικό Όργανο μπορεί να συνεδριάζει με τη συμμετοχή των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών, ύστερα από σχετική πρόσκληση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ο οποίος στην περίπτωση αυτή προεδρεύει⁸⁹.

3.1.4. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π.)

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας έχει ως αποστολή τη μελέτη, το σχεδιασμό, την οργάνωση και το συντονισμό της δράσης για την εκτίμηση του κινδύνου, την πρόληψη, ετοιμότητα, ενημέρωση και αντιμετώπιση των φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, το συντονισμό των δράσεων αποκατάστασης, τον έλεγχο της εφαρμογής των ανωτέρω, καθώς και την ενημέρωση του κοινού για τα ζητήματα αυτά. Επίσης, οργανώνει και εποπτεύει το Σύστημα Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας⁹⁰.

Αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας επεξεργάζεται, σχεδιάζει και παρακολουθεί την εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

Ειδικότερα:

- Προωθεί και συντονίζει την από κοινού δράση φορέων και δομών κατά λόγο αρμοδιότητας, για τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε εθνικό επίπεδο.
- Συντονίζει τη συνεργασία των κεντρικών, αποκεντρωμένων, περιφερειακών και τοπικών δημόσιων υπηρεσιών και φορέων στα θέματα πολιτικής προστασίας.

⁸⁸ Παρ. 2 άρθρου 91 του Νόμου.

⁸⁹ Παρ. 3 άρθρου 91 του Νόμου.

⁹⁰ Παρ. 1 άρθρου 6 του Ν. 3013/2002, ως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 104 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ Α 73/24.3.2014).

- Συνεργάζεται με τις αρμόδιες μονάδες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β' βαθμού για τη συγκέντρωση, επεξεργασία και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής δράσεων μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και την ανατροφοδότηση της διαδικασίας.
- Συνεργάζεται σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης, με τους φορείς οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την κατάρτιση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας, για την ενσωμάτωση στον εν λόγω σχεδιασμό της εγκεκριμένης Εθνικής Πολιτικής Μείωσης του Κινδύνου Καταστροφών.
- Προωθεί και συντονίζει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, σύμφωνα με την Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών, επεξεργάζεται τις σχετικές προτάσεις, εισηγείται την έγκριση του στη Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, παρακολουθεί και ελέγχει την εφαρμογή του. Επίσης, εισηγείται την ένταξη του Εγκεκριμένου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας στον αναπτυξιακό προγραμματισμό της Χώρας για χρηματοδότηση⁹¹.
- Καταρτίζει την πρόταση του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, σύμφωνα με τον τριετή Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας, η οποία υποβάλλεται από τον Γ.Γ.Π.Π. στο Κ.Σ.Ο.Π.Π. για έγκριση. Μεριμνά, σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς, για τη δέσμευση πόρων χρηματοδότησης του ως άνω σχεδιασμού⁹².
- Υποστηρίζει τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού της Χώρας στην υποβολή προτάσεων για την κατάρτιση της πρότασης του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας προς το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας⁹³.

⁹¹ Παρ. 2 εδ. β' του άρθρου 6 του Ν. 3013/2002, ως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ 42/Α/23.2.2007) και με το άρθρο 18 παρ. 2 Ν. 3613/2007, (ΦΕΚ 263/Α/23.11.2007), αντικαταστάθηκαν με το Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α/ 24.3.2014).

⁹² Παρ. 2 εδ. γ' του άρθρου 6 του Ν. 3013/2002, ως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ 42/Α/23.2.2007) και με το άρθρο 18 παρ. 2 Ν. 3613/2007 (ΦΕΚ 263/Α/23.11.2007), αντικαταστάθηκαν με το Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α/ 24.3.2014).

⁹³ Παρ.2 εδ. δ' του άρθρου 6 του Ν. 3013/2002, ως τροποποιήθηκε και ισχύει.

- Παρακολουθεί την εφαρμογή του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας και προβαίνει σε έλεγχο της εφαρμογής του σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες⁹⁴.
- Εισηγείται στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη την κατανομή πιστώσεων, στον τομέα της πολιτικής προστασίας, προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού⁹⁵.
- Καταρτίζει, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους κρατικούς φορείς, το ετήσιο πρόγραμμα προμηθειών όλων των μηχανικών μέσων και άλλων υλικών, που είναι αναγκαία για την Πολιτική Προστασία της Χώρας, με βάση τον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας⁹⁶.
- Συντάσσει τις εκθέσεις απολογισμού δράσεων⁹⁷.
- Προωθεί την εφαρμοσμένη έρευνα, μελέτη και επεξεργασία θεμάτων που αφορούν την πολιτική προστασία της Χώρας στους τομείς της εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, αντιμετώπισης ανάκαμψης και αποκατάστασης από καταστροφές⁹⁸.
- Συνεργάζεται με τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της Χώρας και δημόσιους φορείς για την ενσωμάτωση και αξιοποίηση προϊόντων εφαρμοσμένης έρευνας στο σχεδιασμό μείωσης του κινδύνου καταστροφών⁹⁹.
- Προωθεί και συντονίζει τη συνεργασία δημόσιων υπηρεσιών και φορέων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της Χώρας για το σκοπό αυτόν¹⁰⁰.
- Προωθεί και συντονίζει τις δράσεις ανάλυσης και χαρτογράφησης του κινδύνου καταστροφών σε συνεργασία με τους καθ' ύλην αρμόδιους δημόσιους φορείς και υπηρεσίες σε κεντρικό, αποκεντρωμένο, περιφερειακό

⁹⁴ Παρ. 2 εδ. ε΄ του άρθρου 6 του Νόμου.

⁹⁵ Παρ. 2 εδ. στ΄ του άρθρου 6 του Νόμου.

⁹⁶ Παρ. 2 εδ. ζ΄ του άρθρου 6 του Νόμου.

⁹⁷ Παρ. 2 εδ. η΄ του άρθρου 6 του Νόμου.

⁹⁸ Παρ. 3 του άρθρου 6 του Νόμου.

⁹⁹ Παρ. 3 εδ. α΄ του άρθρου 6 του Νόμου.

¹⁰⁰ Παρ. 3 εδ. β΄ του άρθρου 6 του Νόμου.

και τοπικό επίπεδο και τους αντίστοιχους ανά κατηγορία κινδύνου ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς¹⁰¹.

- Αξιοποιεί Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την ανάπτυξη και τήρηση τράπεζας πληροφοριών πολιτικής προστασίας για την υποστήριξη του σχεδιασμού πολιτικής προστασίας και την ενημέρωση του πληθυσμού σε εθνικό και τοπικό επίπεδο¹⁰².
- Εγκρίνει και χρηματοδοτεί προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας ή μελέτες για την πολιτική προστασία της Χώρας¹⁰³.
- Έχει την ευθύνη της τήρησης Ειδικού Φακέλου Καταστροφής για κάθε γενική, περιφερειακή ή τοπική μεγάλης έντασης καταστροφή, στον οποίο περιέχονται τα στοιχεία του συνόλου των ενεργειών, στο πλαίσιο του αντίστοιχου σχεδιασμού, για την αντιμετώπιση των καταστροφών κατά την εκδήλωση των φαινομένων, καθώς και για την αποκατάσταση των ζημιών¹⁰⁴.
- Είναι αρμόδια για το συντονισμό όλων των δράσεων εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, κινητοποίησης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των καταστροφών όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, σύμφωνα με τον υφιστάμενο σχεδιασμό¹⁰⁵.
- Συντονίζει την προετοιμασία του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της Χώρας για την αντιμετώπιση πιθανών καταστροφών, στο πλαίσιο του υφιστάμενου σχετικού σχεδιασμού, ανά κατηγορία κινδύνου¹⁰⁶,
- Αξιοποιεί τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και πληροφορίες για την κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της Χώρας, εν όψει απειλούμενου κινδύνου καταστροφών. Για το σκοπό αυτόν, οργανώνει και λειτουργεί μονάδα αξιολόγησης και αξιοποίησης της πρόγνωσης καιρικών φαινομένων και άλλων πρόδρομων φαινομένων φυσικών καταστροφών, με σκοπό την έγκαιρη κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων Πολιτικής Προστασίας, για την αντιμετώπιση απειλούμενου

¹⁰¹ Παρ. 3 εδ. γ' του άρθρου 6 του Νόμου.

¹⁰² Παρ. 3 εδ. δ' του άρθρου 6 του Νόμου.

¹⁰³ Παρ. 3 εδ. ε' του άρθρου 6 του Νόμου.

¹⁰⁴ Παρ. 4 του άρθρου 6 του Νόμου.

¹⁰⁵ Παρ. 5 του άρθρου 6 του Νόμου.

¹⁰⁶ Παρ. 5 εδ. α' του άρθρου 6 του Νόμου.

κινδύνου καταστροφών, καθώς και για την ενημέρωση και παροχή αντίστοιχων οδηγιών προς τους πολίτες¹⁰⁷.

- Οργανώνει και λειτουργεί Εθνικό Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης.
- Συντονίζει το έργο και τις δράσεις αντιμετώπισης των καταστροφών κατά την εκδήλωση των φαινομένων, καθώς και το έργο αποκατάστασης των προκαλούμενων ζημιών. Ο ανωτέρω συντονισμός περιλαμβάνει και τις περιπτώσεις εκδήλωσης δράσης για την αντιμετώπιση των κάθε μορφής καταστροφών κατά την εκδήλωση του φαινομένου από τις κάθε είδους εμπλεκόμενες δυνάμεις πυρόσβεσης και διάσωσης.
- Μεριμνά, δια του Πυροσβεστικού Σώματος, για την ασφάλεια και προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του Κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως, του δασικού πλούτου της Χώρας από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και λοιπών καταστροφών.
- Μεριμνά για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών από μία περιοχή για λόγους προστασίας της ζωής ή της υγείας τους από εξελισσόμενη ή από επικείμενη καταστροφή. Η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών αποτελεί ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων, οι οποίοι έχουν το συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο. Όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή μπορεί να επηρεάσει πάνω από ένα δήμο, η απόφαση λαμβάνεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη, ο οποίος μπορεί να εξουσιοδοτήσει σχετικώς τον οικείο Αντιπεριφερειάρχη.
- Λειτουργεί το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας, σε μόνιμη βάση και για όλη τη διάρκεια του εικοσιτετράωρου, στο Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.). Στο Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας απασχολούνται ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας και το αναγκαίο προσωπικό, στο οποίο περιλαμβάνονται και επιτελικά στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος.

¹⁰⁷ Παρ. 5 εδ. β' του άρθρου 6 του Νόμου.

- Καταρτίζει και συντονίζει το έργο της πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των πολιτών στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, τόσο σε επίπεδο γενικής ενημέρωσης όσο και σε αντίστοιχο παροχής ειδικών οδηγιών, προς αντιμετώπιση συγκεκριμένης καταστροφής ή κατάστασης έκτακτης ανάγκης¹⁰⁸.
- Τηρεί το Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών της Πολιτικής Προστασίας, το οποίο αποτελεί μέρος του Ενιαίου Μητρώου Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας και Πυροσβεστικού Σώματος, εντάσσει σε αυτό και αξιοποιεί Εθελοντικές Οργανώσεις πολιτικής προστασίας και Ειδικευμένους Εθελοντές πολιτικής προστασίας και χρηματοδοτεί ενταγμένες στο Μητρώο Εθελοντικές Οργανώσεις πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις¹⁰⁹.
- Συντονίζει όλους τους φορείς και τις υπηρεσίες με αντικείμενο την κατάρτιση των Γενικών, Περιφερειακών και Τοπικών Σχεδίων Πολιτικής Προστασίας, εγκρίνει τα Σχέδια αυτά και προβαίνει σε έλεγχο και παρακολούθηση της εφαρμογής τους¹¹⁰.
- Είναι αρμόδια για τα θέματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των στελεχών πολιτικής προστασίας, των στελεχών όλων των δυνάμεων πολιτικής προστασίας, των εθελοντών, καθώς και των πολιτών, σε θέματα πολιτικής προστασίας¹¹¹.
- Συνεργάζεται με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης για το σχεδιασμό προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης των στελεχών των λοιπών δυνάμεων πολιτικής προστασίας, σε θέματα πολιτικής προστασίας.
- Προωθεί τις σχέσεις της Χώρας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς και αντίστοιχους φορείς πολιτικής προστασίας άλλων χωρών, συντονίζει την παροχή επιστημονικής ή υλικής βοήθειας από και προς άλλες χώρες, οι οποίες πλήττονται από καταστροφές και αξιοποιεί παρόμοια βοήθεια για τη Χώρα.

¹⁰⁸ Παρ. 6 του άρθρου 6 του Νόμου.

¹⁰⁹ Παρ. 7 του άρθρου 6 του Νόμου.

¹¹⁰ Παρ. 8 του άρθρου 6 του Νόμου.

¹¹¹ Παρ. 9 του άρθρου 6 του Νόμου.

- Εισηγείται στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη νομοθετικά, κανονιστικά ή άλλα αναγκαία μέτρα, για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Πολιτικής Προστασίας της Χώρας, καθώς και για την εκπλήρωση της αποστολής του Πυροσβεστικού Σώματος¹¹².

3.1.5. Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας

Ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Συντονίζει και κατευθύνει το έργο της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση, κάθε μορφής, καταστροφών¹¹³.
- Εισηγείται στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη το χαρακτηρισμό καταστροφής, ως γενικής και την έκδοση της αντίστοιχης απόφασης, για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης¹¹⁴.
- Με απόφασή του προβαίνει στο χαρακτηρισμό των καταστροφών.¹¹⁵
- Εκδίδει τις αποφάσεις για την κήρυξη κατάστασης ετοιμότητας πολιτικής προστασίας και κατάστασης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις περιφερειακών και τοπικών καταστροφών μεγάλης και μικρής έντασης.¹¹⁶
- Εισηγείται στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη τη διάθεση και κατανομή των πιστώσεων, που είναι εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, καθώς και των, τυχόν, αναγκών έκτακτων ενισχύσεων, στους πρωτοβάθμιους και δευτεροβάθμιους Ο.Τ.Α., για την υλοποίηση σχεδιασμού και εφαρμογής μέτρων πολιτικής προστασίας. Οι ως άνω έκτακτες **οικονομικές ενισχύσεις** διατίθενται απευθείας στους Ο.Τ.Α. από τις εγγεγραμμένες πιστώσεις του ετήσιου προϋπολογισμού της

¹¹² Παρ. 5 του άρθρου 6 του Νόμου.

¹¹³ Περ. α' του άρθρου 8 του Νόμου.

¹¹⁴ Περ. β' του άρθρου 8 του Νόμου, ως τροποποιήθηκε με τη παρ. 1 του άρθρου 115 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ Α' 73/24.3.2014).

¹¹⁵ Περ. γ' του άρθρου 8 του Νόμου.

¹¹⁶ Περ. δ' του άρθρου 8 του Νόμου.

Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη ή των υπό τούτου εξουσιοδοτημένων οργάνων¹¹⁷.

- Εκδίδει την απόφαση ένταξης προσωπικού με ειδικές γνώσεις και εμπειρία και μέσων στις δυνάμεις πολιτικής προστασίας και συντονίζει τη διάθεση του αναγκαίου ανθρώπινου δυναμικού, των τεχνικών μέσων, καθώς και της βοήθειας που παρέχεται, από άλλες χώρες, για την αντιμετώπιση των καταστροφών. Συντονίζει, επίσης, τη διαδικασία κατάρτισης και υλοποίησης προγραμμάτων εκπαίδευσης των Ειδικευμένων Στελεχών Πολιτικής Προστασίας.¹¹⁸
- Αποφασίζει για την άμεση προμήθεια και διάθεση υλικών, εφοδίων και μέσων, καθ' υπέρβαση των προϋπολογισθέντων, εφόσον τούτο κρίνεται απολύτως αναγκαίο, σε περίπτωση κατάστασης κινητοποίησης της πολιτικής προστασίας.¹¹⁹
- Λαμβάνει απόφαση, μετά από σχετικό αίτημα των ΟΤΑ, για την ενεργοποίηση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ της Ελληνικής Αρχής Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ε.Α.Γ.Μ.Ε.) και της ΓΓΠΠ, σε περιπτώσεις συντελεσθέντος ή εν εξελίξει καταστροφικού φαινομένου γεωλογικής αιτιολογίας (κατολισθήσεις, εδαφικές υποχωρήσεις, καθιζήσεις).
- Εντέλει την Δ/ση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών για την ενεργοποίηση της υπηρεσίας Copernicus Emergency Management Service / Mapping της Ε.Ε., για την άμεση χαρτογράφηση της πληγείσας περιοχής.
- Ενημερώνει το κοινό για απειλούμενους κινδύνους καταστροφών και παρέχει οδηγίες κατά την εκδήλωση των φαινομένων, προς αντιμετώπιση των καταστροφών.
- Συγκαλεί το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας - ΚΣΟΠΠ για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση συνεπειών από την εκδήλωση των φαινομένων, όταν τούτο κριθεί αναγκαίο.
- Υποβάλλει αίτημα διεθνούς συνδρομής για την παροχή βοήθειας από άλλες χώρες, όταν το δυναμικό και τα μέσα σε εθνικό επίπεδο δεν επαρκούν για την

¹¹⁷ Περ. β' του άρθρου 8 του Νόμου, όπως τροποποιήθηκε με τη παρ. 1 του άρθρου 115 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ Α' 73/24.3.2014).

¹¹⁸ Περ. στ' του άρθρου 8 του Νόμου.

¹¹⁹ Περ. ζ' του άρθρου 8 του Νόμου.

αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών από την εκδήλωση των φαινομένων - Ενεργοποίηση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας.

3.2. Κεντρική Κυβέρνηση – Υπουργεία

Η κυβέρνηση, με βραχίονά της τα Υπουργεία, διαδραματίζει έναν απολύτως νευραλγικό ρόλο στη συνολική διαδικασία της διακυβέρνησης της χώρας, δηλαδή τη χάραξη και την εφαρμογή της πολιτικής για την αντιμετώπιση των δημοσίων προβλημάτων που ανακύπτουν και την απασχολούν όπως το ζήτημα της Πολιτικής Προστασίας της Χώρας¹²⁰. Ως συλλογικό όργανο, εξάλλου, η κυβέρνηση αναπαριστά και προωθεί την άσκηση της δημόσιας πολιτικής της Πολιτικής Προστασίας, την ενότητα και συνοχή στην ίδια τη λειτουργία του Κράτους, διασφαλίζοντας τον αναγκαίο συντονισμό των πολυπληθών δημόσιων φορέων, Υπηρεσιών και οργανισμών από τους οποίους συγκροτείται η δημόσια διοίκηση της χώρας.

Τα Υπουργεία, τα οποία αποτελούν δέσμες ή σύνολα δημοσίων υπηρεσιών και συναφών αρμοδιοτήτων στην κεντρική διοίκηση του Κράτους, συνιστούν τους βασικούς πυλώνες οργάνωσης της κεντρικής διοίκησης του Κράτους, αλλά και θεμελιώδεις συντελεστές στη διαδικασία παραγωγής και βέβαια εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής¹²¹. Ο ρόλος τους επομένως στην Πολιτική Προστασία είναι καταλυτικός.

Στα Υπουργεία προΐστανται οι αντίστοιχοι Υπουργοί, οι οποίοι έχουν ως γενική αρμοδιότητα τη συνολική διεύθυνση σε ανώτατο επίπεδο και την αποφασιστική αρμοδιότητα για την διοίκηση των δημόσιων υπηρεσιών που υπάγονται στο υπουργείο του οποίου προΐστανται και τη διεύθυνση του τομέα της δημόσιας πολιτικής που αντιστοιχεί σε αυτό¹²². Σύμφωνα δε με το άρθρο 83 παρ. 1 εδάφιο α' του Συντάγματος, οι Υπουργοί είναι ισότιμοι και ισόβαθμοι μεταξύ τους από νομικής άποψης, δεν είναι ιεραρχικώς υφιστάμενοι άλλου οργάνου και ασκούν τις αρμοδιότητες που ορίζει ο νόμος.

¹²⁰ Α. Μπαμπαιλιούτας, Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης Α', Εκδ, Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, σ. 228.

¹²¹ Ό.π., σ. 279.

¹²² Ό.π., σ. 265.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», έχουν ανατεθεί συγκεκριμένες αρμοδιότητες αναφορικά με την αντιμετώπιση μιας καταστροφής. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), όλα τα Υπουργεία:

1. Καταρτίζουν τα Ειδικά Σχέδια της αρμοδιότητός τους¹²³ και διαβιβάζουν αυτά στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας¹²⁴ για τελική έγκριση.

2. Διαβιβάζουν μετά την τελική έγκριση τα καταρτισθέντα σχέδια στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τις Περιφέρειες της χώρας, προκειμένου να καταρτίσουν τα δικά τους σχέδια.

3. Αξιολογούν τους κινδύνους από φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές που απειλούν τις περιοχές της χώρας.

4. Προσδιορίζουν τους επιδιωκόμενους αντικειμενικούς σκοπούς κατά περίπτωση επικινδύνων φαινομένων.

5. Χαράσσουν την απαιτούμενη στρατηγική για την επιτυχία των σκοπών και τακτικές για την εφαρμογή της στρατηγικής.

6. Ενσωματώνουν την πολιτική του Κράτους στα επίπεδα σχεδιασμού, διευθύνσεως κρίσεων και εφαρμογής των αποφάσεων και σχεδίων στην περιοχή των επιχειρήσεων.

7. Εξασφαλίζουν την συνέχιση των Κυβερνητικών Υπηρεσιών στην αντιμετώπιση των κρίσεων με τη δημιουργία συστήματος αντιμετώπισης των φαινομένων αυτών και τη χρησιμοποίηση σεναρίων για την ανεύρεση λύσεων.

¹²³ Τα εν λόγω Ειδικά Σχέδια καθορίζονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α'» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003).

¹²⁴ Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας υπάγεται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη με το π.δ. 86/2018 «Ανασύσταση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και μετονομασία του σε Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη» (Α' 159). Ωστόσο, στο κείμενο της Υ.Α. 1299/2003 (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003) Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», η οποία ισχύει μέχρι και σήμερα, αναγράφεται η παλιά της υπαγωγή, ήτοι το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

8. Καθορίζουν τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες στο όλο σύστημα αντιμετώπισης των επικινδύνων φαινομένων σε όλα τα επίπεδα και ιδίως στα: α) Επιτελικό, όπου λαμβάνονται πολιτικής φύσεως αποφάσεις. β) Διευθύνσεως κρίσεων, απ' όπου διευθύνονται και συντονίζονται οι ενέργειες των μονάδων επιχειρήσεων και διαβιβάζονται πληροφορίες στα Επιτελικά Όργανα για λήψη αποφάσεων. γ) Εκτελεστικό Επιχειρησιακό, το οποίο έχει την ευθύνη εφαρμογής των αποφάσεων των επιτελικών οργάνων και του σχεδίου στο χώρο των επικινδύνων φαινομένων και την ευθύνη συλλογής, ανάλυσης και αξιοποίησης των πληροφοριών.

9. Συγκροτούν συντονιστικά όργανα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

10. Καθορίζουν την επιχειρησιακή φιλοσοφία κατά τομείς ευθύνης και δράσης, καθώς και τις διοικητικές διαδικασίες.

11. Οργανώνουν και χρησιμοποιούν τους διευθύνοντες της κρίσης κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, με προϋποθέσεις εναλλακτικών λύσεων, κατά την αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων.

12. Επισημαίνουν τα αδύνατα και δυνατά σημεία των επιχειρησιακών διαδικασιών των Υπηρεσιών, της Οργανωτικής τους διαρθρώσεως, της χρησιμοποίησεως των μέσων που διαθέτουν και των μεταξύ τους επικοινωνιών.

13. Διατυπώνουν τα σχέδιά τους κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εκφράζουν τις γενικές αρχές διαχειρίσεως κρίσεων και να παρέχουν λεπτομερή μνημόνια ενεργειών των μονάδων επιχειρήσεων.

14. Αναλύουν:

α) Τις βασικές απαιτήσεις Σχεδίασης του σχεδίου, κατά το μέτρο που τους αφορούν και εκδίδουν ειδικές όπου απαιτείται απαιτήσεις σχεδίασης προς τα υφιστάμενά τους κλιμάκια.

β) Τις ενδεικτικά αναφερόμενες στην αρμοδιότητά τους αποστολές, προς διευκόλυνση των υφισταμένων κλιμακίων στη διαμόρφωση της επιχειρησιακής τους φιλοσοφίας. Είναι αυτονόητο ότι για την καλύτερη σχεδίαση και ενέργεια των εκτελεστικών κλιμακίων απαιτούνται λεπτομερέστερες οδηγίες.

15. Τα συγκροτούντα τη διυπουργική επιτροπή εθνικού σχεδιασμού Υπουργεία εγκρίνουν τον ετήσιο σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας της χώρας.

16. Εισηγούνται στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση δυσχερειών και προβλημάτων που ενδέχεται να προκύψουν, είτε κατά την αρχική σχεδίαση, είτε σε μεταγενέστερο χρόνο.

17. Εκδίδουν όταν απαιτείται, διοικητικές πράξεις προκειμένου να επιλυθούν προβλήματα εφαρμογής των σχεδίων τους.

18. Συνεργάζονται, όπου από τις περιστάσεις απαιτείται, μεταξύ τους για την ευστοχότερη σχεδίαση και αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων.

19. Διαχειρίζονται κατά λόγον αρμοδιότητος και ανάγκης τους υδατικούς πόρους της χώρας, σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών, αναλόγως αρμοδιότητος των Υπουργείων στη χρήση των υδατικών πόρων.

20. Τηρούν ενημερωμένα στοιχεία του δυναμικού τους (προσωπικό και μέσα) και μεριμνούν για την ετοιμότητα και καταλληλότητα αυτών για αποτελεσματική χρησιμοποίηση.

3.2.1. Υπουργείο Οικονομικών¹²⁵

Το Υπουργείο Οικονομικών παίζει σημαντικό ρόλο στην Πολιτική Προστασία της Χώρας, καθόσον η χρηματοδότηση των πάσης φύσεως δράσεων Πολιτικής Προστασίας εξαρτάται άμεσα από αυτό. Εξάλλου, μία βασική συνιστώσα της αποστολής αυτού αποτελεί η αποδοτική κατανομή των δημοσίων πόρων¹²⁶. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), το Υπουργείο Οικονομικών έχει τις εξής αρμοδιότητες:

¹²⁵ Στο κείμενο της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), η οποία ισχύει μέχρι και σήμερα, αναγράφεται ως Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών. Ωστόσο, αυτό ανασυστάθηκε και μετονομάστηκε σε Υπουργείο Οικονομικών με το π.δ. 185/2009 (ΦΕΚ 213 Α'/7-10-2009).

¹²⁶ Άρθρο 1 του Π.Δ. 111/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών». (ΦΕΚ 178/Α /29.8.2014)

1. Διαθέτει, με βάση τις δυνατότητες του κρατικού προϋπολογισμού, τις απαιτούμενες πιστώσεις και σύμφωνα με τον εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας, στα εμπλεκόμενα Υπουργεία για την αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων και αρμόδια κατά περίπτωση, για την αποκατάσταση ζημιών και παροχή βοήθειας στους πληγέντες.

2. Μεριμνά για την ύπαρξη αποθεματικού κονδυλίου στον προϋπολογισμό, για διάθεση στα Υπουργεία σε περιπτώσεις εξαντλήσεως των σχετικών πιστώσεων τους για το ίδιο θέμα.

3. Σε περίπτωση εκτάκτων αναγκών εξασφαλίζει τη συνεχή λειτουργία των τελωνειακών και άλλων υπηρεσιών του για την διευκόλυνση εκτελωνισμού αναγκαίων υλικών και μέσων ή παροχής άλλων υπηρεσιών.

4. Παρέχει κάθε άλλη αναγκαία συνδρομή που θα ζητηθεί και απορρέει από τις υποχρεώσεις του.

3.2.1.1. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων¹²⁷

Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων παρέχει δια των υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης του Γενικού Χημείου του Κράτους επιστημονική υποστήριξη στις αρμόδιες κρατικές αρχές και ενεργεί τους απαιτούμενους ελέγχους αρμοδιότητάς του με σκοπό την προστασία της υγείας των πολιτών, του περιβάλλοντος και των συμφερόντων του.

3.2.2. Υπουργείο Εξωτερικών

Τα ζητήματα Πολιτικής Προστασίας έχουν υπερεθνικό χαρακτήρα, αφορούν δηλαδή όλα τα κράτη. Ένας κίνδυνος είναι δυνατόν να απειλεί ταυτόχρονα πολλές χώρες, ενώ η κεκτημένη τεχνογνωσία, καθώς και το υλικό και έμπυχο δυναμικό μιας χώρας μπορεί να βοηθήσει καταλυτικά στην διαχείριση κρίσεων μιάς έτερης χώρας. Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητη η ανάπτυξη διακρατικών σχέσεων. Προς την κατεύθυνση αυτή, το Υπουργείο Εξωτερικών καλείται να διαδραματίσει ενεργό ρόλο.

¹²⁷ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» δεν περιλαμβάνει την εν λόγω Ανεξάρτητη Αρχή, ωστόσο ορισμένες αρμοδιότητες του Υπουργείου Οικονομικών περιήλθαν στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, ο Οργανισμός της οποίας δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 968Β'22-3-2017, {Αριθμ. Δ. ΟΡΓ. Α 1036960 «Οργανισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)»}.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β΄/10-4-2003), το Υπουργείο Εξωτερικών έχει τις εξής αρμοδιότητες:

1. Επιλαμβάνεται θεμάτων σχετικών με την παροχή βοήθειας σε ξένες χώρες για αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ή ζήτηση βοήθειας για τη χώρα μας για τον ίδιο σκοπό στα πλαίσια της Κυβερνητικής πολιτικής και σύμφωνα με τις υπάρχουσες συμφωνίες και τη διεθνή πρακτική.

2. Σε περίπτωση πυρκαγιάς ή άλλου είδους έκτακτης ανάγκης σε παραμεθόρια περιοχή της χώρας ενεργεί ό,τι απαιτείται για την απρόσκοπτη επιχειρησιακή δράση των δυνάμεων πολιτικής προστασίας και εφ' όσον από τις περιστάσεις επιβάλλεται σχετική παρέμβαση.

3. Συνεργάζεται με τα Υπουργεία Πολιτισμού και Αθλητισμού¹²⁸, Προστασίας του Πολίτη¹²⁹, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων¹³⁰ και Εσωτερικών (Υφυπουργό Εσωτερικών Μακεδονίας-Θράκης¹³¹) για τη λήψη ειδικών μέτρων προστασίας του Αγίου Όρους από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και τη διάσωση των εκεί υπαρχόντων αρχαιολογικών θησαυρών και εκκλησιαστικών κειμηλίων.

¹²⁸ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα αναγράφει Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών. Το εν λόγω Υπουργείο με τη σημερινή του ονομασία, ανασυστάθηκε και μετονομάστηκε με το π.δ. 70 /2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυνκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α' 114).

¹²⁹ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα αναγράφει Υπουργείο Δημόσιας Τάξεως.

¹³⁰ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα, αναγράφει Υπουργείο Γεωργίας. Το εν λόγω Υπουργείο, κατόπιν της απόφασης Υ 1/10.3.2004 Πρωθυπουργού, μετονομάστηκε σε Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ονομασία την οποία έχει και σήμερα, παρόλες τις μεταβολές που επήλθαν.

¹³¹ Στο κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα, αναφέρεται ως Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης. Ωστόσο οι αρμοδιότητές του εν λόγω Υπουργείου, κατόπιν του Π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119), σήμερα ασκούνται από τον Υφυπουργό Εσωτερικών Μακεδονίας-Θράκης.

4. Ενημερώνει τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, σε περίπτωση που συμβαίνουν σε γειτονικές χώρες φυσικές, τεχνολογικές κ.λπ. καταστροφές. Σε περίπτωση υπάρξεως ιδίων φαινομένων στη χώρα μας ενημερώνει τις γειτονικές χώρες, εφ' όσον αυτό κρίνεται αναγκαίο.

5. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο απορρέει από τις υποχρεώσεις του.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την αποστολή του, το εν λόγω Υπουργείο:

- Κινητοποιεί την Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων σε περιπτώσεις που από την εξέλιξη του καταστροφικού φαινομένου μεταξύ των πληγέντων υπάρχουν αλλοδαποί πολίτες, προκειμένου να ενημερωθούν οι Πρεσβείες των αλλοδαπών πολιτών. Το ΥΠΕΞ ενημερώνεται σχετικά μέσω του Κέντρου Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας ή απευθείας με το ΕΚΑΒ, το οποίο συνεργάζεται με την προανακριτική αρχή (Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ.).
- Ενημερώνει τα οικεία Προξενεία και Πρεσβείες, σε περιπτώσεις αλλοδαπών τραυματιών και θανόντων.

3.2.3. Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Το Υπουργείο Εθνικής Άυνας, ως γνωστόν, αποτελεί Υπουργείο με τεράστιες δυνατότητες, λόγω του μεγάλου αριθμού στελεχών και υλικών μέσων που διαθέτει, των αυστηρά οργανωμένων δομών των Υπηρεσιών του και της ταχύτητας στην εκδήλωση δράσεων. Συνεπώς, η εμπλοκή του στην Πολιτική Προστασία είναι αυτονόητη, τόσο στην πράξη όσο και θεωρητικά (απο πλευράς νομοθεσίας). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας έχει τις εξής αρμοδιότητες:

1. Συντάσσει τα σχέδιά του και καθορίζει τον τρόπο και το μέγεθος συμβολής, (διάθεση προσωπικού, μέσων, υλικών, εφοδίων και προώθησή τους στις πληγείσες περιοχές), των Γενικών Επιτελείων και Διακλαδικών Στρατηγείων, στην πρόληψη και αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών.

2. Θέτει σε ετοιμότητα τα Γενικά Επιτελεία και Διακλαδικά Στρατηγεία για την εφαρμογή των σχεδίων, σε περίπτωση εκτάκτου ανάγκης και την παροχή κάθε δυνατής βοήθειας στην πληγείσα περιοχή.

3. Συνδράμει στο έργο ανάπτυξης υποδομών [χώροι διαμονής κ.λπ] για την υποδοχή και προσωρινή εγκατάσταση των πληγέντων από καταστροφικά φαινόμενα. Προωθεί και διανέμει στον πληγέντα πληθυσμό, ανάλογα με την διαθεσιμότητα, είδη πρώτης ανάγκης.

4. Θέτει σε ετοιμότητα και κινητοποιεί τις ειδικές μονάδες αμέσου επεμβάσεως που διαθέτει, σε περίπτωση Πυρηνικού, Ραδιολογικού, Βιολογικού ή Χημικού συμβάντος, μετά από αίτημα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής.

5. Συνεργάζεται με άλλους φορείς για την εκκένωση περιοχών όταν αποφασισθεί η εφαρμογή του μέτρου αυτού.

6. Διαθέτει, όπου υποχρεούται από την ισχύουσα νομοθεσία το απαιτούμενο προσωπικό για τη συγκρότηση των προβλεπομένων οργάνων.

7. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο απορρέει από τις υποχρεώσεις του.

3.2.4. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων¹³²

Η πρόληψη και η διαχείριση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών απαιτούν, πέραν των άλλων και ειδικές επιστημονικές γνώσεις. Έτσι, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων καλείται από την πολιτεία να αναλάβει δράση, προς αυτήν την κατεύθυνση και σε συντρέχουσα περίπτωση. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 (ΦΕΚ 423 Β΄/10-4-2003) Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων:

¹³² Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα, αναγράφει Υπουργείο Ανάπτυξης. Το εν λόγω Υπουργείο, μετά από μετονομασίες και ανασυντάσεις, σήμερα ονομάζεται Ανάπτυξης και Επενδύσεων με το π.δ. 81/08.07.2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (ΦΕΚ 119/Α/08.07.2019).

1. Συντάσσει σχέδια για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων και αποκατάσταση ζημιών.

2. Διαβιβάζει τα συνταχθέντα σχέδια στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας για έγκριση.

3. Διαδραματίζει βασικό ρόλο στην πρόληψη και αντιμετώπιση των τεχνολογικών καταστροφών, λόγω των δυνατοτήτων που έχει σε ειδικευμένο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό και μέσα και λόγω των δυνατοτήτων που έχουν οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις που εποπτεύει.

4. Εφαρμόζει το σχέδιο, κινητοποιώντας τις κεντρικές και αποκεντρωμένες υπηρεσίες, καθώς και τους εποπτευόμενους από αυτό οργανισμούς για την αντιμετώπιση των τεχνολογικών καταστροφών, την περιστολή των βλαπτικών συνεπειών, την αποκατάσταση των ζημιών και την παροχή αρωγής στους πληγέντες.

5. Ενημερώνει τον πληθυσμό για πυρηνικό ατύχημα και ραδιενεργό, χημική ή άλλη ρύπανση. Δίδει οδηγίες για την λήψη μέτρων αυτοπροστασίας των πολιτών και λαμβάνει στα πλαίσια των δυνατοτήτων του τα αναγκαιούμενα μέτρα αντιμετώπισης της καταστάσεως.

6. Λαμβάνει όλα τα ενδεικνύμενα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από βιομηχανικές δραστηριότητες.

7. Ενεργεί ό,τι επιβάλλεται προκειμένου οι εποπτευόμενοι από αυτό φορείς (Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου, Ελληνικά Πετρέλαια, Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού κ.λ.π) να συντάξουν σχέδια Εσωτερικής ασφάλειας στις εγκαταστάσεις τους, για την πρόληψη και αντιμετώπιση ατυχημάτων.

8. Ενημερώνει (δια της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας ή τις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας Περιφέρειας ή Περιφερειακής Ενότητας που χορηγούν τις άδειες εγκαταστάσεως και λειτουργίας μονάδων στις οποίες υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες), για κάθε επικίνδυνη κατάσταση που συμβαίνει στις εγκαταστάσεις αυτές, τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, το Πυροσβεστικό Σώμα και τα αμέσως εμπλεκόμενα Υπουργεία και υπηρεσίες.

9. Παρέχει κατάλληλες σχετικές πληροφορίες στις εγκαταστάσεις που χορηγεί άδεια και υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες, προκειμένου να γίνεται ορθή εκτίμηση της φύσης και της έκτασης του κινδύνου μεγάλου ατυχήματος και να σχεδιάζονται ασφαλή μέτρα πρόληψης και επιτυχείς μελέτες ασφάλειας.

10. Απαγορεύει τη λειτουργία εγκατάστασης ή μονάδας εάν δεν έχουν ληφθεί τα επιβαλλόμενα μέτρα για την πρόληψη ή μείωση των κινδύνων μεγάλου ατυχήματος.

11. Ελέγχει τις βιομηχανίες, επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις και άλλους χώρους που υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες, προκειμένου να διαπιστώσει αν τηρούνται οι όροι ασφαλείας.

12. Εξετάζει το ενδεχόμενο υποχρέωσης των υπευθύνων εγκαταστάσεως με επικίνδυνες ουσίες να εγκαταστήσουν ειδικά συστήματα μετρήσεως της μόλυνσης του περιβάλλοντος από της ουσίες αυτές.

13. Σε περίπτωση τεχνολογικών καταστροφών μεγάλης έκτασης και εφ' όσον υπάρχει αμετακίνητη ανάγκη αντιμετώπισης της κατάστασης συνεργάζεται με αρμόδιες υπηρεσίες άλλων χωρών.

14. Ενεργεί και ο,τιδήποτε άλλο προκύπτει από την ισχύουσα σχετική νομοθεσία και την αποστολή των Υπουργείων και των εποπτευόμενων από αυτό υπηρεσιών, οργανισμών και φορέων.

3.2.5. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ¹³³

Όπως σε κάθε κράτος, έτσι και στην Ελλάδα, δίνεται μεγάλη σημασία στην προστασία των νέων από ποικίλους κινδύνους, εκ των οποίων και αυτοί που προέρχονται από φυσικά και τεχνολογικά συμβάντα. Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και κατασκευές, στα οποία συγκεντρώνονται νέοι άνθρωποι αποτελούν δομές οι οποίες χρήζουν ειδικής μέριμνας και προστασίας από το κράτος, διά του αρμοδίου Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Περαιτέρω δε, το εν λόγω Υπουργείο

¹³³ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα, αναγράφει Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων. Το εν λόγω Υπουργείο, μετά από μετονομασίες και ανασυντάσεις, σήμερα ονομάζεται Παιδείας και Θρησκευμάτων με το π.δ. 81/08.07.2019 «*Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων*» (ΦΕΚ 119/Α/08.07.2019).

καλείται να δραστηριοποιήσει τα υπαγόμενα σε αυτό Ακαδημαϊκά Ερευνητικά Κέντρα, τα οποία θα συμβάλλουν ενεργά στο έργο της Πολιτικής Προστασίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β΄/10-4-2003), το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων¹³⁴ :

1. Μεριμνά, στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του, για την ενημέρωση και εκπαίδευση των μαθητών όλων των βαθμίδων σε θέματα αυτοπροστασίας από κινδύνους καταστροφικών φαινομένων.

2. Ενεργεί ό,τι εκ των πραγματικών αναγκών επιβάλλεται για τη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, σε περίπτωση βλάβης των εκπαιδευτικών κτιρίων από καταστροφικά φαινόμενα.

3. Καταρτίζει μνημόνιο ενεργειών για την εκκένωση κατασκηνώσεων εποπτείας του σε συνεργασία με συναρμόδιες υπηρεσίες, σε περιπτώσεις κινδύνων από καταστροφικά φαινόμενα.

4. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο που από την αποστολή του επιβάλλεται για την αντιμετώπιση κινδύνων από καταστροφικά φαινόμενα.

Περαιτέρω, ειδικά για τη μελέτη του φαινομένου του σεισμού, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το εποπτευμένο από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γεωδυναμικό Ινστιτούτο του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο προετοιμασίας / ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων από σεισμούς και βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Π.Δ. 189/2009 – ΦΕΚ 221Α΄/2009, Άρθρο 26/παράγραφος 11 του Ν. 3879/2010-ΦΕΚ 163Α/21-9-2010), το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών / Γεωδυναμικό Ινστιτούτο προβαίνει κατά κύριο λόγο στα ακόλουθα:

- Εξασφάλιση λειτουργίας των σειсмоγραφικών και γεωδυναμικών δικτύων αρμοδιότητάς του.

¹³⁴ ΠΔ 18/2018 (ΦΕΚ 31/Α΄/2018).

- Λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Προειδοποίησης για Τσουνάμι (Ν.3879/2010).
- Επίσημη ανακοίνωση του σεισμού, που αφορά στα εγγενή στοιχεία του σεισμού (ώρα εκδήλωσης, μέγεθος, επίκεντρο, χαρακτηρισμός) και ενημέρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και του ΟΑΣΠ.
- Την παρακολούθηση της σεισμικής δραστηριότητας επί 24ώρου βάσης.
- Την έκδοση Μηνυμάτων Προειδοποίησης Τσουνάμι, τα οποία αποστέλλει στο Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ/ΕΣΚΕ).

3.2.6. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων¹³⁵

Ένα καταστροφικό συμβάν, όπως προαναφέρθηκε, έχει ως αντίκτυπο στην ανθρώπινη ζωή, στην υγεία και γενικά στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση μιας περιοχής. Επομένως το Κράτος, μέσω των δομών του αρμοδίου Υπουργείου του, δραστηριοποιείται άμεσα για να παράσχει την απαιτούμενη βοήθεια στους πληγέντες, η οποία είναι οικονομικής, κοινωνικής και ψυχολογικής φύσεως. Επομένως, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β΄/10-4-2003):

1. Ενεργεί στα πλαίσια των δυνατοτήτων του, ό,τι εκ των πραγμάτων επιβάλλεται για την παροχή αρωγής στους εργαζόμενους που επλήγησαν από καταστροφικά φαινόμενα.

2. Συνδράμει, εφ' όσον του ζητηθεί, τους εμπλεκόμενους στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

3. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο υποχρεούται ή δύναται, για την αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων.

¹³⁵ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα, αναγράφει Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το εν λόγω Υπουργείο, μετά από μετονομασίες και ανασυντάσεις, σήμερα ονομάζεται Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με το π.δ. 81/08.07.2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (ΦΕΚ 119/Α/08.07.2019).

Επιπλέον, σε περιπτώσεις όπου άτομα, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες θεωρείται ότι χρήζουν άμεσα έκτακτης κοινωνικής βοήθειας λόγω αντιμετώπισης κοινωνικών κινδύνων που προέρχονται από την εκδήλωση των φαινομένων, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, συντονίζει το δίκτυο παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης. Μετά από εκδήλωση τωνα καταστροφικών φαινομένων, το Ε.Κ.Κ.Α., εφόσον συντρέχει λόγος, συγκροτεί και κινητοποιεί ομάδες ταχείας παρέμβασης, συγκροτούμενες κυρίως από ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς, για την παροχή άμεσης συμβουλευτικής υποστήριξης και βραχείας διάρκειας ψυχολογικής υποστήριξης σε ατομικό, ομαδικό και κοινοτικό επίπεδο (Ν. 2646/1998, Ν. 3106/2003, Ν. 3402/2005, ΠΔ 22/2006).

3.2.7. Υπουργείο Υγείας ¹³⁶

Η ανθρώπινη ζωή και υγεία αποτελούν τα σημαντικότερα έννομα αγαθά μιας κοινωνίας¹³⁷. Ωστόσο οι φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές εγκυμονούν κινδύνους για τα εν λόγω αγαθά και απαιτούν στοχευμένες δράσεις για τη διασφάλιση της υγείας του ανθρώπου. Οι δράσεις αυτές δρομολογούνται από το κατ' εξοχήν, γι' αυτό το σκοπό, Υπουργείο Υγείας, δια των επιμέρους δομών και φορέων αυτού. Το υπόψη Υπουργείο, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργάνωσης, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003),:

1. Συντάσσει σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και παροχής αρωγής στους πληγέντες, ιδίως δε για την αντιμετώπιση κινδύνων που προκαλούνται από ΠΡΒΧ απειλές.

¹³⁶ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα, αναγράφει Υπουργείο Υγείας & Πρόνοιας. Το εν λόγω Υπουργείο, μετά από μετονομασίες και ανασυστάσεις, σήμερα ονομάζεται σε Υπουργείο Υγείας με το άρθρο 27 του ν. 4320/2015 «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 29/Α/19.03.2015).

¹³⁷ Α.Π. Κωστάρας, Έννοιες και Θεσμοί του Ποινικού Δικαίου, Εκδ, Α.Ν.Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2004, σ. 104.

2. Τα συνταχθέντα σχέδια τα αποστέλλει στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας για έγκριση.

3. Μεριμνά για την ύπαρξη και σε περίπτωση ανάγκης την διάθεση και προώθηση στον τόπο των καταστροφών των αναγκαίων ποσοτήτων φαρμάκων, σκηνών, κλινοσκεπασμάτων και άλλων αναγκαίων εφοδίων.

4. Κινητοποιεί τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και τα εποπτευόμενα απ' αυτό ιδρύματα και οργανισμούς για την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων ως και την παροχή αρωγής στους πληγέντες, τόσο στους χώρους των καταστροφών, όσο και στους χώρους νοσηλείας.

5. Υποδεικνύει τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση κινδύνων που μπορεί να προκύψουν στην υγεία του πληθυσμού από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.

6. Διαθέτει και προωθεί στον τόπο της καταστροφής το αναγκαίο επιστημονικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

7. Συντονίζει το έργο των εμπλεκόμενων υπηρεσιών του στην αντιμετώπιση των καταστροφών και καθορίζει τα ενδεικνυόμενα μέτρα υγειονομικού ελέγχου στους χώρους προσωρινής διαμονής πληγέντων.

8. Συγκροτεί ειδικές ομάδες αντιμετώπισης ΠΡΒΧ απειλών και μεριμνά για την εκπαίδευση των ατόμων που τις αποτελούν και τον εξοπλισμό τους με τα αναγκαία μέσα και εφόδια, ώστε να είναι ικανές να εκτελούν το έργο τους σε περίπτωση ΠΡΒΧ απειλών.

9. Εκπαιδεύει το αναγκαίο ανθρώπινο δυναμικό του, μεριμνά για την προμήθεια των απαιτούμενων εμβολίων, φαρμάκων και άλλου υγειονομικού υλικού και λαμβάνει κάθε άλλο ενδεικνυόμενο μέτρο προκειμένου να αντιμετωπίσει κινδύνους προερχομένους από τη βιοτρομοκρατία.

10. Λαμβάνει και υποδεικνύει κάθε αναγκαίο μέτρο για την αποφυγή εισόδου στη χώρα λοιμωδών νόσων ή καταπολεμήσεως και αντιμετώπισεως αυτών.

11. Μεριμνά για την αυξημένη και επαρκή λειτουργία των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων (εφημερία) όταν αυτό επιβάλλουν καταστάσεις εκτάκτων αναγκών.

12. Προβλέπει εναλλακτικές θέσεις και τρόπους λειτουργίας των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων σε περίπτωση απειλής ή βλάβης από φυσικές ή άλλες καταστροφές.

13. Δημιουργεί τις αναγκαίες κατά την κρίση του υποδομές για τον συντονισμό του δικτύου παροχής υπηρεσιών, κοινωνικής στήριξης, καθώς και την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε άτομα, οικογένειες και ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

14. Αντιμετωπίζει δια των υπηρεσιών του συμβάντα που αφορούν τη δημόσια υγεία ευπαθών πληθυσμών, μεταναστών και προσφύγων που σχετίζονται με περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών.

15. Ενεργεί και κάθε άλλο που από την αποστολή του επιβάλλεται, καθώς και από τους προβληματισμούς που προκύπτουν στην παγκόσμια κοινωνία από τα περιστατικά της βιοτρομοκρατίας.

Εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Υγείας

- Γενική Δ/ση Δημόσιας Υγείας & Ποιότητας Ζωής

Η Γενική Δ/ση Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (ΠΔ 121/2017 - ΦΕΚ 148/Α΄/2017, Δ1δ/ΓΠοικ.85651/16-11-2017 έγγραφο του Υπουργείου Υγείας με ΑΔΑ: Ψ3ΝΥ465ΦΥΟ-ΥΜ4), είναι κυρίως αρμόδια για τη διαμόρφωση και την παρακολούθηση εφαρμογής πολιτικών για την προαγωγή και την προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Ενδεικτικά, σε περίπτωση έντονων καιρικών φαινομένων, εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες προς τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών και των Δήμων για τη λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών («Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας μετά από έντονα καιρικά και πλημμυρικά φαινόμενα». (Δ1/ΓΠοικ.53542/17-07-2019

Εγκύκλιος- «Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας μετά από έντονα καιρικά και πλημμυρικά φαινόμενα»).

Επίσης, στη Γενική Δ/ση Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας υπάγεται η Διεύθυνση Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Εκτάκτων Καταστάσεων Δημόσιας Υγείας (Δ4) με τις ακόλουθες αρμοδιότητες (Ν. 4633/2019, ΦΕΚ 161/Α'/2019):

- Γενική Δ/ση Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας / Διεύθυνση Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Εκτάκτων Καταστάσεων Δημόσιας Υγείας (Δ4)¹³⁸

Όσον αφορά στην αντιμετώπιση έντονων καιρικών φαινομένων, η Δ/ση Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Εκτάκτων Καταστάσεων Δημόσιας Υγείας προβαίνει στα ακόλουθα:

- εκπόνηση και επικαιροποίηση επιχειρησιακών σχεδίων στον τομέα της διαχείρισης εκτάκτων αναγκών και κρίσεων υγειονομικού χαρακτήρα,
- σχεδιασμός και η πραγματοποίηση ασκήσεων προετοιμασίας και συντονισμού όλων των δημόσιων φορέων σε περίπτωση κρίσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, μεμονωμένα ή από κοινού με το Ε.Κ.Α.Β,
- συμμετοχή σε εθνικές και διεθνείς ασκήσεις αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων και κρίσεων, μεμονωμένα ή από κοινού με το Ε.Κ.Α.Β,
- εκπροσώπηση του Υπουργείου Υγείας σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς για θέματα διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, υποδομών ζωτικής σημασίας, αναγνώρισης θυμάτων μαζικών καταστροφών και ΧΒΡΠ απειλών,
- επικοινωνιακή διαχείριση των κρίσεων υγειονομικού χαρακτήρα από κοινού με το Ε.Κ.Α.Β,
- επικοινωνιακή διαχείριση εκτάκτων αναγκών και κρίσεων, σε συνεννόηση με την ηγεσία του Υπουργείου Υγείας,
- ευθύνη συντονισμού των φορέων, κρατικών ή μη, που παρέχουν υπηρεσίες υγειονομικής φροντίδας σε χώρους φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών.

- Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ)¹³⁹

¹³⁸ Η Διεύθυνση Επιχειρησιακής Ετοιμότητας Εκτάκτων Καταστάσεων Δημόσιας Υγείας (Δ4) συστάθηκε με το άρθρο 28 του Ν. 4633/2019 (ΦΕΚ 161/Α'/2019).

Στο πλαίσιο προετοιμασίας / ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων από καταστροφικά φαινόμενα και βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Ν. 1579/1985, ΠΔ376/1988 & ΠΔ 348/1996, Ν. 4633/2019 - ΦΕΚ 161/Α΄/2019), το ΕΚΑΒ προβαίνει κατά κύριο λόγο στα ακόλουθα:

- Εξασφάλιση λειτουργίας των υπηρεσιών του ΕΚΑΒ.
- Εξασφάλιση των επικοινωνιών του συντονιστικού κέντρου ΕΚΑΒ με τα άλλα κέντρα επιχειρήσεων.
- Συντήρηση μηχανολογικού εξοπλισμού του ΕΚΑΒ (ασθενοφόρα, κινητές ιατρικές μονάδες, κλπ).
- Λειτουργία του Ειδικού Τμήματος Ιατρικής Καταστροφών (Ε.Τ.Ι.Κ.).
- Εκπαίδευση προσωπικού.
- Παρακολούθηση και συντονισμός της εύρυθμης λειτουργίας του υγειονομικού συστήματος της χώρας από επιχειρησιακής απόψεως σε καθημερινή βάση.
- Γενικό συντονισμό των καθημερινών επιχειρησιακών δράσεων σε όλον τον τομέα της υγείας, δημόσιο και ιδιωτικό, όπου και όταν απαιτείται.
- Διαχείριση και αντιμετώπιση κρίσεων και εκτάκτων καταστάσεων, τη ρύθμιση των κλινών των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) και των κλινών των Μονάδων Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών (ΜΕΝΝ).
- Ρύθμιση τυχόν δυσλειτουργιών στο σύστημα εφημέρευσης των νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ. και την αντιμετώπιση κάθε μορφής κρίσεων και εκτάκτων καταστάσεων.
- Κατάρτιση, παρακολούθηση και τον συντονισμό των συστημάτων εφημερίας των νοσοκομείων.
- Επιλαμβάνεται και συντονίζει την αντιμετώπιση των περιστατικών υγείας, δίνοντας οδηγίες για πρώτες βοήθειες στους καλούντες, καθώς και στο πλήρωμα των ασθενοφόρων με στόχο τη βέλτιστη έκβαση των ασθενών.

¹³⁹ Με τον Ν. 4633/2019 (ΦΕΚ 161/Α΄/2019) καταργείται το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας – ΕΚΕΠΥ (άρθ. 28) ενώ στις αρμοδιότητες του ΕΚΑΒ (άρθ. 29) περιλαμβάνονται ο συντονισμός της παροχής, σε έκτακτες περιπτώσεις άμεσης βοήθειας, επείγουσας ιατρικής φροντίδας στους πολίτες, η μεταφορά των πολιτών αυτών σε μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας, ο συντονισμός της νοσοκομειακής και προνοσοκομειακής φροντίδας σε καταστάσεις εκτάκτων αναγκών και κρίσεων και η παρακολούθηση και ο συντονισμός των συστημάτων εφημερίας των νοσοκομείων του Ε.Σ.Υ.

- Την αποστολή ασθενοφόρων και κινητών μονάδων στον τόπο της καταστροφής.
- Την παροχή πρώτων βοηθειών τυχόν τραυματιών και διακομιδή τους στα νοσοκομεία.
- Την ενεργοποίηση της Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων (ΟΔΙΚ) με εντολή του προέδρου ΕΚΑΒ και κατά την κρίση του, η οποία συντονίζει επιτελικά και επιχειρησιακά τις δραστηριότητες των κατά τόπους δυνάμεων του ΕΚΑΒ (παραρτήματα του ΕΚΑΒ, Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών (ΕΤΙΚ) του ΕΚΑΒ, κλπ).
- Το συντονισμό δημοσίων και ιδιωτικών φορέων υγείας για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και κρίσεων στην δημόσια υγεία.
- Την παρακολούθηση της εφαρμογής δράσεων του Τομέα Υγείας βάσει του αντίστοιχου σχεδιασμού, όπως ετοιμότητα και λειτουργία των νοσηλευτικών μονάδων για την υποδοχή τραυματιών/ασθενών, κάλυψη αυξημένων αναγκών σε φαρμακευτικό υλικό, έλεγχοι Δημόσιας Υγείας, κλπ.
- Σε περίπτωση μαζικού συμβάντος ενεργοποιεί την εφαρμογή των ειδικών σχεδίων αντιμετώπισης μαζικών απωλειών υγείας του ΕΚΑΒ δια της κινητοποίησης όλων των εμπλεκόμενων δομών.

- Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ)

Βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Ν. 4633/2019, ΦΕΚ 161/Α΄/2019) ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) είναι αρμόδιος για την:

- παρακολούθηση και η εκτίμηση της υγείας του πληθυσμού και των βιολογικών, κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων που την επηρεάζουν,
- επιδημιολογική επιτήρηση και η παρακολούθηση των επιπτώσεων των μεταδοτικών νοσημάτων στη δημόσια υγεία,
- κατάρτιση και λήψη μέτρων πρόληψης και η ενημέρωση του εκάστοτε πληθυσμού – στόχου για την προστασία της υγείας και την εξασφάλιση της ευεξίας και ευζωίας του,

- λήψη μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία του πληθυσμού από κάθε είδους απειλές που οφείλονται σε μεταδοτικά νοσήματα, η προώθηση δράσεων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας, η πρόληψη των χρόνιων και μη μεταδοτικών νοσημάτων και η αντιμετώπιση καταστάσεων βλαπτικών για την υγεία.

3.2.8. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ¹⁴⁰

Το φυσικό περιβάλλον και η προστασία του έχουν άμεση σχέση με την ποιότητα της ανθρώπινης ζωής. Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι, η ποιότητα της τροφής του ανθρώπου σχετίζεται άμεσα με το φυσικό περιβάλλον και τους ανθρωπογενείς παράγοντες που επηρεάζουν αυτό. Επομένως, η διασφάλιση και ο έλεγχος της ποιότητας της φυτικής και ζωικής παραγωγής ενόψει των κινδύνων που εγκυμονούν τα καταστροφικά συμβάντα απαιτούν ειδική μέριμνα των αρμοδίων κρατικών Υπηρεσιών που ανήκουν στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β΄/10-4-2003), το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων:

1. Σχεδιάζει για την πρόληψη και αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων, στα πλαίσια των υποχρεώσεών του και των προβλέψεων στο Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ».

2. Κινητοποιεί όλες τις υπηρεσίες του και τους εποπτευόμενους απ' αυτό οργανισμούς για την πρόληψη και αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων και την παροχή αρωγής στους πληγέντες στην σφαίρα της δικαιοδοσίας του.

¹⁴⁰ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα, αναγράφει Υπουργείο Γεωργίας. Το εν λόγω Υπουργείο, μετά από μετονομασίες και ανασυστάσεις, σήμερα ονομάζεται Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με το Π.δ. 70/2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α΄114).

3. Επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών και συγκεντρώνει όλα τα σχετικά με τις καμμένες δασικές εκτάσεις στοιχεία.

4. Εξετάζει, καταγράφει και εκτιμά ζημιές που προκαλούνται στη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή, στο φυσικό και ζωικό περιβάλλον από φυσικές καταστροφές και μεριμνά για την παροχή αρωγής στους πληγέντες.

5. Εκδίδει τις αναγκαίες οδηγίες λήψης προληπτικών μέτρων σε περίπτωση μόλυνσης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων από ΠΡΒΧ ουσίες.

6. Ενεργεί και ό,τι άλλο επιβάλλεται από την ισχύουσα σχετική νομοθεσία και την αποστολή του.

Οι αρμόδιες οργανικές μονάδες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων είναι οι εξής (άρθρο 2, ΠΔ 97/2017):

- Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής

Στους επιχειρησιακούς στόχους της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής ανήκουν (παρ. Γ, άρθρο 6, ΠΔ 97/2017):

- Ο πληρέστερος καθορισμός των φυτοϋγειονομικών απαιτήσεων της χώρας, η λήψη των σχετικών μέτρων και η μέριμνα για την καλύτερη υλοποίησής τους.
- Η μέριμνα για την αποδοτική άσκηση ελέγχου των δρώντων συστατικών των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και βιοκτόνων, που εισάγονται ή παράγονται στη χώρα, καθώς και του ελέγχου και προσδιορισμού των υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων που υπάρχουν στα φυτά και φυτικά προϊόντα.

- Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής

Η Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής έχει ως στρατηγικούς σκοπούς, μεταξύ άλλων (άρθρο 7, ΠΔ 97/2017):

- την εξυγίανση του ζωικού κεφαλαίου της χώρας,
- την προστασία των ζώων κατά την εκτροφή, μεταφορά και τη σφαγή τους,

- την πρόληψη και αντιμετώπιση βιολογικών και χημικών κινδύνων στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης,
- την άσκηση των επισήμων ελέγχων στα εισαγόμενα στη χώρα τρόφιμα ζωικής προέλευσης καθώς και την άσκηση των επισήμων ελέγχων όσον αφορά στα εισαγόμενα και διακινούμενα στη χώρα ζώντα ζώα, στα ζωικά υποπροϊόντα και τις εξαγωγές.

- Γενική Διεύθυνση Αλιείας.

Η Γενική Διεύθυνση Αλιείας, στοχεύει, μεταξύ άλλων, στην εφαρμογή του ελέγχου στις αλιευτικές δραστηριότητες και τα προϊόντα του τομέα αλιείας και στην ανάπτυξη συνεργασιών με συναρμόδιες υπηρεσίες και φορείς (άρθρο 8, ΠΔ 97/2017).

-Το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (εποπτευόμενο πρόσωπο)

Διενεργεί τον έλεγχο των γεωργικών φαρμάκων σύμφωνα με το Ν. 721/1977 (ΦΕΚ 298Α/7.10.1977) και με τις υπουργικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του Νόμου αυτού. Στο πλαίσιο αυτό, διενεργεί βιολογικούς, χημικούς και τοξικολογικούς εργαστηριακούς ελέγχους φυτοπροστατευτικών προϊόντων και βιοκτόνων, και συγκεκριμένα, εργαστηριακές δοκιμές για τον προσδιορισμό φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε:

- περιβαλλοντικά δείγματα [έδαφος, ύδατα (πόσιμα, αρδευτικά, υπόγεια)],
- τρόφιμα όλων των κατηγοριών (πρωτογενούς παραγωγής και επεξεργασμένα),
- απόβλητα (αστικά, βιομηχανικά κλπ) ,
- ζωοτροφές κλπ.

3.2.9. Υπουργείο Δικαιοσύνης

Η έγκαιρη και αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για ένα κράτος δικαίου και επομένως το αρμόδιο, για αυτό το σκοπό, Υπουργείο Δικαιοσύνης επιτελεί αυτό το δύσκολο και απαιτητικό έργο. Ωστόσο, το εν λόγω Υπουργείο διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο και στο πεδίο της Πολιτικής Προστασίας, δεδομένου ότι, αφενός μεν έχει την ευθύνη για την διαχείριση και προστασία χιλιάδων κρατουμένων, αφετέρου δε έχει την υπαγωγή και εποπτεία των

ιατροδικαστικών Υπηρεσιών, οι οποίες σε περιπτώσεις καταστροφικών συμβάντων με ανθρώπινες ζωές, αναλαμβάνουν κρίσιμο ρόλο. Ειδικότερα και σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), το Υπουργείο Δικαιοσύνης:

1. Σχεδιάζει και μεριμνά για την μεταφορά των κρατουμένων σε ασφαλές μέρος σε περίπτωση βλαβών των σωφρονιστικών καταστημάτων από φυσικές ή άλλες καταστροφές.

2. Μεριμνά για τη διάσωση και διαφύλαξη των δικογραφιών και των αρχείων των δικαστηρίων σε περίπτωση καταστροφών των δικαστικών μεγάρων λόγω εκτάκτων αναγκών.

3. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο που από την αποστολή του προκύπτει.

- Υπουργείο Δικαιοσύνης /Ιατροδικαστική Υπηρεσία¹⁴¹

Προβαίνει κυρίως στις κάτωθι δράσεις:

- Συγκέντρωση, καταγραφή, ταυτοποίηση & μεταφορά τυχόν θανόντων.
- Σε περίπτωση ατυχήματος κατά το οποίο προκαλούνται πολυάριθμοι θάνατοι (χρονικά ή/και χωρικά) και η αντιμετώπισή του υπερβαίνει τις δυνατότητες της καθημερινής λειτουργίας της κατά τόπο αρμόδιας Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας αλλά και των λοιπών εμπλεκόμενων φορέων, ενεργοποιείται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας το Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρωπίνων Απωλειών (ΣΔΑΑ)¹⁴²
- Συνεργασία με την επιληφθείσα προανακριτική αρχή στο έργο της ενημέρωσης των συγγενών, του κοινού και των Μ.Μ.Ε. σχετικά με τα θύματα λόγω του ΤΑΜΕ.

¹⁴¹ Η αποστολή της προβλέπεται στο ΠΔ 96/2017, άρθρο 26.

¹⁴² Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Υπ' αριθ. 8878 από 08-12- 2017 έγγραφο «Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρωπίνων Απωλειών (ΣΔΑΑ), Έκδοση 2"». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.

3.2.10. Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού¹⁴³

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι, η Ελλάδα, σ' ολόκληρη την έκτασή της, είναι διάσπαρτη από μουσεία, πολιτιστικούς χώρους και αντίστοιχα μνημεία και πολιτιστικούς θησαυρούς, η προστασία και διατήρηση των οποίων καθίσταται αναγκαία και επιτακτική, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, προερχόμενης από φυσικούς ή τεχνολογικούς κινδύνους. Την επίτευξη του εν λόγω σκοπού έχει αναλάβει το αρμόδιο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, βάσει και του θεσμικού του πλαισίου¹⁴⁴:

1. Σχεδιάζει στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων.

2. Κινητοποιεί και συντονίζει τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του, σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών, προκειμένου να επιτευχθεί η διάσωση αρχαιολογικών μνημείων, μουσείων, κειμηλίων και λοιπών πολυτίμων θησαυρών και την αποκατάσταση τυχόν ζημιών που υπέστησαν.

3. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο εμπίπτει στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων του και υπαγορεύεται από τα πραγματικά περιστατικά, την ισχύουσα νομοθεσία και την αποστολή του Υπουργείου.

Μετά την εκδήλωση των καταστροφικών φαινομένων, το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού και οι Περιφερειακές του Υπηρεσίες, και βάσει της

¹⁴³ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα αναγράφει Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών. Το εν λόγω Υπουργείο με τη σημερινή του ονομασία, ανασυστάθηκε και μετονομάστηκε με το π.δ. 70 /2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α'114).

¹⁴⁴ Ν. 3028/2002, ΠΔ 104/2014 (ΦΕΚ 171/Α'/2014).

αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Ν. 3028/2002, ΠΔ 104/2014 – ΦΕΚ 171/Α'/2014), είναι κυρίως αρμόδιο για:

- Την άμεση απομάκρυνση επισκεπτών από τους ανωτέρω χώρους και διακοπή λειτουργίας τους.
- Την αποστολή κλιμακίων μηχανικών για έλεγχο κτιρίων αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού (μνημεία, μουσεία, κλπ).
- Την αποστολή κλιμακίων συντηρητών όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.
- Την ενίσχυση φύλαξης κτιρίων που έχουν πληγεί.

3.2.11. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας¹⁴⁵

Οι τεχνολογικές εγκαταστάσεις αποτελούν σημαντικό κεφάλαιο για την Οικονομία μιας Χώρας, ωστόσο χρειάζονται ειδική μέριμνα και σχεδιασμό για την προστασία τους από κινδύνους τόσο εσωτερικούς, όσο και εξωτερικούς (του περιβάλλοντος). Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργάνωσης, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), το αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας:

1. Σχεδιάζει μέτρα για την αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων και την παροχή αρωγής στους πληγέντες, στη σφαίρα της δικαιοδοσίας του.

2. Αποστέλλει τα συνταχθέντα σχέδια στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας για έγκριση.

3. Έχει βασικό ρόλο για την πρόληψη και αντιμετώπιση από φυσικές και λοιπές καταστροφές, λόγω των μεγάλων δυνατοτήτων που διαθέτει σε ειδικευμένο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό και μέσα και της σπουδαιότητας των οργανισμών που εποπτεύει.

¹⁴⁵ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα αναγράφει Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Το εν λόγω Υπουργείο ανασυστάθηκε και μετονομάστηκε σε Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Π.δ. 132/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ) (Α'160)».

4. Κινητοποιεί όλες τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και τους εποπτευόμενους απ' αυτό οργανισμούς για την αντιμετώπιση των καταστροφών και την παροχή αρωγής στους πληγέντες.

5. Διαθέτει και προωθεί το αναγκαίο επιστημονικό και λοιπό προσωπικό, μηχανήματα και υλικά στην πληγείσα περιοχή για την αντιμετώπιση της καταστροφής και τον περιορισμό των συνεπειών αυτής.

6. Μεριμνά για την κατάρτιση ενός γενικού σχεδίου έκτακτης ανάγκης (ΣΑ.ΤΑ.ΜΕ) για την αντιμετώπιση ατυχήματος μεγάλης έκτασης από δραστηριότητες σχετικές με επικίνδυνες ουσίες, σε συνεργασία με τα Υπουργεία Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Εθνικής Άμυνας, Υγείας, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το Αρχηγείο του Πυροσβεστικού Σώματος και άλλους κατά περίπτωση συναρμόδιους φορείς.

7. Προβλέπει και λαμβάνει κάθε μέτρο προστασίας του περιβάλλοντος, τόσο κατά την περίοδο της ηρεμίας, όσο και σε περίπτωση δολιοφθοράς ή εκτεταμένης ρύπανσης λόγω ατυχήματος.

8. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο προκύπτει από τη σχετική με την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων νομοθεσία και την εν γένει αποστολή και δικαιοδοσία του.

Εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) & Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ)

Στο πλαίσιο προετοιμασίας / ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων και βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, οι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ, ΑΔΜΗΕ, κλπ) προβαίνουν στα ακόλουθα:

- Έκδοση κατά την κρίση τους κατευθυντήριων οδηγιών προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες τους για δράσεις: α) προληπτικής διακοπής δικτύων για την ασφάλεια του προσωπικού που επιχειρεί στις επιχειρήσεις έρευνας και

διάσωσης και β) αποκατάστασης της διακοπής δικτύων λόγω βλαβών από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων ή και επαγόμενων φαινομένων (κατολισθήσεις κ.τ.λ.).

- Εξασφάλιση όλων των αναγκαίων πόρων για την υλοποίηση των μέτρων που αφορούν στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών λειτουργίας των δικτύων, που ενδέχεται να προκύψουν από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων ή και επαγόμενων φαινομένων (εξασφάλιση όλων των απαιτούμενων αποθεμάτων υλικών και εφοδίων, όπως υλικών, εργαλείων & εξοπλισμού άρσης βλαβών, μέσων ατομικής προστασίας κ.λπ.).

Σημειώνεται ότι η άσκηση Ενεργειακών Δραστηριοτήτων τελεί υπό την εποπτεία του Κράτους και ασκείται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος & Ενέργειας και τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και του μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού της χώρας (Ν. 4001/2011 - ΦΕΚ 179/Α'/2011).

Μετά την εκδήλωση έντονων καιρικών και πλημμυρικών φαινομένων, οι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ, ΑΔΜΗΕ, κλπ), βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου που διέπει τις λειτουργίες τους είναι κυρίως αρμόδιοι για:

- Τον έλεγχο και την αποκατάσταση βλαβών στο δίκτυο αρμοδιότητάς τους.
- Τη συνδρομή στο έργο του Πυροσβεστικού Σώματος στην έρευνα και διάσωση σε αστικό χώρο (προληπτική διακοπή δικτύων για την ασφάλεια του προσωπικού που επιχειρεί στις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης, κλπ).
- Την ενημέρωση του κοινού κατά την κρίση τους (δελτία τύπου, ανακοινώσεις στα τοπικά ΜΜΕ κ.λπ.), σε περιπτώσεις βλαβών του δικτύου τους που ενέχουν κίνδυνο για τους πολίτες (ειδικές οδηγίες αυτοπροστασίας, όπως τη μη προσέγγιση αγωγών του δικτύου αρμοδιότητάς τους που έχουν υποστεί βλάβες εξαιτίας φυσικών καταστροφών, κλπ).

Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ), πρώην Ι.Γ.Μ.Ε.

Η Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ), είναι ο αρμόδιος φορέας για τη βασική έρευνα της γεωλογικής δομής και του γεωδυναμικού καθεστώτος της Ελλάδας, καθώς και μεταξύ των άλλων για την αναγνώριση, καταγραφή, έρευνα και μελέτη γεωκινδύνων, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και τις άλλες αρμόδιες αρχές (άρθρο 26 του Ν. 4602/2019 – ΦΕΚ 45/Α΄/2019).

3.2.12. Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών ¹⁴⁶

Η προστασία και η ασφάλεια των μεταφορών και συγκοινωνιών ανέκαθεν ήταν στις προτεραιότητες των Ελληνικών Κυβερνήσεων, γεγονός που αποδεικνύεται από την δημιουργία ειδικού, για το σκοπό αυτό, Υπουργείου. Έτσι το εν λόγω Υπουργείο διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, δια των Υπηρεσιών του, καθώς και των εποπτευόμενων φορέων του. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 «Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη ‘ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ’» (ΦΕΚ 423 Β΄/10-4-2003):

1. Σχεδιάζει, στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων του, μέτρα για την πρόληψη, αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων και μεγάλων ατυχημάτων, καθώς και την αποκατάσταση των ζημιών και παροχή κάθε δυνατής βοήθειας στους πληγέντες. Κατά τη σχεδίαση λαμβάνει υπόψη τυχόν ατυχήματα ή δολιοφθορές που ενδέχεται να

¹⁴⁶ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα αναγράφει Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών. Το εν λόγω Υπουργείο ανασυστάθηκε και μετονομάστηκε σε Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, με το π.δ. 123/2016 «Ανασύσταση και μετονομασία του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ανασύσταση του Υπουργείου Τουρισμού, σύσταση Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, μετονομασία Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων» (Α΄ 208).

συμβούν στο METPO ή άλλες εγκαταστάσεις, καθώς επίσης και τα τρομοκρατικά φαινόμενα που λαμβάνουν χώρα ανά τον κόσμο.

2. Κινητοποιεί τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και τους υπαγόμενους σ' αυτό οργανισμούς και φορείς για την εξασφάλιση των επικοινωνιών, των εγκαταστάσεων, των μέσων και την αποκατάσταση των ζημιών βλαβών που υπέστησαν.

3. Μεριμνά για την αποκατάσταση ζημιών σε έργα υποδομής, οδικά δίκτυα και άλλες εγκαταστάσεις.

4. Συγκροτεί κλιμάκια ειδικών για την διενέργεια αυτοψιών στις πληγείσες περιοχές, την επισήμανση κινδύνων, εκτίμηση ζημιών, καταλληλότητα κτιρίων και υποδομών και σύνταξη σχετικών εκθέσεων.

5. Συγκροτεί επιτροπή εκτίμησης σεισμικών κινδύνων.

6. Διαθέτει και προωθεί το αναγκαίο επιστημονικό και λοιπό προσωπικό, μηχανήματα και υλικά στην πληγείσα περιοχή για την αντιμετώπιση της καταστροφής και τον περιορισμό των συνεπειών αυτής.

7. Λαμβάνει μέριμνα αντιμετώπισεως περιπτώσεων τρομοκρατικών ενεργειών ή ατυχημάτων στο METPO στις σήραγγες αρμοδιότητος του και σε άλλους σχετικούς χώρους με ιδιαιτερότητες ευπάθειας.

8. Μεριμνά για την μετεγκατάσταση των κατοίκων οικισμών, των οποίων η μεταφορά αποφασίζεται λόγω κατολισθήσεων ή άλλων κινδύνων.

9. Ενεργεί ό,τι είναι αναγκαίο για την ορθή πληροφόρηση του πληθυσμού σε θέματα σεισμικών φαινομένων και την εκπαίδευσή του για την αυτοπροστασία του από σχετικούς κινδύνους.

10. Εκδίδει δια της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας οδηγίες προς τις αεροπορικές εταιρείες σχετικές με τον εντοπισμό και την αναγγελία καταστροφών (πυρκαϊών, ρύπανσης κ.λ.π.).

11. Εκτελεί και οποιοδήποτε άλλο έργο, που επιβάλλεται από τις κρατούσες συνθήκες, την ισχύουσα νομοθεσία και την αποστολή του Υπουργείου.

Εποπτευόμενοι Φορείς και Υπηρεσίες

- Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (ΓΔΑΕΦΚ) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών¹⁴⁷.

Η Γενική Διεύθυνση και οι Διευθύνσεις Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (ΓΔΑΕΦΚ και ΔΑΕΦΚ) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, είναι αρμόδιες για την οριοθέτηση περιοχών ως πληγείσες και τη χορήγηση στεγαστικής συνδρομής (Δωρεάν Κρατική Αρωγή και Άτοκο Δάνειο) για την επισκευή ή ανακατασκευή των πληγέντων κτιρίων (Ν. 1190/1981 - ΦΕΚ 203/Α/1981, Ν. 867/1979 – ΦΕΚ 24/Α/1979, Ν. 2576/1998 - ΦΕΚ 25/Α/1998, Ν. 4313/2014, άρθρο 84 – ΦΕΚ 261/Α/2014, Π.Δ. 123/2017 – ΦΕΚ 151Α/2017, Ν.4555/2018).

- Γενική Διεύθυνση Συγκοινωνιακών Υποδομών

Η Γενική Διεύθυνση Συγκοινωνιακών Υποδομών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, δύναται σε εφαρμογή του άρθρου 100 του νόμου 3842/2010 (ΦΕΚ 87Α/2010) και των άρθρων 32-34 του Π.Δ.123/2017 (ΦΕΚ 151Α/2017) να παρέχει τεχνική συνδρομή σε οποιαδήποτε φάση εξέλιξης (σχεδιασμός, μελέτη, υλοποίηση) της αποκατάστασης των οδικών έργων, υποδομών σταθερής τροχιάς και υποδομών αεροδρομίων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα άλλων φορέων ή επιπέδων διοίκησης (Περιφέρειες, Δήμοι, κ.τ.λ.), ύστερα από προγραμματική συμφωνία συνεργασίας.

- Διεύθυνση Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης Συγκοινωνιακών Υποδομών με Σύμβαση Παραχώρησης (Δ17).

Στο πλαίσιο προετοιμασίας / ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων και βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, η Διεύθυνση

¹⁴⁷ Συστάθηκε με το ΠΔ 123/2017 (ΦΕΚ 151/Α΄/2017).

Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης Συγκοινωνιακών Υποδομών με Σύμβαση Παραχώρησης (Δ17) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες προς τους παραχωρησιούχους με σκοπό την προστασία από τα έντονα καιρικά φαινόμενα, κατά μήκος των οδικών αξόνων εντός των ορίων παραχώρησης.

- Διοικήσεις Αερολιμένων (ΥΠΑ, Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε. (ΔΑΑ), Fraport Περιφερειακά αεροδρόμια της Ελλάδας Α.Α.Ε.)

Μετά την από την εκδήλωση έντονου φαινομένου, οι διοικήσεις τόσο των αερολιμένων που έχουν αποδοθεί με σύμβαση παραχώρησης στην εταιρία Fraport Περιφερειακά αεροδρόμια της Ελλάδας Α.Α.Ε. (Αερολιμένες Θεσσαλονίκης, Κέρκυρας, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, Καβάλας, Χανίων, Ρόδου, Κω, Σαντορίνης, Μυκόνου, Μυτιλήνης, Σάμου, Σκιάθου και Ακτίου), όσο και των αερολιμένων που τελούν υπό κρατική εκμετάλλευση (ΥΠΑ), είναι υπεύθυνες για την ενεργοποίηση και εφαρμογή των προβλεπομένων στα επιμέρους Σχέδια Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης Αερολιμένα, όπως αυτά έχουν εγκριθεί με απόφαση του Διοικητή της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας και ισχύουν. (Κανονισμός Σχεδιασμού Αντιμετώπισης Κατάστασης Έκτακτης Ανάγκης Αερολιμένων (απόφαση Διοικητή ΥΠΑ Δ3/Γ/37160/8112 (ΦΕΚ/τ.Β/1452/06-10-2003). & Κανονισμός EASA, EE 139/2014 AMC-GM AR, OR & OPS.). Ομοίως, για τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών Α.Ε. «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» ισχύουν τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Ανάγκης Αερολιμένα (ΣΑΚΑΑ), όπως αυτό έχει εγκριθεί και ισχύει.

- Εταιρεία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας Α.Ε. (ΕΥΔΑΠ)

Στο πλαίσιο προετοιμασίας / ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων και βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (ΥΑ Δ16γ/694/7/117/Γ/2009, ΦΕΚ 552/Β'/2009), η Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ) που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών, προβαίνει κατά κύριο λόγο στα ακόλουθα:

- Έκδοση κατά την κρίση της κατευθυντήριων οδηγιών προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες της για δράσεις: α) προληπτικής διακοπής δικτύων για την ασφάλεια του προσωπικού που επιχειρεί στις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης και β) αποκατάστασης της διακοπής δικτύων λόγω βλαβών.
- Εξασφάλιση όλων των αναγκαίων πόρων για την υλοποίηση των μέτρων που αφορούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων λειτουργίας των δικτύων, που ενδέχεται να προκύψουν (εξασφάλιση όλων των απαιτούμενων αποθεμάτων υλικών και εφοδίων, όπως υλικών, εργαλείων & εξοπλισμού άρσης βλαβών, μέσων ατομικής προστασίας κ.λπ.).
- Τον έλεγχο της ποιότητας του πόσιμου νερού στο δίκτυό της.
- Την χορήγηση, με απόφαση του Δ.Σ., παροχών ύδρευσης προσωρινού χαρακτήρα σε καταυλισμούς πληγέντων από θεομηνίες ή ειδικών κοινωνικών ομάδων.
- Την ενημέρωση του κοινού κατά την κρίση της (δελτία τύπου, ανακοινώσεις στα τοπικά ΜΜΕ κ.λπ.), σε περιπτώσεις βλαβών του δικτύου τους που ενέχουν κίνδυνο για τους πολίτες.

- Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ)

Ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ) βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Ν. 1349/1983, ΠΔ 485/1988), προβαίνει κατά κύριο λόγο στα ακόλουθα:

- Σχεδιασμό, συντονισμό και παρακολούθηση δράσεων εφαρμογής της αντισεισμικής πολιτικής σε κάθε επίπεδο διοίκησης.
- Σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών για τον προσεισμικό έλεγχο κτιρίων.
- Επεξεργασία των δελτίων προσεισμικού ελέγχου δημοσίων κτιρίων και κοινωφελούς χρήσης κτιρίων, όπως αυτά αποστέλλονται και συγκεντρώνονται στον ΟΑΣΠ.
- Σύνταξη και έκδοση οδηγιών για την υλοποίηση δράσεων που συνδέονται με την ετοιμότητα, όπως ασκήσεις εκκένωσης κτιρίων, κλπ.
- Σχεδιασμό, εκπόνηση, συντονισμό και παρακολούθηση του έργου της εκπαίδευσης και ενημέρωσης του πληθυσμού (διαφόρων ομάδων στόχων,

όπως εθελοντές, μαθητές, ΑμεΑ, τουρίστες, κ.α.) και στελεχών (δημόσιων και ιδιωτικών φορέων), σε θέματα αντισεισμικής προστασίας.

- Τήρηση και ανανέωση τεχνολογικού εξοπλισμού σχετικό με την παρακολούθηση σεισμικής δραστηριότητας.
- Εξασφάλιση της επιχειρησιακής ετοιμότητας και απόκρισης του ΟΑΣΠ, σύμφωνα με το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης του.
- Ανάπτυξη, παρακολούθηση και συντήρηση του εθνικού δικτύου επιταχυνσιογράφων καταγράφοντας και αναλύοντας ισχυρές εδαφικές επιταχύνσεις.
- Την πρώτη εκτίμηση των συνεπειών από την εκδήλωση σεισμού (Πληροφοριακό Δελτίο Σεισμού) και ενημέρωση του Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών, του Γενικού Γραμματέα Υποδομών, του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας δια του ΚΕΠΠ/ΕΣΚΕ και της Γενικής Διεύθυνσης Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (Γ.Δ.Α.Ε.Φ.Κ.).
- Την αποστολή Ειδικών Επιστημονικών Κλιμακίων τα οποία έχουν ως έργο την παρακολούθηση της σεισμικότητας με εγκατάσταση οργάνων (σεισμογράφων ή/και επιταχυνσιογράφων) στην πληγείσα περιοχή.
- Την αποστολή Κλιμακίων Άμεσης Απόκρισης (ΚΑΑ) στην πληγείσα περιοχή για επιτόπιες παρατηρήσεις σχετικά με τις επιπτώσεις του σεισμού.
- Τη σύγκληση της «Μόνιμης Επιστημονικής Επιτροπής Εκτίμησης Βραχυπρόθεσμης Εξέλιξης Σεισμικότητας» και ενημέρωση του Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών, καθώς και του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας σχετικά με τις γνωμοδοτήσεις - πορίσματά της.

3.2.13. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας:

Ο ρόλος, η αποστολή και οι αρμοδιότητες αναλύθηκαν λεπτομερώς και ανωτέρω.

- Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας/Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών

Η Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Υποστήριξη του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας στο έργο της αντιμετώπισης κινδύνων από την εκδήλωση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.
- Έκδοση αποφάσεων, σύμφωνα με τις οδηγίες και κατευθύνσεις του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, για κήρυξη περιοχών σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας.
- Υποστήριξη των οργανικών μονάδων πολιτικής προστασίας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Περιφερειών και Δήμων της χώρας στο έργο της αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και της άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών λόγω φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.
- Υποβολή αιτήματος ενεργοποίησης της υπηρεσίας Copernicus Emergency Management Service / Mapping της Ε.Ε., ως Εθνικό Σημείο Επαφής (National Focal Point) στη χώρα μας και ως εξουσιοδοτημένος χρήστης για την ενεργοποίηση του.
- Ενεργοποίηση τυχόν υφιστάμενων μνημονίων συνεργασίας μεταξύ ΓΓΠΠ και εμπλεκόμενων φορέων (ιδιωτικών ή δημόσιων) κατόπιν σχετικής εντολής του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας¹⁴⁸.
- Επιστημονική υποστήριξη του ΚΕΠΠ/Ε.Σ.Κ.Ε. στη διαχείριση των συμβάντων πολιτικής προστασίας και παροχή της αναγκαίας τεχνογνωσίας και επιστημονικής πληροφόρησης.

- Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας/Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων, Εθελοντισμού-Εκπαίδευσης & Εκδόσεων.

Η Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων, Εθελοντισμού-Εκπαίδευσης & Εκδόσεων υποστηρίζει το έργο του Γενικού Γραμματέα σε όλα τα θέματα ενεργοποίησης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας ή άλλων διεθνών οργανισμών και

¹⁴⁸ Για την περίπτωση πλημμυρών υφίσταται Μνημόνιο Συνεργασίας με την Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ε.Α.Γ.Μ.Ε.).

διμερών ή πολυμερών συμφωνιών για την παροχή βοήθειας στη χώρας μας στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών από την εκδήλωση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

Διοικητής Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας¹⁴⁹

Ο Διοικητής Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας συνεργάζεται με τις Διευθύνσεις της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας προκειμένου δρομολογηθούν δράσεις σε περιπτώσεις καταστάσεων έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθύνσεις που του παρέχει ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας

Πυροσβεστικό Σώμα

Το Πυροσβεστικό Σώμα συχνά αποκαλείται ως «ο επιχειρησιακός βραχίονας» της Πολιτικής Προστασίας, γεγονός που όμως δεν ανταποκρίνεται πλήρως στην πραγματικότητα, καθώς επιχειρησιακούς βραχίονες αποτελούν και άλλοι Φορείς (π.χ. Ελληνική Αστυνομία, Ε.Ο.Δ.Υ.), ανάλογα με την περίπτωση συμβάντος. Βέβαια κανείς δεν μπορεί να παραβλέψει την δυναμική εμπλοκή του Πυροσβεστικού Σώματος στη διαχείριση, σχεδόν του συνόλου των όποιων φυσικών και ανθρωπογενών συμβάντων, ειδικά δε αν λάβει υπόψη: α) το γεγονός της εικοσιτετράωρης λειτουργίας και ετοιμότητας των Υπηρεσιών του, β) το υψηλό επίπεδο κατάρτισης – εκπαίδευσης του προσωπικού του και γ) τον κατεχόμενο εξοπλισμό και μέσα αυτού. Σύμφωνα δε με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α.

¹⁴⁹ Η θέση του Διοικητή Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας στη ΓΓΠΠ συστάθηκε με το άρθρο 92 του Ν. 4623/2019 (ΦΕΚ 134/Α'/2019) και στην απόφαση διορισμού του (8086/26-08-2019 Απόφαση Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας με ΑΔΑ: ΩΖΑ746ΜΚ6Π-ΛΣΡ) αναφέρονται οι αρμοδιότητές του.

1299/2003 Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003), το Πυροσβεστικό Σώμα έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. Συντάσσει και επικαιροποιεί, στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του, σχέδια πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών και παροχής κάθε δυνατής αρωγής στους πληγέντες, τα οποία αποστέλλει στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας για έγκριση.

Στα εν λόγω σχέδια καθορίζονται:

- οι αναγκαίοι πόροι (ανθρώποι, μέσα και υλικοτεχνικός εξοπλισμός), καθώς και οι πιστώσεις για την υλοποίηση των σχεδίων και την διάθεση αυτών,
- θέματα Διοικητικής μέριμνας, εκπαίδευσης προσωπικού, επικοινωνιών και συντονισμού Υπηρεσιών.

2. Διαδραματίζει, βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών, λόγω του ότι διαθέτει κύριες και επικουρικές δυνάμεις πολιτικής προστασίας, με οργάνωση, εξειδίκευση, εξοπλισμό και μέσα.

3. Κινητοποιεί όλες τις Υπηρεσίες αρμοδιότητάς του, σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών, προκειμένου να ληφθούν μέτρα προστασίας της ζωής της υγείας και της παρουσίας των πολιτών καθώς και μέτρα διάσωσης περίθαλψης και παροχής αρωγής στους πληγέντες.

4. Προβλέπει και σχεδιάζει μέτρα για τον έγκαιρο εντοπισμό και την καταστολή πυρκαϊών. Οργανώνει για την επίτευξη του σκοπού αυτού αποτελεσματικούς και ευέλικτους προληπτικούς και κατασταλτικούς μηχανισμούς με πλήρη και επαρκή εξοπλισμό.

5. Δραστηριοποιείται σε περίπτωση εκδηλώσεως οποιουδήποτε καταστροφικού φαινομένου ή μεγάλου ατυχήματος για τη διάσωση ατόμων, περιουσιών και του περιβάλλοντος.

6. Σχεδιάζει και υλοποιεί αντιπυρικά μέτρα κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται η έγκαιρη επισήμανση, αναγγελία και επέμβαση. Οργανώνει και συντονίζει όλες τις δυνάμεις που διατίθενται για την κατάσβεση των πυρκαϊών.

7. Συνεργάζεται με όλες τις υπηρεσίες για την εκκένωση περιοχών, όταν αποφασιστεί το μέτρο αυτό και λαμβάνει όλα τα μέτρα αρμοδιότητός του για την προστασία της ζωής και της περιουσίας των πληγέντων, τόσο στους χώρους καταστροφής, όσο και στους χώρους εγκαταστάσεως αυτών.

8. Αναπτύσσει τα δίκτυα πληροφοριών σε όλους τους τομείς δράσεως για τη συλλογή, επεξεργασία και εκμετάλλευση πληροφοριών σχετικών με τα κατά περίπτωση καταστροφικά φαινόμενα και ιδίως όταν πρόκειται για τρομοκρατικές κάθε μορφής ενέργειες, προκειμένου να εκτιμηθεί το είδος, η έκταση και η ένταση του κινδύνου και να ληφθούν τα ενδεικνύμενα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

9. Συγκροτεί ειδικές ομάδες αντιμετώπισης ΠΡΒΧ απειλών και μεριμνά για την επαρκή εκπαίδευση των ατόμων που τις αποτελούν και τον εξοπλισμό τους με τα αναγκαία μέσα και εφόδια, ώστε να είναι ικανές να αντιμετωπίσουν ΠΡΒΧ απειλές σε όλες τις ζώνες (καυτή, θερμή και ψυχρή).

10. Μεριμνά για την πραγματοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας, σε συνεργασία με τον ασκούντα την εκμετάλλευση εγκαταστάσεων, στις οποίες υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες, για την εφαρμογή και εκπαίδευση του προσωπικού τους στα εσωτερικά σχέδια έκτακτης ανάγκης.

11. Συντονίζει και αναλαμβάνει στα πλαίσια των παρεχομένων δυνατοτήτων θέματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης προσωπικού βιομηχανιών, βιοτεχνιών, ιδρυμάτων, σχολείων κ.λ.π, στην αντιμετώπιση πυρκαϊών.

12. Συνεργάζεται με τα συναρμόδια Υπουργεία για την αντιμετώπιση και ΠΡΒΧ απειλών.

13. Ενεργεί, στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του, ότι επιβάλλεται για την ενημέρωση των πληγέντων και την εμπύχωση αυτών για την αποφυγή πανικού, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία.

14. Παρέχει κάθε δυνατή συνδρομή στο έργο των εμπλεκομένων για την παροχή κάθε είδους αρωγής στους πληγέντες.

15. Διαθέτει το απαιτούμενο και προβλεπόμενο από τη σχετική νομοθεσία, προσωπικό του για τη συγκρότηση και λειτουργία συντονιστικών οργάνων πολιτικής προστασίας όταν αυτό απαιτηθεί.

16. Εκδίδει οδηγίες προς τις ανά την χώρα υπηρεσίες του για τη συλλογή πληροφοριών ή εντοπισμό φαινομένων, σχετικών με την εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων και πέραν των άλλων, άμεση ενημέρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (Κέντρο Επιχειρήσεων).

17. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο που η σοβαρότητα των εκτάκτων αναγκών επιβάλλει ή προκύπτει από την ισχύουσα νομοθεσία και την αποστολή των Υπουργείων.

18. Οργανώνει, στελεχώνει και λειτουργεί σε εικοσιτετράωρη βάση το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε), το οποίο αποτελείται από το 199 Σ.Ε.Κ.Υ.Π.Σ. – το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας Κ.Ε.Π.Π.¹⁵⁰ – και το Συντονιστικό Κέντρο Δασοφυρόσβεσης Σ.ΚΕ.Δ.

19. Εισηγείται, προς το αρμόδιο Όργανο Πολιτικής Προστασίας, για την οργανωμένη απομάκρυνση του πληθυσμού, καθώς και τα όρια της περιοχής όπου θα χρειαστεί να υλοποιηθεί η δράση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 108 του Ν. 4249/2014.

20. Είναι αρμόδιο για τη διατήρηση και προστασία της κοινωνικής ασφάλειας από τα εγκλήματα εμπρησμού (άρθρα 264 έως 267 Ποινικού Κώδικα), αναλαμβάνει την προανάκριση σε εγκλήματα εμπρησμού σύμφωνα με το ΝΔ 658/1970 (ΦΕΚ 190Α) και το άρθρο 5 του Ν 2612/1998 (ΦΕΚ 112Α).

21. Γνωμοδοτεί, διά των τοπικών αρμόδιων Πυροσβεστικών Υπηρεσιών, επί των εσωτερικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης που περιλαμβάνουν οι Μελέτες Ασφαλείας των εγκαταστάσεων ανώτερης βαθμίδας (παρ. Α.3, άρθρο 11 & παρ. Β.2, άρθρο 9, ΚΥΑ 172058/2016).

¹⁵⁰ Η αποστολή και οι αρμοδιότητες του ΚΕΠΠ περιγράφονται στο άρθρο 6 του ΠΔ 151/2004. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ. 1 & 2 του Ν. 4249/2014, και τα άρθρα 1 και 22 παρ. 1 της υπ. αριθ. 29310/οικ.Φ.109.1/10-07-2014 Υπουργικής Απόφασης περί «*Οργάνωσης, Διάρθρωσης Λειτουργίας Ενιαίου Συντονιστικού Κέντρου Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.)*» (ΦΕΚ 1869/Β'/2014) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, το ΚΕΠΠ ανήκει στο ΕΣΚΕ το οποίο «...αποτελεί Ειδική Κεντρική Υπηρεσία του Πυροσβεστικού Σώματος και υπάγεται απευθείας στον Υπαρχηγό Επιχειρήσεων».

Ελληνική Αστυνομία

Όπως το Πυροσβεστικό Σώμα, έτσι και η Ελληνική Αστυνομία αποτελούν βασικούς επιχειρησιακούς βραχίονες της Πολιτικής Προστασίας με εμπλοκή, κύρια ή επικουρική, σχεδόν στο σύνολο των, μέχρι σήμερα γνωστών και αγνώστων, φυσικών και τεχνολογικών απειλών. Μάλιστα, συχνά παρατηρείται το φαινόμενο να επωμίζεται η Ελληνική Αστυνομία επιπλέον έργα και δράσεις, οι οποίες δεν ανήκουν στις αρμοδιότητές της, ωστόσο η αδυναμία ή δυσκαμψία των λοιπών αρμόδιων κρατικών Υπηρεσιών να ενεργήσουν άμεσα, ως οφείλουν, την εξαναγκάζουν να δραστηριοποιηθεί περαιτέρω. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργάνωσης, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 (ΦΕΚ 423 Β'/10-4-2003) Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», η Ελληνική Αστυνομία έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. Το Αρχηγείο της συντάσσει και επικαιροποιεί, στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του, σχέδια πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών και παροχής κάθε δυνατής αρωγής στους πληγέντες, τα οποία αποστέλλει στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας για έγκριση. Στα εν λόγω σχέδια καθορίζονται:

- οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας,
- οι αναγκαίοι πόροι (ανθρώποι, μέσα και υλικοτεχνικός εξοπλισμός), καθώς και οι πιστώσεις για την υλοποίηση των σχεδίων και την διάθεση αυτών,
- θέματα Διοικητικής μέριμνας, εκπαίδευσης προσωπικού, επικοινωνιών και συντονισμού Υπηρεσιών.

2. Διαδραματίζει, βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών, λόγω του ότι διαθέτει τις κύριες και επικουρικές δυνάμεις πολιτικής προστασίας, με οργάνωση, εξειδίκευση, εξοπλισμό και μέσα.

3. Κινητοποιεί όλες τις Υπηρεσίες αρμοδιότητός της, σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών, προκειμένου να ληφθούν μέτρα προστασίας της ζωής της υγείας και της περιουσίας των πολιτών καθώς και μέτρα διάσωσης περίθαλψης και παροχής αρωγής στους πληγέντες.

Ειδικότερα,:

- Λαμβάνει μέτρα τροχαίας κίνησης στην πληγείσα περιοχή (εκτροπή κυκλοφορίας, διακοπή κυκλοφορίας, προσωρινή σήμανση, κ.λπ.).
- Λαμβάνει μέτρα τάξης και ασφάλειας στην πληγείσα περιοχή.
- Περιφρουρεί και διαφυλάττει την περιουσία που καταστράφηκε μέχρι την παράδοσή της στους κατόχους.

4. Προβλέπει και σχεδιάζει μέτρα για τον έγκαιρο εντοπισμό & αναγγελία και την συμβολή στην καταστολή πυρκαϊών σε αργαστή συνεργασία με το Πυροσβεστικό Σώμα.

5. Δραστηριοποιείται σε περίπτωση εκδηλώσεως οποιουδήποτε καταστροφικού φαινομένου ή μεγάλου ατυχήματος για τη διάσωση ατόμων, περιουσιών και του περιβάλλοντος.

6. Συνεργάζεται με όλες τις Υπηρεσίες για την εκκένωση περιοχών, όταν αποφασιστεί το μέτρο αυτό και λαμβάνει όλα τα μέτρα αρμοδιότητός της για την προστασία της ζωής και της περιουσίας των πληγέντων, τόσο στους χώρους καταστροφής, όσο και στους χώρους εγκαταστάσεως αυτών. Επίσης, συμβάλει στην υλοποίηση της απόφασης για οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών όταν αυτή ληφθεί από τα αρμόδια Αποκεντρωμένα Όργανα Πολιτικής Προστασίας.

7. Αναπτύσσει τα δίκτυα πληροφοριών σε όλους τους τομείς δράσεως για τη συλλογή, επεξεργασία και εκμετάλλευση πληροφοριών σχετικών με τα κατά περίπτωση καταστροφικά φαινόμενα και ιδίως όταν πρόκειται για τρομοκρατικές κάθε μορφής ενέργειες, προκειμένου να εκτιμηθεί το είδος, η έκταση και η ένταση του κινδύνου και να ληφθούν τα ενδεικνύμενα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα.

8. Συγκροτεί ειδικές ομάδες αντιμετώπισης ΠΡΒΧ απειλών και μεριμνά για την επαρκή εκπαίδευση των ατόμων που τις αποτελούν και τον εξοπλισμό τους με τα αναγκαία μέσα και εφόδια, ώστε να είναι ικανές να αντιμετωπίσουν ΠΡΒΧ απειλές σε όλες τις ζώνες (καυτή, θερμή και ψυχρή), σε συνεργασία με το Πυροσβεστικό Σώμα. Στο πλαίσιο αυτό, μεριμνά για την πραγματοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας

και τη συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία για την αντιμετώπιση και ΠΡΒΧ απειλών.

9. Ενεργεί, στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του, ότι επιβάλλεται για την ενημέρωση των πληγέντων και την εμψύχωση αυτών για την αποφυγή πανικού, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία.

10. Παρέχει κάθε δυνατή συνδρομή στο έργο των εμπλεκόμενων για την παροχή κάθε είδους αρωγής στους πληγέντες.

11. Διαθέτει το απαιτούμενο και προβλεπόμενο από τη σχετική νομοθεσία, προσωπικό του για τη συγκρότηση και λειτουργία συντονιστικών οργάνων πολιτικής προστασίας όταν αυτό απαιτηθεί.

12. Εκδίδει οδηγίες προς τις ανά την χώρα υπηρεσίες του για τη συλλογή πληροφοριών ή εντοπισμό φαινομένων, σχετικών με την εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων και πέραν των άλλων, άμεση ενημέρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (Κέντρο Επιχειρήσεων).

13. Ενεργεί ο,τιδήποτε άλλο που η σοβαρότητα των εκτάκτων αναγκών επιβάλλει ή προκύπτει από την ισχύουσα νομοθεσία και την αποστολή των Υπουργείων.

Επισημαίνεται ότι, η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί τη Γενική Ανακριτική Αρχή της χώρας, σύμφωνα με το άρθρο 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής Υποδοχής και Ασύλου

Οι υπεύθυνοι λειτουργίας των σημείων πρώτης υποδοχής (hot spots) δρομολογούν δράσεις σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες που τους έχουν παρασχεθεί από τη Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής Υποδοχής και Ασύλου για την προστασία των ατόμων που διαβιούν σε αυτά.

3.2.14. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής¹⁵¹

Όπως είναι γνωστό, ο θαλάσσιος χώρος της Ελλάδος, και οι σχετιζόμενες με αυτόν περιοχές (λιμένες, χερσαία ζώνη λιμένων, άλλοι χερσαίοι, παράκτιοι, ή θαλάσσιοι χώροι, κ.λπ.) καταλαμβάνουν τεράστιο τμήμα της Ελληνικής επικράτειας, στον οποίο λαμβάνουν χώρα καταστροφικά συμβάντα, όμοια με αυτά της ηπειρωτικής χώρας. Για το λόγο αυτό, ο Νομοθέτης έχει αναθέσει στο αρμόδιο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ειδικές αρμοδιότητες που άπτονται θεμάτων Πολιτικής Προστασίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 «Στρατηγική και Τακτική Οργανώσεως, Επιχειρησιακή Φιλοσοφία Εμπλεκόμενων Φορέων» της Υ.Α. 1299/2003 (ΦΕΚ 423 Β΄/10-4-2003) Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής:

1. Σχεδιάζει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, μέτρα αντιμετώπισης φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών.
2. Αποστέλλει το συνταχθέν (απ' αυτό) σχέδιο στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας για έγκριση.
3. Κινητοποιεί τις κεντρικές και τις περιφερειακές υπηρεσίες του και διαθέτει τα αναγκαία μέσα για την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης, την αντιμετώπιση ατυχημάτων και λοιπών καταστροφών καθώς και τη διενέργεια επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης στην περιοχή ευθύνη του (θαλάσσιος χώρος, αιγιαλός και παραλία).
4. Συνεργάζεται με τις συναρμόδιες υπηρεσίες για την αντιμετώπιση ΠΡΒΧ απειλών στον τομέα ευθύνης του.
5. Εξασφαλίζει τα απαιτούμενα πλωτά μέσα, όταν αυτό απαιτηθεί λόγω εκτάκτων αναγκών, για τη μεταφορά προσωπικού μέσων και εφοδίων, τόσο ιδίων

¹⁵¹ Το κείμενο του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» που ισχύει μέχρι σήμερα αναγράφει Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας. Το εν λόγω Υπουργείο ανασυστάθηκε και μετονομάστηκε σε Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, με το Π.δ. 70/2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α'114).

όσο και των λοιπών επιχειρησιακά εμπλεκόμενων φορέων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και διαχείρισης των συνεπειών (ΕΛ.ΑΣ., ΠΣ, Ε.Κ.Α.Β., στελεχών πολιτικής προστασίας, κλπ).

6. Ενεργεί ό,τι άλλο από τις περιστάσεις, την αποστολή του και την ισχύουσα νομοθεσία επιβάλλεται.

Σημειώνεται ότι, οι Υπηρεσίες-Φορείς του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής που ενεργούν τα παραπάνω είναι (α) το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή και (β) οι Φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένων.

Ειδικότερα:

Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής

Βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (ΠΔ 13/2018, ΦΕΚ 26/Α/2018, Ν. 4597/2019, ΦΕΚ Α 35/Α'/2019), το Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής προβαίνει κατά κύριο λόγο στα ακόλουθα:

- Οργάνωση στελέχωση και λειτουργία σε εικοσιτετράωρη βάση του Κέντρου Επιχειρήσεων του ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ.
- Τη λήψη μέτρων για διασφάλιση τάξης, τροχαίας κίνησης, οδικής ασφάλειας στους χώρους αρμοδιότητας ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ.
- Την έρευνα και διάσωση σε περιοχές αρμοδιότητας ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ. (θαλάσσιος χώρος, αιγιαλός και παραλία).
- Τη διευκόλυνση της από θαλάσσης μεταφοράς με πλωτά μέσα του ΛΣ-ΕΛΑΚΤ προσωπικού και μέσων επιχειρησιακά εμπλεκόμενων φορέων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και διαχείρισης των συνεπειών (ΕΛ.ΑΣ., ΠΣ, Ε.Κ.Α.Β., στελεχών πολιτικής προστασίας, κλπ), καθώς και υλικών και μέσων για την περίθαλψη πληγέντων, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.
- Αναλαμβάνει δράσεις αντιμετώπισης και αποκατάστασης, καθώς και παρεμπόδισης εξάπλωσης της ρύπανσης, όπως αυτές ορίζονται στα επιμέρους Τοπικά Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ΠΔ 11/2002, σε περίπτωση ρύπανσης θάλασσας ή παράκτιου χώρου από πετρελαιοειδή προερχόμενα από επίγειους αγωγούς ή βυτιοφόρα οχήματα και

συρμούς, καθώς και από ατύχημα σε βιομηχανία, διυλιστήριο ή εγκατάσταση αποθήκευσης πετρελαιοειδών στην παραθαλάσσια ζώνη.

- Επιτηρεί τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται από τους οικείους Δήμους για την αποτροπή της εισόδου λουομένων στην ακτή, καθώς και τα μέτρα απαγόρευσης της αλιείας που επιβάλλονται το Τμήμα Αλιείας της οικείας Περιφέρειας και συνεργάζεται με κεντρικές ή περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, για την έκδοση οδηγιών σχετικά με την κατανάλωση αλιευτικών προϊόντων¹⁵².
- Συμβάλλει στην υλοποίηση της απόφασης για οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών από θαλάσσης, όταν αυτή ληφθεί από τα αρμόδια Αποκεντρωμένα Όργανα Πολιτικής Προστασίας¹⁵³.
- Αναλαμβάνει την προανάκριση στους χώρους που προβλέπονται στο άρθρο 1 του ΝΔ 444/1970 (θαλάσσιος χώρος, πλοία, πλωτά ναυπηγήματα, λιμένες και χερσαίες ζώνες λιμένων).

Φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένων (Οργανισμοί Λιμένων, Λιμενικά Ταμεία, Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, κλπ)

Οι φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένων (Οργανισμοί Λιμένων, Λιμενικά Ταμεία, Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, Δήμοι, Ιδιώτες, Εταιρείες Αξιοποίησης Δημόσιας Περιουσίας, κ.λ.π.), βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (Ν. 2932/2001, ΠΔ 103/2014, τους εγκεκριμένους Κανονισμούς Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας των Οργανισμών Λιμένων) είναι κυρίως αρμόδιοι για την εξασφάλιση του ελέγχου των λιμενικών υποδομών αρμοδιότητάς τους και την συντήρηση και αποκατάσταση φθορών, ζημιών ή βλαβών που προκλήθηκαν από την εκδήλωση έντονων καιρικών φαινομένων και που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των εργαζομένων και των χρηστών, σε συνεργασία με τις κατά τόπους αρμόδιες λιμενικές αρχές όταν τούτο απαιτείται.

¹⁵² Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Υπ' αριθ. 4900/ 9-7-2018 έγγραφο «2^η Έκδοση Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (Γενικό ΣΑΤΑΜΕ)». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, σ. 37.

¹⁵³ Ο.π. σελ. 38.

Εθνική Ομάδα Διαχείρισης Υπεράκτιων Κρίσεων (ΕΟΔΥΚ.)¹⁵⁴

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Ν. 4409/2016 (ΦΕΚ 136Α'/28-07-2016) «Πλαίσιο για την ασφάλεια στις υπεράκτιες εργασίες έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/30/ΕΕ, τροποποίηση του Π.δ 148/2009 και άλλες διατάξεις» και της ΥΑ 1299/7-4-2003 έγκρισης Υπουργού ΕΣΔΑΑ του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης» (ΦΕΚ 423 τ. Β'), επίκειται να εκδοθεί το Εθνικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Εκτάκτου Ανάγκης σε Υπεράκτιες εγκαταστάσεις υδρογονανθράκων και Συνδεδεμένες Υποδομές (στο κείμενο θα αναφέρεται για συντομία ως «Εθνικό ΣΑΚΕΑΝΥΣ»). Το εν λόγω Σχέδιο συντάσσεται από Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων Α.Ε. (ΕΔΕΥ Α.Ε.)¹⁵⁵ σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και τους συναρμόδιους Φορείς (Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ., ΓΕΕΘΑ, και τα αρμόδια Υπουργεία).

Στο πλαίσιο αποτελεσματικής διαχείρισης των κρίσεων που προκύπτουν από την εκδήλωση σοβαρού ατυχήματος σε υπεράκτιες εγκαταστάσεις υδρογονανθράκων¹⁵⁶ ή συνδεδεμένες υποδομές θα συγκροτηθεί Εθνική Ομάδα Διαχείρισης Υπεράκτιων Κρίσεων (Ε.Ο.Δ.Υ.Κ.).

Η Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. θα συγκαλείται με εντολή του Αρχηγού Λ.Σ. στις περιπτώσεις συμβάντων που εκείνος κρίνει αναγκαίο και συνεδριάζει υπό την προεδρία του ή υπό την προεδρία του Υπαρχηγού που αυτός θα ορίσει. Η σύσκεψη της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. πραγματοποιείται στο Κέντρο Επιχειρήσεων (Κ.ΕΠΙΧ.) του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., ωστόσο δύναται λόγω της σοβαρότητας του συμβάντος να μεταφέρεται στη περιοχή του συμβάντος και να εδρεύει στο κτίριο του εμπλεκόμενου Διαχειριστή ή Ιδιοκτήτη Μη Παραγωγικής Εγκατάστασης, είτε στο κτίριο της πλησιέστερης Λιμενικής Αρχής,

¹⁵⁴ Επίκειται η ίδρυσή του. Προσωπικές σημειώσεις, στο πλαίσιο συσκέψεων για την εκπόνηση Σχεδίου Αντιμετώπισης Καταστάσεων Εκτάκτου Ανάγκης σε Υπεράκτιες εγκαταστάσεις υδρογονανθράκων και Συνδεδεμένες υποδομές (ΣΑΚΕΑΝΥΣ).

¹⁵⁵ Ο Ν. 4409/2016 ορίζει την Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων ως Αρμόδια Αρχή για τον έλεγχο των μεγάλων κινδύνων στις εργασίες έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων σε συμβατικές περιοχές στον Ελληνικό χώρο.

¹⁵⁶ Ήδη στην Ελλάδα υφίστανται οι εγκαταστάσεις Πρίνου Θάσου, ενώ επίκειται η δημιουργία όμοιων εγκαταστάσεων σε διάφορες περιοχές της χώρας σύμφωνα με την εισήγηση του Δρ. Σπυρίδωνα Μπέλλα, Αντιπρόεδρου της ΕΔΕΥ στο 12^ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Ωκεανογραφίας & Αλιείας στην Κέρκυρα, 30 Μαΐου – 3 Ιουνίου 2018.

είτε, είτε σε κατάλληλο χώρο εκμισθούμενο για το σκοπό αυτό (ad hoc). Σε κάθε περίπτωση ο επιλεγόμενος χώρος σύσκεψης θα πρέπει να διαθέτει κατάλληλες υποδομές τηλεπικοινωνιών, ενδιαιτήματα και γραμματειακή υποστήριξη.

Στην σύνθεση της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. συμμετέχουν επί σταθερής βάσεως τα παρακάτω πρόσωπα και προβλέπεται ένας αναπληρωτής βάρδιας για τον καθένα με βάση την ιεραρχία κάθε φορέα.

- Αρχηγός ή Υπαρχηγός Λ.Σ. Προεδρεύει της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. και έχει τη δυνατότητα λήψης της τελικής απόφασης σχετικά με την υλοποίηση συγκεκριμένων ενεργειών στα πλαίσια της απόκρισης εκτάκτου ανάγκης.
- Εντεταλμένο πρόσωπο της Αρμόδιας Αρχής. Συμβουλεύει την Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. σε ζητήματα ασφαλείας των υπεράκτιων εγκαταστάσεων και συνδεδεμένων υποδομών, ενημερώνει την Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. για τις προβλεπόμενες ενέργειες του εμπλεκόμενου Διαχειριστή ή Ιδιοκτήτη Μή Παραγωγικής Εγκατάστασης, βάσει του εσωτερικού σχεδίου αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Ο προϊστάμενος της αρμόδιας τοπικής Λιμενικής Αρχής. Λειτουργεί ως σύνδεσμος επικοινωνίας μεταξύ της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. και των υπευθύνων συντονισμού της απόκρισης εκτάκτου ανάγκης επί τόπου (on-scene). Ενημερώνει τακτικά την Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. σχετικά με την πορεία εξέλιξης του σοβαρού ατυχήματος και των ενεργειών καταστολής του.
- Η Ομάδα Γραμματειακής Υποστήριξης της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ.. Η Ομάδα Γραμματειακής Υποστήριξης αποτελείται συνολικά από τέσσερεις (4) Αξιωματικούς του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, τον Προϊστάμενο Σύσκεψης (1) και τρεις (3) Γραμματείς Υποστήριξης και έχει ως ρόλο την οργάνωση και εύρυθμη λειτουργία της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ.

Η σύνθεση της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. κατά περίπτωση ατυχήματος δύναται να απαρτίζεται από επιπλέον πρόσωπα, όπως ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, εκπρόσωπος Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας, εκπρόσωποι φορέων της Κεντρικής Διοίκησης και ειδικοί επιστημονικοί σύμβουλοι, Αρχηγός Πυροσβεστικού Σώματος, Διοικητής Ε.Κ.ΕΠ.Υ., Αρχηγός ΕΛ.ΑΣ. Οι αρμοδιότητες της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. είναι οι παρακάτω:

- Παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη και καθοδήγηση στον Αρχηγό Λ.Σ. για την αρχική εκτίμηση του συμβάντος, αξιολογώντας τη δεδομένη κατάσταση στη βάση των διαθέσιμων πληροφοριών.
- Αξιολογεί τις προτεινόμενες ενέργειες καταστολής του σοβαρού ατυχήματος του Διαχειριστή ή Ιδιοκτήτη Μη παραγωγικής εγκατάστασης (Μ.Π.Εγκ.).
- Επιτηρεί τις εργασίες καταστολής του σοβαρού ατυχήματος από τον Διαχειριστή ή Ιδιοκτήτη Μ.Π.Εγκ..
- Παρακολουθεί και ελέγχει την εφαρμογή του Εθνικού και του Εξωτερικού Σχέδιου Αντιμετώπισης Καταστάσεων Εκτάκτου Ανάγκης σε Υπεράκτιες εγκαταστάσεις υδρογονανθράκων και Συνδεδεμένες υποδομές (ΣΑΚΕΑΝΥΣ) από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην απόκριση εκτάκτου ανάγκης.
- Συντονίζει διαμέσου σύσκεψης της, τις ενέργειες απόκρισης εκτάκτου ανάγκης όλων των συμμετεχόντων φορέων προκειμένου να δράσουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους όπως αυτές ορίζονται στις σχετικές παραγράφους του παρόντος. Σημειώνεται ότι η λειτουργία της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. δεν αποσκοπεί στην αντικατάσταση των επιμέρους επιχειρησιακών σχεδίων των φορέων που εμπλέκονται στην απόκριση εκτάκτου ανάγκης, αλλά τη διασφάλιση της συνέργειας, του αποτελεσματικού συντονισμού και της διασύνδεσης των επιμέρους δράσεων που αυτά προβλέπουν.
- Εισηγείται στον Αρχηγό Λ.Σ. ενέργειες που κρίνονται αναγκαίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες του σοβαρού ατυχήματος. Σε εξαιρετικής κρισιμότητας περιπτώσεις όπου υπάρχει άμεσος κίνδυνος σοβαρής ζημίας στο περιβάλλον, την ασφάλεια και την υγεία των πολιτών τέτοιες ενέργειες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την επικάλυψη της γεώτρησης (well capping) και την ανόρυξη πηγαδιού εκτόνωσης (relief well) για την αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης έκλυσης υδρογονανθράκων.
- Ο Αρχηγός Λ.Σ. εξουσιοδοτείται στα πλαίσια της υπουργικής απόφασης με βάση την οποία εγκρίνεται το παρόν σχέδιο να επιβάλει την υποχρεωτική συμμόρφωση του Διαχειριστή ή Ιδιοκτήτη Μ.Π.Εγκ. με τις παραπάνω ενέργειες που εισηγείται η Ε.Ο.Δ.Υ.Κ..
- Η Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. αποφασίζει για τη λήξη του συμβάντος.

- Ο Αρχηγός Λ.Σ. με σχετικό έγγραφο του προς την ηγεσία του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενημερώνει για την λήξη των εργασιών της Ε.Ο.Δ.Υ.Κ. κατόπιν σταθεροποίησης της κατάστασης της εγκατάστασης και μόνο εφόσον κρίνει ότι δεν υφίσταται πλέον ανάγκη για περαιτέρω δράσεις απόκρισης εκτάκτου ανάγκης.

3.2.15. Προεδρία της Κυβέρνησης /ΓΓ Επικοινωνίας και Ενημέρωσης¹⁵⁷

Σε περίπτωση ενός καταστροφικού συμβάντος, βασικό παράγοντα για την επιτυχή αντιμετώπισή του συνιστά και η επικοινωνιακή διαχείριση αυτού, ειδικά δε όταν το συμβάν έχει λάβει μεγάλη έκταση, ή εγκυμονεί περαιτέρω κινδύνους. Οι πολίτες, σε τιοιούτες περιπτώσεις χρειάζονται έγκαιρη, έγκυρη και αντικειμενική πληροφόρηση, η οποία θα συμβάλει αφενός στην προστασία τους και αφετέρου θα διευκολύνει το έργο των φορέων Πολιτικής Προστασίας. Το ρόλο αυτό, της ορθής επικοινωνιακής διαχείρισης ενός καταστροφικού συμβάντος αναλαμβάνει η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης. Πιο συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητές της σε ζητήματα Πολιτικής Προστασίας είναι οι ακόλουθες:

1. Ενημερώνει το κοινό με έγκυρες και ακριβείς πληροφορίες για την εμφάνιση, εξέλιξη και αντιμετώπιση των φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα παραπληροφόρησης, ανησυχίας και πανικού.
2. Πληροφορεί τα μέσα ενημέρωσης για την εξέλιξη, τις συνέπειες και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων.
3. Μεριμνά ώστε οι κρατικοί και ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί να μεταδίδουν, σε περίπτωση γενικής, περιφερειακής ή τοπικής μεγάλης έντασης καταστροφής, οδηγίες προς τους πολίτες που προέρχονται από το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο ή από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.
4. Λαμβάνει και κάθε άλλο ενδεικνύμενο μέτρο που επιβάλλεται από τις περιστάσεις και την αποστολή του.

¹⁵⁷ Αντικατέστησε το Υπουργείο Τύπου & Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Η Προεδρία της Κυβέρνησης, δια της Διεύθυνσης Επικοινωνιακής Διαχείρισης Κρίσεων, βάσει της αποστολής και του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (άρθ. 33 του ΠΔ 82/2017 – ΦΕΚ 117/Α΄/2014, Ν.4622/2019 – ΦΕΚ 133/Α΄/2019)), είναι κυρίως αρμόδια για:

- Τον σχεδιασμό και την επικοινωνιακή διαχείριση κρίσεων που προκύπτουν από φυσικές καταστροφές, όπως η εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων, σε συνεργασία με τις λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.
- Την ενημέρωση των εκπροσώπων των ελληνικών και διεθνών μέσων μαζικής ενημέρωσης για την αντιμετώπιση των συνεπειών από φυσικές καταστροφές, όπως η εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων.
- Την έκδοση σχετικών ανακοινώσεων, δελτίων τύπων, στοιχείων και ενημερώσεων.
- Την συνεργασία με συναρμόδιες υπηρεσίες (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασία, Κ.Σ.Ο.Π.Π. κ.α.).
- Τη συμβολή στην επεξεργασία σχεδίων διαχείρισης επικοινωνιακών κρίσεων και στην αντιμετώπισή τους μέσω του συντονισμού των δράσεων του συστήματος διαχείρισης της εικόνας της χώρας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

3.2.16. Υπουργείο Εσωτερικών

Μια καταστροφή, που λαμβάνει χώρα σε μια περιοχή, απαιτεί δραστηριοποίηση δυνάμεων και μέσων, για τη διαχείριση και αποκατάστασή της, γεγονός που σημαίνει ανάγκη για διάθεση οικονομικών ενισχύσεων. Βάσει θεσμικού πλαισίου, το ρόλο αυτό αναλαμβάνει το Υπουργείο Εσωτερικών σε επίπεδο Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έτσι, το εν λόγω Υπουργείο είναι αρμόδιο για:

- τη χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης σε όσους περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης συνεπεία θεομηνίας και λοιπών φυσικών καταστροφών, στο πλαίσιο της παρ.1 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 57/1973 (άρθρο 57 του Ν.4472/17, ΦΕΚ 74/Α΄/2017).

- την επιχορήγηση των Δήμων και Περιφερειών της χώρας, στο πλαίσιο του έργου Πρόληψης & Αντιμετώπισης Ζημιών και Καταστροφών που προκαλούνται από Θεομηνίες (ΠΔ 141/2017 – ΦΕΚ 180/Α΄/2017)¹⁵⁸.

3.2.16.1. Υφυπουργείο Εσωτερικών Μακεδονίας-Θράκης

Δραστηριοποιείται στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, τις Περιφέρειες και τις Περιφερειακές Ενότητες για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση των φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών και την παροχή αρωγής στους πληγέντες.

3.3. Αποκεντρωμένα και Περιφερειακά Όργανα

Το άρθρο 101 του Συντάγματος ορίζει ότι, η διοίκηση του Κράτους οφείλει να οργανώνεται κατά το αποκεντρωτικό σύστημα. Σύμφωνα με το εν λόγω αποκεντρωτικό σύστημα, η οργάνωση της δημόσιας διοίκησης αναφέρεται, εν ολίγοις, στη σύσταση οργάνων που ασκούν τις αποφασιστικές αρμοδιότητές τους όχι σε ολόκληρη την επικράτεια, όπως τα κεντρικά, αλλά σε ορισμένη εδαφική ζώνη, με βάση (α) τις γεωοικονομικές, (β) τις κοινωνικές και (γ) τις συγκοινωνιακές συνθήκες (άρθρο 101 παράγραφος 2 του Συντάγματος). Με τον τρόπο αυτό, διευκολύνεται η προσαρμογή της διοίκησης στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιφέρειας. Μάλιστα, σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 3, τα περιφερειακά όργανα του Κράτους, μέσω των οποίων εφαρμόζεται η αποκέντρωση στην οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, έχουν «γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους». Σε αντιδιαστολή, τα κεντρικά όργανα περιορίζονται σε επιτελικό έργο και ευθύνη έναντι των περιφερειακών, δηλαδή στη «γενική κατεύθυνση, τον συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας» μόνο των πράξεων και της εν γένει δράσης των περιφερειακών οργάνων ¹⁵⁹.

¹⁵⁸ ΣΑΕ 055 – Εγκύκλιος Αρ.10 ΑΠ. 7207/7-03-2017 έγγραφο του ΥΠ.ΕΣ. με ΑΔΑ: Ψ65Π465ΧΘ7-4Ε8 και 17939/30-05-2017 έγγραφο του ΥΠ.ΕΣ. με ΑΔΑ: 7ΖΜΥ465ΧΘ7-ΙΥΜ.

¹⁵⁹Λ. Μπαμπαλιούτας, Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης Α΄, Εκδ, Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, σ. 316.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 102 παράγραφος 1 του Συντάγματος, η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού.

Με βάση τις προαναφερόμενες συνταγματικές επιταγές εφαρμόζεται και το έργο της Πολιτικής Προστασίας. Δηλαδή, η δημόσια πολιτική της Πολιτικής Προστασίας μεταφέρεται από το Κεντρικό επίπεδο στις κρατικές υπηρεσίες του αποκεντρωμένου και αυτοδιοικητικού Κράτους, με άμεση εφαρμογή στα τοπικά δεδομένα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3013/2002 «*Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις*», πάνω στον οποίο στηρίζεται το βασικό σύστημα της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, καθορίζονται ως αποκεντρωμένα όργανα πολιτικής προστασίας : α) οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών, β) οι Νομάρχες και γ) οι Δήμαρχοι και οι Πρόεδροι των Τοπικών Κοινοτήτων. Δηλαδή, ο εν λόγω νόμος αναφέρεται στις Διοικητικές δομές των Περιφερειών, (τέως Νομαρχιών και Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων), Δήμων και Τοπικών Κοινοτήτων. Ωστόσο, με τον Ν.3852/2010 «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης*» (ΦΕΚ 87Α/7-6-2010), οι εν λόγω Διοικητικές Δομές δεν υφίστανται πια και οι αρμοδιότητες αυτών μεταφέρθηκαν στις αντίστοιχες νέες Διοικητικές Δομές που δημιουργήθηκαν.

Επομένως, οι νέες αποκεντρωμένες – περιφερειακές (αυτοδιοικούμενες) δομές σχεδιασμού και εφαρμογής μέτρων Πολιτικής Προστασίας είναι (α) οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, (β) οι Περιφέρειες και (γ) οι Περιφερειακές Ενότητες.

3.3.1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις αποτελούν νέες Διοικητικές Δομές, βάσει του Ν. 3852/2010 «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης*» (ΦΕΚ 87Α/7-6-2010), που αντικατέστησαν τις πρώην κρατικές Περιφέρειες με τις αντίστοιχες αρμοδιότητες που αφορούσαν σε θέματα Πολιτικής Προστασίας του βασικού νόμου της Πολιτικής Προστασίας (Ν.

3013/2002)¹⁶⁰. Επομένως, όπου στη σχετική νομοθεσία, πριν το 2010, αναφέρεται η Διοικητική Δομή της Περιφέρειας, σήμερα αυτή νοείται ως Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Τα σχέδια των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων ακολουθούν και εξειδικεύουν τις απαιτήσεις και τις οδηγίες του Γενικού Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» και των Σχεδίων των Υπουργείων (κατά το μέτρο που τους αφορούν). Τα σχέδια αναπτύσσονται ανά κατηγορία κινδύνου και περιγράφουν τις διαδικασίες που ακολουθεί ο φορέας στις φάσεις της συνήθους ετοιμότητας, αυξημένης ετοιμότητας, άμεσης κινητοποίησης και αποκατάστασης. Επίσης περιγράφουν τις αλληλεπιδράσεις που υπάρχουν μεταξύ της περιφέρειας και των υπόλοιπων φορέων, επιχειρησιακών και μη.

Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας, όπως αυτές προσδιορίστηκαν με το άρθρο 6 του Ν.3852/2010 "*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης*" (ΦΕΚ 87Α/7-6-2010) είναι οι εξής επτά (7):

- α) Αττικής¹⁶¹, με έδρα την Αθήνα,
- β) Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας¹⁶², με έδρα τη Λάρισα,
- γ) Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας¹⁶³, με έδρα τα Ιωάννινα,
- δ) Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου¹⁶⁴, με έδρα την Πάτρα,
- ε) Αιγαίου¹⁶⁵, με έδρα τον Πειραιά,
- στ) Κρήτης¹⁶⁶, με έδρα το Ηράκλειο και,
- ζ) Μακεδονίας- Θράκης¹⁶⁷, με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

¹⁶⁰ Οι αρμοδιότητες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αποδίδονται στο άρθρο 280 του Ν. 3852/2010.

¹⁶¹ Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, π.δ. 135/ 2010.

¹⁶² Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδος, π.δ. 138/2010.

¹⁶³ Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, π.δ. 141/2010.

¹⁶⁴ Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, π.δ. 139/2010.

¹⁶⁵ Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, π.δ. 142/2010.

¹⁶⁶ Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, π.δ. 136/2010.

¹⁶⁷ Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας – Θράκης, π.δ. 142/2010.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας έχουν διοικητική και δημοσιονομική αυτοτέλεια. Η διοικητική τους αυτοτέλεια συνεπάγεται ότι διαθέτουν δικά τους όργανα και διοικητικό προσωπικό που διακρίνεται από το προσωπικό της κεντρικής διοίκησης του Κράτους. Τα κυρίως εμπλεκόμενα, στο έργο της Πολιτικής Προστασίας, Όργανα και Υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων αποτελούν (α) οι Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και (β) οι Διευθύνσεις Πολιτικής Προστασίας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, μετά των αρμοδίων Τμημάτων αυτών.

Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων

Όλων των υπηρεσιών καθεμιάς από τις 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις προΐστανται αντίστοιχα οι Συντονιστές. Ο διορισμός του συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών για πενταετή θητεία η οποία μπορεί να ανανεωθεί για μία ακόμη φορά¹⁶⁸ και κατόπιν διαδικασίας που βασίζεται στις αρχές της διαφάνειας και της αξιοκρατίας.

Ως βασική ευθύνη και αρμοδιότητά του έχει την εφαρμογή και εξειδίκευση της κυβερνητικής πολιτικής για τα ζητήματα που αφορούν την αποκεντρωμένη διοίκηση, επί της οποίας προΐσταται. Ως περιφερειακό κρατικό όργανο στα πλαίσια της διοικητικής αποκέντρωσης του Κράτους έχει ως αρμοδιότητα να:

- συντονίζει ελέγχει και εποπτεύει τη δράση των υπηρεσιών και των υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ως ιεραρχικός και πειθαρχικός προϊστάμενός τους,
- προΐσταται των αστυνομικών, πυροσβεστικών και λιμενικών υπηρεσιών που εδρεύουν σε αυτήν, ενώ εποπτεύει τη νομιμότητα των πράξεων των ΟΤΑ,
- εποπτεύει τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που εδρεύουν στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση (σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 εδάφιο Β του νόμου 2503/1997),

¹⁶⁸ Ο εν λόγω συντονιστής μπορεί να είναι ήδη δημόσιος υπάλληλος, η υπάλληλος Νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου της κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ (άρθρο 3 παρ. 1 της υπ' αριθ. 27.524/18-10-2015 Απόφασης Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης «Επιλογή των Συντονιστών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων»). Ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναπληρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 87 ΥΚ (άρθρο 28 παράγραφος 8 του νόμου 4325/2015), από τον ανώτερο κατά βαθμό προϊστάμενο των υποκειμένων οργανικών μονάδων της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης.

- μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει, είτε στον αναπληρωτή του, είτε στους προϊσταμένους διευθύνσεων και γενικά σε προϊστάμενους υπηρεσιακών μονάδων της αποκεντρωμένης διοίκησης ορισμένες αρμοδιότητες του ή το δικαίωμα να υπογραφούν, κατά περίπτωση με εντολή του (σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 εδάφια β' γ' δ' και ζ' του Νόμου 2503/1997).

Περαιτέρω, ασκεί τις αρμοδιότητες του τέως Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας του άρθρου 11 του Ν.3013/2002¹⁶⁹, το οποίο προβλέπει ότι, αυτός:

α. Συντονίζει και επιβλέπει το έργο της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών. Στο πλαίσιο της ίδιας αρμοδιότητας συντονίζει, επίσης, τη διάθεση του απαραίτητου δυναμικού και μέσων.

β. Έχει την ευθύνη εφαρμογής του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που αναφέρεται σε πρόγραμμα, μέτρα και δράσεις που αφορούν την περιφέρειά του.

γ. Διατυπώνει προτάσεις για το σχεδιασμό της πολιτικής προστασίας, σε σχέση με προγράμματα, μέτρα και δράσεις, που αναφέρονται στην περιφέρειά του. Οι προτάσεις αυτές υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο της εισήγησης, για τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας, από τη Διυπουργική Επιτροπή.

δ. Εισηγείται στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας την έκδοση της απόφασης για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών, και εκδίδει αποφάσεις κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, προκειμένου για τοπικές καταστραφές μικρής έντασης, μετά προηγούμενη εξουσιοδότησή του από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και

ε. Εκδίδει την απόφαση του άρθρου 3 παρ. 2 α του Ν. 3013/2002¹⁷⁰, μετά προηγούμενη εξουσιοδότησή του από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

¹⁶⁹ Αυτές μεταφέρθηκαν σε αυτόν, αυτούσιες.

Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας

Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στα Οργανογράμματα των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και όσον αφορά στα θέματα Πολιτικής Προστασίας, προβλέπεται σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση η σύσταση Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 3 των οργανογραμμάτων), η οποία υπάγεται απευθείας στον οικείο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και είναι αρμόδια για:

- Το σχεδιασμό και την οργάνωση σε θέματα πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης των καταστροφών, η καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και
- Το συντονισμό όλων των υπηρεσιών της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης για την εξασφάλιση της ετοιμότητας, την αντιμετώπιση των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών.

Συγκροτείται από τα εξής τμήματα:

- Το *Τμήμα Σχεδιασμού και Πρόληψης* το οποίο είναι αρμόδιο για τη μέριμνα κατάρτισης σχεδίων αντιμετώπισης κινδύνων και το σχεδιασμό της πολιτικής προστασίας με προγράμματα, μέτρα και δράσεις που αφορούν την οικεία αποκεντρωμένη διοίκηση στο πλαίσιο του ετήσιου Εθνικού σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 3 των ανώτερω οργανογραμμάτων).
- Το *Τμήμα Αντιμετώπισης και Αποκατάστασης* το οποίο είναι αρμόδιο για την αντιμετώπιση των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, το συντονισμό όλων των υπηρεσιών της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης και του δημόσιου ιδιωτικού δυναμικού και μέσων και την αποκατάσταση των ζημιών σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις (άρθρο 3 των ανώτερω οργανογραμμάτων).

¹⁷⁰ Σε περιπτώσεις γενικών καταστροφών, περιφερειακών και τοπικών μεγάλης έντασης ή καταστροφών εξειδικευμένου χαρακτήρα, καθώς και σε περίπτωση κατάστασης έκτακτης ανάγκης, εντάσσονται στις δυνάμεις της Πολιτικής Προστασίας πολίτες με ειδικές γνώσεις και εμπειρία, καθώς και πάσης φύσεως μέσα που ανήκουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα με τους αντίστοιχους χειριστές τους, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την αντιμετώπιση των καταστροφών.

3.3.2. Οι Περιφέρειες

Σύμφωνα με το άρθρο 102 παράγραφος 1 του Συντάγματος, η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (πρώτου και δεύτερου βαθμού). Οι Περιφέρειες θεσπίστηκαν με τις μεταρρυθμίσεις που επήλθαν στον αυτοδιοικητικό χάρτη της χώρας με το νόμο 3852/2010 (πρόγραμμα Καλλικράτης) και συνιστούν τον δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι Περιφέρειες είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου¹⁷¹, οι οποίες σχεδιάζουν, προγραμματίζουν και υλοποιούν πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής της Χώρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές¹⁷²

Οι αυτοδιοικητικές περιφέρειες είναι 13 και αντιστοιχούν πλήρως προς τις τέως κρατικές διοικητικές περιφέρειες, που αποτελούσαν δομές κρατικής Διοικητικής Αποκέντρωσης, σύμφωνα με τον προσδιορισμό που προβλεπόταν στο προεδρικό διάταγμα 51/ 1987.

Αυτές σήμερα είναι οι εξής:

α) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με έδρα την Κομοτηνή, στην οποία υπάγονται πέντε νομοί στα όριά της (Δράμας, Εβρου, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης).

β) Κεντρικής Μακεδονίας με έδρα τη Θεσσαλονίκη, στην οποία υπάγονται επτά νομοί (Ημαθίας, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής).

γ) Δυτικής Μακεδονίας με έδρα την Κοζάνη, στην οποία υπάγονται 4 νομοί (Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας).

δ) Ηπείρου με έδρα τα Ιωάννινα, στην οποία υπάγονται 4 νομοί (Άρτας, Θεσπρωτίας Ιωαννίνων, Πρέβεζας).

ε) Θεσσαλίας με έδρα τη Λάρισα, στην οποία υπάγονται 4 νομοί (Καρδίτσας, Λάρισας Μαγνησίας και Τρικάλων).

¹⁷¹ Α. Μπαμπαλιούτας, Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης Β', Εκδ., Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σ. 21.

¹⁷² Άρθρο 3 του νόμου 3852/2010.

στ) Ιονίων Νήσων με έδρα την Κέρκυρα, στην οποία υπάγονται 4 νομοί (Ζακύνθου Κέρκυρας, Κεφαλονιάς και Λευκάδας) .

ζ) Δυτικής Ελλάδος με έδρα την Πάτρα, στην οποία υπάγονται 3 νομοί (Αχαΐας Ηλείας, Αιτωλοακαρνανίας).

η) Στερεάς Ελλάδας με έδρα την Λαμία, στην οποία υπάγονται 5 νομοί νομοί (Βοιωτίας, Εύβοιας Ευρυτανίας Φθιώτιδας και Φωκίδας).

θ) Αττικής με έδρα την Αθήνα .

ι) Πελοποννήσου με έδρα την Τρίπολη, στην οποία ανήκουν 5 νομοί (Αργολίδος, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας).

ια) Βορείου Αιγαίου με έδρα την Μυτιλήνη στην οποία υπάγονται 3 νομοί (Λέσβου, Σάμου και Χίου).

ιβ) Νοτίου Αιγαίου με έδρα την Ερμούπολη, στην οποία υπάγονται 2 νομοί (Δωδεκανήσου και Κυκλάδων) και

ιγ) Κρήτης, με έδρα το Ηράκλειο, στην οποία υπάγονται 4 νομοί (Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων).

Κατά το Άρθρο 4 του νόμου 3852/2010 προβλέπεται ότι, μεταξύ των δύο βαθμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεν υφίστανται σχέσεις ελέγχου και ιεραρχίας, αλλά συνεργασίας και συναλληλίας, οι οποίες αναπτύσσονται βάσει του νόμου, κοινών συμφωνιών, καθώς και με τον συντονισμό κοινών δράσεων.

Όσον αφορά στους βασικούς τομείς αρμοδιοτήτων των Περιφερειών, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 186 του νόμου 3852/2010, προσδιορίζονται οι εννέα (9) βασικοί τομείς αρμοδιοτήτων των αυτοδιοικητικών περιφερειών της χώρας, οι οποίοι αναφέρονται στα εξής κυρίως ζητήματα περιφερειακής δημόσιας πολιτικής:

- Προγραμματισμός και ανάπτυξη.
- Γεωργία κτηνοτροφία και αλιεία.
- Φυσικοί πόροι, ενέργεια και βιομηχανία.
- Απασχόληση εμπόριο και τουρισμός.

- Μεταφορές και επικοινωνίες.
- Δημόσια Έργα χωροταξία και περιβάλλον.
- Υγεία και πρόνοια.
- Παιδεία πολιτισμός και αθλητισμός.
- **Πολιτική Προστασία** - διοικητική μέριμνα.

Περιλαμβάνονται αρμοδιότητες που αναφέρονται ιδίως τον συντονισμό έργων και μέτρων πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης εντός των ορίων της εδαφικής περιφέρειας τους, στη συμμετοχή στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιτυρικής προστασίας των δασικών εκτάσεων, στη συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την καταστολή δασικών πυρκαγιών και τη δασοπυρόσβεση, καθώς και στη συμμετοχή τους στην εφαρμογή του Εθνικού σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας σε περιφερειακό επίπεδο.

Περαιτέρω αναφορικά με τα άμεσα εμπλεκόμενα, στο έργο της Πολιτικής Προστασίας, Όργανα και Υπηρεσίες των Περιφερειών, τονίζεται ότι, αυτά αποτελούν (α) οι Περιφερειάρχες, (β) οι Αρμόδιες Υπηρεσίες Περιφέρειας, ήτοι Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας και Διεύθυνση Τεχνικών Έργων.

Περιφερειάρχες

Ο Περιφερειάρχης είναι μονομελές όργανο διοίκησης των υπηρεσιών της περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Είναι επικεφαλής του πολιτικού διοικητικού μηχανισμού της περιφέρειας με εν γένει έργο και αποστολή τη μέριμνα για την Περιφερειακή ανάπτυξη και την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων της περιφέρειας¹⁷³.

Πέραν της γενικότερης αποστολής του ο περιφερειάρχης ασκεί και ειδικές αρμοδιότητες όπως αυτές αναλύονται στο άρθρο 159 του νόμου 3852/2010 (π.χ. Προϊσταται όλων των υπηρεσιών της περιφέρειας καθώς και του προσωπικού που τη στελεχώνουν)

Αρμόδιες Υπηρεσίες Περιφέρειας (Αυτοτελής Δ/ση Πολιτικής Προστασίας, Δ/ση Τεχνικών Έργων)

¹⁷³ Λ. Μπαμπαλιούτας, Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης Α΄, Εκδ, Σάκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, σ. 448.

Εκδόθηκαν 13 προεδρικά διατάγματα που δημοσιεύτηκαν στις 27 Δεκεμβρίου 2010 (ΦΕΚ Α' 222 223 224 225 226 230 233 237 238 239 240 241 και 242), στα οποία προβλέπονται κάθετες υπηρεσιακές δομές σε κάθε Περιφέρεια, καθώς και η σύσταση επιτελικών μονάδων, όπως Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας, και Δ/ση Τεχνικών Έργων.

Ειδικότερα:

- Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας

Στην Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας υπάγονται οι αρμοδιότητες που ασκεί η Περιφέρεια στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας και ιδίως:

α. Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εντός των ορίων της εδαφικής της περιφέρειας.

β. Η ευθύνη για την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία προγράμματα, μέτρα και δράσεις εφαρμόζονται σε επίπεδο περιφέρειας.

γ. Η διατύπωση εισηγήσεων για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της Περιφέρειας, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο της εισήγησης για τον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας από τη Διυπουργική Επιτροπή.

δ. Η υποβολή εισήγησης στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών.

ε. Η έκδοση αποφάσεων κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, προκειμένου για τοπικές καταστροφές μικρής έντασης.

στ. Ο σχεδιασμός και η οργάνωση θεμάτων πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και η διάθεση και ο συντονισμός της δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων προς την κατεύθυνση αυτή.

ζ. Ο συντονισμός όλων των υπηρεσιών της Περιφέρειας, καθώς και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και μέσων για την εξασφάλιση της ετοιμότητας, την αντιμετώπιση των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών.

η. Η έκδοση απόφασης για την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών, καθώς και κινητών και ακινήτων, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 41 του Ν. 3536/2007 (Α' 42).

θ. Η συμμετοχή στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιπυρικής προστασίας δασικών εκτάσεων, στο σχεδιασμό και στη μελέτη μεθόδων και μέσων για την πρόληψη και καταστολή τους.

ι. Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών.

ια. Η συμμετοχή στο συντονισμό και στην αξιοποίηση των εναέριων και επίγειων μέσων, στο πλαίσιο συνεργασίας με τους αρμόδιους φορείς, για τη δασοπυρόσβεση.

Την Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας απαρτίζουν τα Τμήματα Πολιτικής Προστασίας των αντίστοιχων Περιφερειακών Ενοτήτων.

- Διεύθυνση Τεχνικών Έργων

Η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων έχει ως αποστολή το σχεδιασμό, προγραμματισμό, συντονισμό των τεχνικών έργων όλης της Περιφέρειας, τη μελέτη, εκτέλεση, επίβλεψη, παραλαβή και συντήρηση των τεχνικών έργων που εκτελούνται σε περισσότερες της μίας περιφερειακές ενότητες. Συνεργάζεται με τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία για την εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις στις αντίστοιχες Διευθύνσεις των περιφερειακών ενοτήτων για την εκτέλεση της αποστολής τους.

3.3.3. Οι Περιφερειακές Ενότητες

Η νέα διοικητική δομή των Περιφερειακών Ενοτήτων αντικατέστησε τις πρώην Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή Νομαρχίες. Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ήταν αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που διέθεταν όργανα και υπηρεσίες των οποίων προϊστάτο ο Νομάρχης, πρόσωπο αιρετό.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 1 του Ν. 3013/2002, ο τέως κρατικός (αλλά και μετέπειτα αυτοδιοικούμενος) Νομάρχης είχε τις εξής αρμοδιότητες, οι οποίες μεταφέρθηκαν αυτούσιες στις Περιφερειακές Ενότητες των Περιφερειών:

α. Συντόνιζε και επέβλεπε το έργο της Πολιτικής Προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εντός των ορίων του νομού.

β. Είχε την ευθύνη εφαρμογής του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία περιφερειακά προγράμματα, μέτρα και δράσεις είχαν τοπικό χαρακτήρα, σε επίπεδο νομού.

γ. Διατύπωνε εισήγηση για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας του νομού, η οποία υποβάλλονταν στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για τη διαμόρφωση σχετικής πρότασης, στο πλαίσιο της πρόβλεψης του άρθρου 11 παρ. 1 γ Ν.3013/2002¹⁷⁴.

δ. Εισηγούνταν στο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας την έκδοση της απόφασης για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών και εκδίδει αποφάσεις κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, προκειμένου για τοπικές καταστροφές μικρής έντασης, μετά προηγούμενη εξουσιοδότησή του από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

ε. Είχε την ευθύνη της διάθεσης και του συντονισμού δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών του νομού, και

¹⁷⁴ Διατύπωνε προτάσεις για το σχεδιασμό της πολιτικής προστασίας, σε σχέση με προγράμματα, μέτρα και δράσεις, που αναφέρονταν στην περιφέρειά του. Οι προτάσεις αυτές υποβάλλονταν στο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας προκειμένου να αποτελούσαν αντικείμενο της εισήγησης, για τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας, από τη Διυπουργική Επιτροπή.

στ. Προέδρευε του Συντονιστικού Νομαρχιακού Οργάνου.

Επομένως, όπου στη σχετική νομοθεσία, πριν το 2010, αναφερόταν η Διοικητική Δομή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή παράγωγο αυτής, σήμερα αυτή/αυτό νοείται ως Περιφέρεια ή Περιφερειακή Ενότητα. Σημειώνεται δε ότι, οι αντιπεριφερειάρχες επικουρούν τον Περιφερειάρχη στο έργο τους.

Όσον αφορά στα άμεσα εμπλεκόμενα, στο έργο της Πολιτικής Προστασίας, Όργανα και Υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων, σημειώνεται ότι, αυτά αποτελούν (α) το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) Περιφερειακής Ενότητας, (β) το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας και (γ) η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας.

Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) Περιφερειακής Ενότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 3 του Ν. 3013/2002, προβλέπεται ότι, στην έδρα κάθε Περιφερειακής Ενότητας συνίσταται Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) (πρώην Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο -Σ.Ν.Ο.).

Το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.), κατά το άρθρο 2 της υπ' αριθ. 7575/18-10-2016 Απόφασης κ. Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκροτησης «*Ρυθμίσεις λειτουργίας Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) των περιφερειακών ενοτήτων των Περιφερειών της Χώρας σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 3013/2002 και το άρθρο 160 του Ν. 3852/2010 όπως ισχύουν*» (3591/Β'/4-11-2016), έχει ως αποστολή την υποβοήθηση του έργου του αρμόδιου άμεσα εκλεγμένου Αντιπεριφερειάρχη για την διάθεση και το συντονισμό δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών στην Περιφερειακή Ενότητά του, κατά το μέρος που τον αφορά και εμπλέκεται, σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθύνσεις που του παρέχει ο Περιφερειάρχης (αρθρ.160 παρ. 3 του Ν. 3852/2010). Ομοίως, στην ίδια αποστολή, τονίζεται ότι, ο συντονιστικός ρόλος των Σ.Ο.Π.Π. δεν συνδέεται με την υποβολή μέτρων ή σχεδίων προς ψήφιση από τα μέλη του Σ.Ο.Π.Π., καθώς κάθε φορέας που συμμετέχει στο Σ.Ο.Π.Π. είναι αποκλειστικά

υπεύθυνος για την υλοποίηση των δράσεων αρμοδιότητας του. Με τον ανωτέρω συντονισμό αποφεύγονται κενά ή αλληλοεπικαλύψεις στις δράσεις των εμπλεκόμενων φορέων και επιτυγχάνεται η βέλτιστη δυνατή διαχείριση των διαθέσιμων πόρων σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, γεγονός που συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη υλοποίηση των δράσεων πολιτικής προστασίας τόσο για την πρόληψη και ετοιμότητα όσο και για την άμεση αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών.

Το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) για την εκπλήρωση της αποστολής του, σύμφωνα με το άρθρο 3 της προαναφερόμενης Απόφασης, έχει ως αντικείμενο:

1. Τον απολογισμό δράσεων πολιτικής προστασίας από τους φορείς που μετέχουν στο Σ.Ο.Π.Π. στο πλαίσιο αποτίμησης και άντλησης διδαγμάτων από την αποκτηθείσα εμπειρία.

2. Την αμοιβαία ενημέρωση από τα μέλη του Σ.Ο.Π.Π. για την ετοιμότητα στη λήψη μέτρων και δράσεων πολιτικής προστασίας, κατά το μέρος που τους αφορά και εμπλέκονται βάσει του θεσμικού πλαισίου και των συντονιστικών-κατευθυντήριων οδηγιών που εκδίδονται από την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και αφορούν στο σχεδιασμό δράσεων πολιτικής προστασίας, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 6 παρ. 1 του Ν. 3013/2002 όπως ισχύει.

3. Την αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων και των ρόλων που μπορούν να αναλάβουν οι συμμετέχοντες φορείς, με βάση το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους σε έργα και δράσεις πολιτικής προστασίας, στην πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών.

4. Την παροχή στοιχείων από όλους τους αρμόδιους συμμετέχοντες φορείς για την έκταση και ένταση (μέγεθος απωλειών ή ζημιών και επιπτώσεις) εν εξελίξει καταστροφών κατά το μέρος που τους αφορά και εμπλέκονται.

5. Την υποβολή αιτημάτων συνδρομής από τους συμμετέχοντες στο Σ.Ο.Π.Π. φορείς, κατά περίπτωση, προς υποβοήθηση του έργου τους στην υλοποίηση δράσεων αρμοδιότητάς τους.

6. Την παροχή άμεσης συνδρομής κατόπιν σχετικού αιτήματος, όπου αυτό είναι δυνατό, κατά λόγο αρμοδιότητας στο έργο και τις δράσεις άλλων φορέων που μετέχουν στο Σ.Ο.Π.Π.

7. Την καταγραφή των αναγκαίων δράσεων και μέτρων πολιτικής προστασίας και προτάσεων για την υλοποίησή τους.

8. Την αμοιβαία ενημέρωση για τη διαθεσιμότητα δυναμικού πόρων και μέσων των φορέων που εκπροσωπούνται σ' αυτό για την υλοποίηση των δράσεων και μέτρων πολιτικής προστασίας.

9. Την αξιοποίηση και ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των συμμετεχόντων φορέων καθώς και την παροχή διευκρινίσεων για εξειδικευμένα ή τεχνικά ζητήματα.

10. Την ανάπτυξη του πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων φορέων, για την καλύτερη προετοιμασία και αντιμετώπιση ζητημάτων πολιτικής προστασίας.

11. Την επίλυση τυχόν αναφουρένων διαφορών.

Περαιτέρω, στη σύνθεση του εν λόγω Οργάνου μετέχουν οι:

I. Ο Αντιπεριφερειάρχης της Περιφερειακής Ενότητας, ως Πρόεδρος.

II. Δύο (2) μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου, οριζόμενα με απόφαση του ιδίου Συμβουλίου, έκτων οποίων το ένα προέρχεται από τη μειοψηφία.

III. Ο Πρόεδρος ή οριζόμενος εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων (Π.Ε.Δ).

IV. Ο Προϊστάμενος της Δ/σης Πολιτικής Προστασίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

V. Ο Προϊστάμενος της Δ/σης Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας.

VI. Ο Προϊστάμενος Τμήματος Πολιτικής Προστασίας της Περιφερειακής Ενότητας.

VII. Ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής ή εκπρόσωπός του.

VIII. Ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Αστυνομίας της Περιφερειακής Ενότητας.

IX. Ο Λιμενάρχης, σε όσες Περιφερειακές Ενότητες υφίσταται Λιμενική Αρχή.

X. Ο Διοικητής Πυροσβεστικής Υπηρεσίας της έδρας της Περιφερειακής Ενότητας.

XI. Ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

XII. Ο Προϊστάμενος Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας.

XIII. Ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφερειακής Ενότητας.

XIV. Οριζόμενος εκπρόσωπος του Περιφερειακού Εθνικού Συστήματος Υγείας και

XV. Εκπρόσωποι εθελοντικών οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας.

Στις συνεδριάσεις λαμβάνουν μέρος, κατά περίπτωση, εκπρόσωποι δήμων ή τοπικών κοινοτήτων των πληττόμενων περιοχών, εκπρόσωποι λοιπών εθελοντικών οργανώσεων και κοινωνικών φορέων του νομού, καθώς και άλλοι εκπρόσωποι υπηρεσιών, μετά από πρόσκληση του προέδρου. Κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της καταστροφής, καθώς και του έργου αποκατάστασης των ζημιών, το πιο πάνω Όργανο λειτουργεί σε εικοσιτετράωρη βάση, με δυνατότητα συνέχισης της συνεδρίασης και με τους οριζόμενους, από τους μετέχοντες, αναπληρωτές τους

3.3.4. Οι Δήμοι

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού είναι οι δήμοι, οι οποίοι ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας αποτελούν θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων¹⁷⁵.

¹⁷⁵ Α. Μπαμπαλιούτας, Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης Α΄, Εκδ, Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, σ. 351.

Η συνταγματική διάταξη του άρθρου 102 παράγραφος 1 εδάφιο Α, ορίζει ότι, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης διαθέτουν τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων αντίστοιχου επιπέδου. Δηλαδή σε αυτούς περιλαμβάνονται όλοι σχεδόν οι τομείς της δημόσιας πολιτικής, εφόσον βέβαια αναφέρονται στο τοπικό δημόσιο συμφέρον και στην ικανοποίηση των τοπικών αναγκών των πολιτών - δημοτών¹⁷⁶.

Έτσι οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ είναι αρμόδιοι και υπεύθυνοι να αναπτύσσουν δραστηριότητες και πρωτοβουλίες για μία σειρά τομέων της δημόσιας πολιτικής σε τοπικό επίπεδο και κυρίως οι τομείς της ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος, της ποιότητας ζωής και εύρυθμης λειτουργίας των πόλεων, της απασχόλησης, της κοινωνικής πρόνοιας και αλληλεγγύης, της παιδείας, του πολιτισμού, του αθλητισμού και της πολιτικής προστασίας.

Υπό αυτό το πρίσμα, ο νομοθέτης ανέθεσε στους Δήμους σημαντικές αρμοδιότητες στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, καθορίζοντας τους Δήμαρχους ως περιφερειακό όργανο πολιτικής προστασίας¹⁷⁷ και καθιστώντας τους έτσι τους κυριότερους πυλώνες εφαρμογής των δράσεων Πολιτικής Προστασίας.

Η νέα διοικητική δομή των διευρυμένων Δήμων αντικατέστησε τους πρώην Δήμους και Κοινότητες με αντίστοιχη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και στα ζητήματα Πολιτικής Προστασίας. Σημειώνεται ότι, οι Δήμοι και οι Κοινότητες ήταν αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που διέθεταν όργανα και υπηρεσίες των οποίων προϊστάτο ο Δήμαρχος και ο Πρόεδρος, αντίστοιχα, πρόσωπα τα οποία ήταν αιρετά.

Μελετώντας λοιπόν το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στην «εμπλοκή» και στον ρόλο των Δήμων στην Πολιτική Προστασία, προκύπτει ότι, τα κύρια όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής δράσεων Πολιτικής Προστασίας αποτελούν : (α) ο Δήμαρχος, (β) το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (σε επίπεδο Δήμου) και (γ) οι Αρμόδιες Υπηρεσίες Δήμου (Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, Τεχνικές Υπηρεσίες).

¹⁷⁶Ο.π., σ. 353.

¹⁷⁷ Με το άρθρο 10 του Ν. 3013/2002.

Δήμαρχος

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του Ν. 3013/2002, οι Δήμαρχοι και οι Πρόεδροι Κοινοτήτων είχαν τις εξής αρμοδιότητες, οι οποίες μεταφέρθηκαν αυτούσιες στους νέους Δημάρχους:

α. Συντόνιζαν και επέβλεπαν το έργο της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εφόσον συμβαίνουν εντός των διοικητικών ορίων των αντίστοιχων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.).

β. Είχαν την ευθύνη εφαρμογής του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία περιφερειακά προγράμματα, μέτρα και δράσεις έχουν τοπικό χαρακτήρα αναφορικά με τους αντίστοιχους Ο.Τ.Α.

γ. Διατύπωναν εισήγηση για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας του Ο.Τ.Α., η οποία υποβάλλονταν στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για τη διαμόρφωση σχετικής πρότασης.

δ. Είχαν την ευθύνη της διάθεσης και του συντονισμού δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών εντός των ορίων του οικείου Ο.Τ.Α.

Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 58 του νόμου 3852/2010 ο δήμαρχος είναι υπεύθυνος, εκτός των άλλων για να προΐσταται των υπηρεσιών καθώς και του προσωπικού που τις στελεχώνει.

Συντονιστικό Τοπικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (σε επίπεδο Δήμου)

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 3 του Ν. 3013/2002, προβλέπεται ότι, στην έδρα κάθε δήμου συνιστάται Συντονιστικό Τοπικό Όργανο. Το εν λόγω Όργανο

Πολιτικής Προστασίας έχει ως αποστολή την υποβοήθηση του έργου του δημάρχου για τη διάθεση και το συντονισμό δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη ετοιμότητα αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών εντός των ορίων του οικείου δήμου κατά το μέρος που τον αφορά και εμπλέκεται¹⁷⁸.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με την αποστολή του, ο ρόλος του οργάνου είναι κυρίως συντονιστικός, δεν συνδέεται με την υποβολή μέτρων ή σχεδίων προς ψήφιση από τα μέλη του ΣΤΟ, καθώς κάθε Φορέας που συμμετέχει στο ΣΤΟ είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την υλοποίηση των δράσεων αρμοδιότητας του. Ουσιαστικά αποφεύγονται κενά ή αλληλοεπικαλύψεις στις δράσεις των εμπλεκόμενων φορέων και επιτυγχάνεται η βέλτιστη δυνατή διαχείριση των διαθέσιμων πόρων σε επίπεδο Δήμων, γεγονός που συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη υλοποίηση των δράσεων Πολιτικής Προστασίας τόσο για την πρόληψη και ετοιμότητα, όσο και για την άμεση αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών.

Το ΣΤΟ αποτελείται από τους:

- ι. Δήμαρχο ως Πρόεδρο.
- ιι. Δύο Δημοτικούς Συμβούλους, που ορίζονται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, εκ των οποίων ο ένας προέρχεται από τη μειοψηφία.
- ιιι. Ειδικευμένα στελέχη πολιτικής προστασίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Περιφερειακής Ενότητας.
- ιiv. Εκπρόσωπο Στρατιωτικού Διοικητή της περιοχής, Διοικητή Αστυνομικού Τμήματος της έδρας του δήμου, Προϊστάμενο του Ειδικού Προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας (εφόσον υφίσταται), εκπρόσωπο της Λιμενικής Αρχής, εφόσον έχει ως έδρα τον αντίστοιχο δήμο και διοικητή της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας της έδρας του δήμου ή εκπρόσωπο της αντίστοιχης της έδρας της Περιφερειακής Ενότητας.

¹⁷⁸ Άρθρο 2 του Κανονισμού λειτουργίας Συντονιστικών Τοπικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας των Δήμων της χώρας (Υπ' αριθ. 9032 από 14/12/2016 εγκύκλιος της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας με θέμα «Υπόδειγμα κανονισμού λειτουργίας συντονιστικών τοπικών οργάνων Πολιτικής Προστασίας των δήμων της χώρας»).

ν. Προϊστάμενο τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

νι. Προϊστάμενο του οικείου δασαρχείου ή εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης

νιι. Εκπροσώπους Εθελοντικών Οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας.

Επίσης, στις συνεδριάσεις λαμβάνουν μέρος εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων της έδρας του δήμου, καθώς και άλλοι εκπρόσωποι υπηρεσιών, μετά από πρόσκληση του Προέδρου. Κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της καταστροφής, καθώς και του έργου αποκατάστασης των ζημιών, το πιο πάνω Όργανο λειτουργεί σε εικοσιτετράωρη βάση, με δυνατότητα συνέχισης της συνεδρίασης και με τους οριζόμενους, από τους μετέχοντες, αναπληρωτές τους. Έχει δε ως **αντικείμενο**, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού λειτουργίας Συντονιστικών Τοπικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας των Δήμων της χώρας (Υπ' αριθ. 9032 από 14/12/2016 εγκύκλιος της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας) τα ακόλουθα:

- Τον απολογισμό δράσεων Πολιτικής Προστασίας από τους φορείς που μετέχουν στο στο στο πλαίσιο αποτίμησης και άντλησης διδαγμάτων από την αποκτηθείσα εμπειρία.
- Την αμοιβαία ενημέρωση από τα μέλη του στο για την ετοιμότητα στη λήψη μέτρων και δράσεων Πολιτικής Προστασίας κατά το μέρος που τους αφορά και εμπλέκονται βάση του θεσμικού Πλαισίου και των συντονιστικών κατευθυντήριων οδηγιών που εκδίδονται από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και αφορούν στο σχεδιασμό δράσεων Πολιτικής Προστασίας στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 6 παράγραφος 1 του νόμου 3013/2018 όπως ισχύει.
- Την αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων και των ρόλων που μπορούν να αναλάβουν οι συμμετέχοντες φορείς με βάση το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους σε έργα και δράσεις Πολιτικής Προστασίας στην πρόληψη ετοιμότητα αντιμετώπιση και αποκατάσταση φυσικών και τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών.

- Την παροχή στοιχείων από όλους τους αρμοδίους συμμετέχοντες φορείς για την έκταση και ένταση εν εξελίξει καταστροφών κατά το μέρος που τους αφορά και μπλέκονται.
- Την υποβολή αιτημάτων συνδρομής από τους συμμετέχοντες στο στο φορείς Κατά περίπτωση προς υποβοήθηση του έργου τους στην υλοποίηση δράσεων αρμοδιότητας τους.
- Την παροχή άμεσης συνδρομής κατόπιν σχετικού αιτήματος όπου αυτό είναι δυνατό κατά λόγο αρμοδιότητας στο έργο και τις δράσεις άλλων φορέων που συμμετέχουν στο στο.
- Την καταγραφή των αναγκαίων δράσεων και μέτρων Πολιτικής Προστασίας και προτάσεων για την υλοποίησή τους.
- Την αμοιβαία ενημέρωση για τη διαθεσιμότητα δυναμικού πόρων και μέσων των φορέων που εκπροσωπούνται σε αυτό για την υλοποίηση των δράσεων και μέτρων Πολιτικής Προστασίας.
- Την αξιοποίηση και ανταλλαγή Πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των συμμετεχόντων φορέων καθώς και την παροχή διευκρινίσεων η εξειδικευμένα η τεχνικά ζητήματα.
- Την ανάπτυξη του πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων φορέων για την καλύτερη προετοιμασία και αντιμετώπιση ζητημάτων Πολιτικής Προστασίας.
- Την επίλυση τυχόν αναδυόμενων διαφορών.

Αρμόδιες Υπηρεσίες Δήμου (Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, Τεχνικές Υπηρεσίες).

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ 2.α. του Ν. 3013/2002, σε όλους τους δήμους, λειτουργεί, στο πλαίσιο της υπάρχουσας οργανικής διάρθρωσης, Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, οι αρμοδιότητες του οποίου συναρτώνται με την εξασφάλιση της αναγκαίας οργάνωσης και υποδομής προς λήψη μέτρων πολιτικής προστασίας.

3.4. Εθελοντική Υποστήριξη

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντισμού -Ε.Κ.Ε. (Centre Européen du Volontariat, CEV), ο εθελοντισμός είναι μια δραστηριότητα που πηγάζει & αναπτύσσεται από την ελεύθερη θέληση/βούληση, επιλογή και εσωτερικά κίνητρα ενός ατόμου, χωρίς την επιδίωξη του προσωπικού οικονομικού οφέλους, σε ένα οργανωμένο χώρο (σε μη-κυβερνητικές/κερδοσκοπικές οργανώσεις, σε εθελοντικά κέντρα, οργανωμένες ομάδες κ.λπ.)¹⁷⁹.

Η σημασία του είναι κρίσιμη για τον σύγχρονο κόσμο, λόγω του μεγάλου εύρους δραστηριοτήτων, στο οποίο εκτείνεται, όπως χαρακτηριστικά, στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών, στην αμοιβαία βοήθεια/προσφορά ή «αυτοβοήθεια», στην οργάνωση εκστρατειών, σε κοινοτικές και περιβαλλοντικές δράσεις. Ακόμη, κατά το προαναφερόμενο Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντισμού, ο εθελοντισμός είναι σπουδαίος και για τους ακόλουθους λόγους¹⁸⁰:

- Είναι μέσο για την επίτευξη της κοινωνικής ενσωμάτωσης και κοινωνικής ολοκλήρωσης και συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή, δημιουργώντας δεσμούς εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης επενδύοντας στο κοινωνικό κεφάλαιο.
- Είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι όλων των εθνικοτήτων, των θρησκειών, των κοινωνικοοικονομικών τάξεων και των ηλικιών μπορούν να συμβάλλουν στη θετική εξέλιξη και αλλαγή.
- Μπορεί να αξιοποιηθεί ως εργαλείο για προώθηση της ενεργού και υπεύθυνης συμμετοχής του ευρωπαίου πολίτη, το οποίο είναι ένα βασικό στοιχείο των ευρωπαϊκών αξιών και ιδανικών της δημοκρατίας, της αλληλεγγύης και της συμμετοχής.

Από το πεδίο δράσης του εθελοντισμού δεν θα μπορούσε φυσικά να λείπει η Πολιτική Προστασία. Εθελοντικές Ομάδες, σωματεία, καθώς και φυσικά πρόσωπα ανέκαθεν προσέτρεχαν για βοήθεια στην αντιμετώπιση μιας καταστροφής, ικανοποιώντας τα ανθρώπινα συναισθήματα κοινωνικής αλληλεγγύης και

¹⁷⁹ *European Volunteer Centre*, Μανιφέστο για τον εθελοντισμό στην Ευρώπη, CEV, Bussels, 2006, σ. 2.

¹⁸⁰ *European Volunteer Centre*, Μανιφέστο για τον εθελοντισμό στην Ευρώπη, CEV, Bussels, 2006, σ. 4

ανιδιοτελούς προσφοράς. Ωστόσο, η εθελοντική προσφορά δράσεων και υπηρεσιών έπρεπε να συστηματοποιηθεί προκειμένου να είναι αξιοποιήσιμη και εν τέλει αποτελεσματική. Για το λόγο αυτό, με το Ν. 3013/2002, θεσμοθετήθηκε το Σύστημα Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας για την πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, το οποίο τελεί υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. Στο πλαίσιο αυτού του σκοπού, τηρείται Μητρώο στο οποίο εντάσσονται Εθελοντικές Οργανώσεις και Ειδικευμένοι Εθελοντές, κατόπιν πιστοποίησης και ύστερα από απόφαση του Γ.Γ. Πολιτικής Προστασίας.

Οι εν λόγω εθελοντικοί φορείς (Εθελοντικές Οργανώσεις, Εθελοντές, Ειδικευμένοι εθελοντές) έχουν ως αποστολή την παροχή συνδρομής στους αρμόδιους κρατικούς φορείς (φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και λοιπούς επιχειρησιακούς οργανισμούς, άμισθη και μη κερδοσκοπική υπηρεσία προς όφελος του κοινωνικού συνόλου) στο έργο της προστασίας της ζωής, υγείας και της περιουσίας των πολιτών από φυσικούς, ανθρωπογενείς και λοιπούς κινδύνους, που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης κατά τη διάρκεια της ειρηνικής περιόδου.¹⁸¹

Το Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων της Γ.Γ.Π.Π. απαριθμεί 382 ενεργές ομάδες πανελλαδικά με πάνω από 8000 μέλη που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας. Ο συντονισμός των εθελοντικών ομάδων που αναλαμβάνουν δράσεις, όπως αυτές έχουν προσδιοριστεί σε συνεδριάσεις του ΣΟΠΠ, γίνεται από τη Δ/ση Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, ή από το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας της οικείας Περιφερειακής Ενότητας, εφόσον έχει εξουσιοδοτηθεί για τον σκοπό αυτό.¹⁸²

Εθελοντικές Οργανώσεις

¹⁸¹ Άρθρο 14 παρ 1 του ν. 3013/2002, ως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ 42/Α/23.2.2007), το άρθρο 18 παρ.3 Ν. 3613/2007, ΦΕΚ 263/Α/23.11.2007 και το άρθρο 110 παρ. 9 Ν. 4172/2013 (ΦΕΚ 167/Α/23.7.2013), αντικαταστάθηκε με το άρθρο 117 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α/24.3.2014).

¹⁸² Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Υπ' αριθ. 7767 από 30-10-2019 έγγραφο «Σχέδιο δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων», Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, σελ. 67.

Εθελοντικές Οργανώσεις, που μπορούν να ενταχθούν στο ανωτέρω μητρώο με ειδικότερη αναφορά στο χώρο δράσης τους (σύνολο επικρατείας περιφέρεια, δήμος) είναι νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και ομάδες προσώπων που από τη συστατική τους πράξη προκύπτει ότι δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο των Ο.Τ.Α. και των οποίων ο σκοπός επικεντρώνεται σε δράσεις Πολιτικής Προστασίας, όπως προκύπτει από το καταστατικό τους¹⁸³.

Οι εν λόγω Εθελοντικές Οργανώσεις αποσκοπούν στην ενεργοποίηση τους στον τομέα της πολιτικής προστασίας και ειδικότερα στην πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

Συγκεκριμένα, εντάσσονται σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες κατηγορίες δράσεων, με σκοπό την ενίσχυση των αρμόδιων για καθεμία από αυτές κρατικών φορέων:

α) δασοπροστασία (επιτήρηση των δασικών οικοσυστημάτων κατά την αντιτυρική περίοδο και καθαρισμοί της βλάστησης για τη μείωση του κινδύνου),

β) δασοπυρόσβεση,

γ) έρευνα και διάσωση,

δ) πρώτες βοήθειες,

ε) παροχή βοήθειας σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών πολιτικής προστασίας,

στ) οργάνωση και λειτουργία χώρων συγκέντρωσης πληθυσμού μετά από καταστροφές/αρωγή στους πληγέντες μετά από καταστροφές,

ζ) τηλεπικοινωνίες (αδειούχοι ραδιοερασιτέχνες) και η) οριζόντιες δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης πολιτών¹⁸⁴.

¹⁸³ Άρθρο 14β παρ. 2 του ν. 3013/2002, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 118 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ73/Α/24.3.2014).

¹⁸⁴ Άρθρο 14β παρ. 3 του ν. 3013/2002, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 118 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α/24.3.2014).

Ειδικευμένοι εθελοντές

Ειδικευμένοι εθελοντές, οι οποίοι εγγράφονται στο οικείο Μητρώο, θεωρούνται φυσικά πρόσωπα, τα οποία είτε λόγω της φύσης της επαγγελματικής ή επιστημονικής τους ενασχόλησης, είτε λόγω ύπαρξης αποδεδειγμένης εμπειρίας μπορούν να ανταποκριθούν με πληρότητα στα καθήκοντα πρόληψης αντιμετώπισης και αποκατάστασης φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών. Οι εντασσόμενοι στο Μητρώο ειδικευμένοι εθελοντές υπάγονται επιχειρησιακά απευθείας στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας η οποία και τους κατανέμει σε αντίστοιχες ομάδες επιχειρησιακής δράσης λαμβάνοντας υπόψη την επιστημονική ή επαγγελματική κατάρτιση τους ή την πιστοποιημένη εκπαίδευση και εμπειρία τους.

- Προσόντα Ειδικευμένων εθελοντών

Εθελοντές Πολιτικής Προστασίας δύνανται να είναι Έλληνες πολίτες ή πολίτες κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα κατά την τελευταία τουλάχιστον τριετία ή υπήκοοι τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι άδειας παραμονής επί μακρόν διαμένοντος, εφόσον πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις¹⁸⁵:

α. Μιλούν με επάρκεια την ελληνική γλώσσα.

β. Είναι κάτοχοι τίτλου σπουδών τουλάχιστον υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Εξαίρεση από την προϋπόθεση είναι δυνατή μόνο αν ασκούν καθήκοντα που δεν απαιτούν επίπεδο γνώσεων υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

γ. Δεν διώκονται και δεν έχουν καταδικαστεί για εγκλήματα που αποτελούν κωλύματα για την πρόσληψη στο Δημόσιο, σύμφωνα με τον Υπαλληλικό Κώδικα (ν. 3528/2007, όπως ισχύει).

δ. Έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας τους. Όσον αφορά το ανώτερο όριο ηλικίας, σε περίπτωση που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, αυτό δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το πενήντα πέμπτο (55ο)

¹⁸⁵ Άρθρο 14β παρ. 5 του ν. 3013/2002, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 118 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α/24.3.2014).

έτος, ενώ, προκειμένου για δράσεις πρόληψης και αποκατάστασης, δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος της ηλικίας τους. Οι Ειδικευμένοι Εθελοντές, οι οποίοι δεν εμπλέκονται ενεργά σε δράσεις πεδίου, μπορούν να παρέχουν τη συνδρομή τους χωρίς όριο ηλικίας.

ε. Έχουν αποδεδειγμένα καλή σωματική υγεία ή υγεία που να επιτρέπει την άσκηση των δράσεων για τις οποίες εντάσσονται στο Μητρώο Εθελοντών, καθώς και καλή ψυχική υγεία.

στ. Έχουν λάβει την απαιτούμενη εκπαίδευση και πιστοποίηση από την Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας ή από άλλο αναγνωρισμένο από αυτήν φορέα.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των καταστροφών και κρίσεων που προέρχονται από αυτές εξαρτάται από την οργάνωση των συστημάτων λήψης αποφάσεων του δημοσίου διοικητικού μηχανισμού, αλλά και από την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών αυτού. Παράλληλα, συνιστά μια πρόκληση για το κράτος, ο ρόλος του οποίου (περιοριστικού, παροχικού ή ρυθμιστικού χαρακτήρα) στη σύγχρονη εποχή είναι ιδιαίτερα διευρυμένος και οι άνθρωποι ολοένα και περισσότερο υπάγονται στον έλεγχο και τη δικαιοδοσία του¹⁸⁶.

Το νομοθετικό κείμενο του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» το οποίο αποτελεί το βασικό εργαλείο οργάνωσης της κρατικής μηχανής για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές χρήζει επικαιροποίησης και κωδικοποίησης. Από το 2002 μέχρι σήμερα, δημιουργήθηκαν, συγχωνεύτηκαν ή μετονομάστηκαν δομές, Υπουργεία, και Φορείς, ιδίως δε μετά τις αλλαγές που επήλθαν με το πρόγραμμα «Καλλικράτης». Ένας απλός πολίτης που θα επιχειρήσει να αναγνώσει τα νομικά κείμενα, δεν μπορεί να τα κατανοήσει επαρκώς, καθόσον αυτά αναφέρονται σε δομές του 2002 και μόνο εάν έχει ασχοληθεί επαγγελματικά – εμπειρικά, είναι σε θέση να καταλάβει πως λειτουργεί το σύστημα Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα.

Επίσης, η νομοθεσία που διέπει την οργάνωση της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα δεν μπορεί να περιοριστεί στα βασικά νομοθετήματα, που αναφέρθησαν παραπάνω, ήτοι στο Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την κωδική ονομασία «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (Υ.Α. 1299/2003) και στον Ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις», ως τροποποιήθηκε και ισχύει. Η νομοθεσία που προσδιορίζει τις αρμοδιότητες και την αποστολή των επιμέρους δομών του Κρατους αποτελεί παράλληλα και το νομοθετικό πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας. Αυτό όμως σημαίνει ύπαρξη πολλών και διάσπαρτων διατάξεων, και αντίστοιχα ποικίλων εμπλεκόμενων Υπηρεσιών και Φορέων, γεγονός που δημιουργεί ασάφειες και αλληλοεπικαλύψεις στις αρμοδιότητες και στις δράσεις τους, με άμεσο αντίκτυπο την/τον:

¹⁸⁶ Α.Μακροδημήτρης/Μ.Η. Πραβίτα, Διοικητική Επιστήμη Ι : Δημόσια Διοίκηση Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης (Ε' Έκδοση), Εκδ., Σάκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2012, σ. 30.

- Κατακερματισμό δράσεων. Λόγω της συναρμοδιότητας ή της συναφούς αρμοδιότητας Φορέων και Υπηρεσιών, παρουσιάζεται το αρνητικό φαινόμενο της αλληλοεπίρριψης ευθυνών, ιδίως δε ύστερα από ένα καταστροφικό συμβάν.
- Διάρρηξη της ενότητας και του συντονισμού. Ναι μεν προσδιορίζονται, απ' το θεσμικό πλαίσιο, ρόλοι και τα καθήκοντα («ποιος κάνει τι»), ωστόσο δεν είναι σαφής ο τρόπος και ο χρόνος δράσης («πότε και πώς το κάνει»).
- Μή ικανοποιητικό επίπεδο διαλειτουργικότητας και συνεργασίας μεταξύ των οργάνων Πολιτικής Προστασίας.
- Μη εφαρμογή των υφιστάμενων σχεδιασμών αντιμετώπισης του εκάστοτε κινδύνου και κατ'επέκταση μη αποτελεσματική ανταπόκριση του κρατικού μηχανισμού.
- Διασπάθιση υλικών και έμψυχων πόρων.
- Χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαμάχες μεταξύ Υπηρεσιών του Κράτους που μπορεί να οδηγούν ακόμα και σε δικαστική προσφυγή για την επίλυσή τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η απόφαση ΝΣΚ 52/2004, η οποία εκδόθηκε κατόπιν ερωτήματος του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για το εάν οι αρνητικές επιπτώσεις που δημιουργούνται στο δυναμικό της χώρας και στην οικονομική και κοινωνική ζωή από ενέργειες κοινωνικών ομάδων (απεργίες, αποκλεισμός εθνικών οδών), τρομοκρατικές ενέργειες κτλ μπορούν να υπαχθούν στον τομέα ευθύνης της Πολιτικής Προστασίας.

Για το λόγο αυτό, είναι επιτακτική η ανάγκη κωδικοποίησης της νομοθεσίας (μείωση του ρυθμιστικού όγκου μέσω στοχευμένων κωδικοποιήσεων),¹⁸⁷ με ταυτόχρονη κατάργηση και αναθεώρηση των διατάξεων που κρίνονται ως ανεπαρκείς ή/και ανεφάρμοστες (μέθοδος γκιλοτίνας)¹⁸⁸.

Τα Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης, που είναι υποχρεωμένος να εκπονεί κάθε Φορέας, δεν μπορούν να είναι στατικά, αλλά θα πρέπει να είναι ευέλικτα και να προσαρμόζονται στις εξελίξεις, οι οποίες τρέχουν με μεγάλη ταχύτητα παγκοσμίως. Προς την κατεύθυνση αυτή, θα πρέπει να αναθεωρούνται συχνά (π.χ. ανά δύο έτη),

¹⁸⁷ Δ.Α.Σωτηρόπουλος/ Α. Χριστόπουλος, Πολυνομία, Κακονομία και Γραφειοκρατία στην Ελλάδα, Έκδ, Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, 2017, σ. 123.

¹⁸⁸ Ό.π., σ. 120.

πολλώ μάλλον δε ύστερα από τη μεσολάβηση καταστροφικών συμβάντων που λαμβάνουν χώρα σε Ελλάδα ή/και Εξωτερικό.

Ακόμη, από τη μελέτη της σχετικής νομοθεσίας, προκύπτει ότι, η οργάνωση του συστήματος Πολιτικής Προστασίας ακολουθεί σε γενικές γραμμές την διοικητική οργάνωση των Δημοσίων Υπηρεσιών, έχει δηλαδή, ιεραρχική δόμηση που σημαίνει κάθετη διάταξη οργάνων και υπηρεσιών (γραφειοκρατική δομή), που προβλέπεται από σταθερούς τυπικούς κανόνες. Αυτοί, οι θεσμικά διατυπωμένοι κανόνες, οργανώνουν με σαφήνεια τις αρμοδιότητες και υποχρεώσεις που αντιστοιχούν σε κάθε βαθμίδα της διοικητικής ιεραρχίας και σε κάθε υπάλληλο χωριστά¹⁸⁹. Στην κορυφή βρίσκεται η Κυβέρνηση (Υπουργεία) και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ενώ υφίσταται τόσο διαβάθμιση προς τα κάτω με τους Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, όσο και αντίστοιχος προσδιορισμός των θεσμικών υπηρεσιακών μονάδων της Δημόσιας Διοίκησης. Επομένως, προβλήματα που παρουσιάζει η Δημόσια Διοίκηση, κατά τη λειτουργία της (π.χ. δυσκαμψία, έλλειψη ευελιξίας, χαμηλή προσαρμοστική ικανότητα, έλλειψη αποτελεσματικότητας¹⁹⁰, σπατάλη, κακή κατανομή πόρων κ.λπ.) έχουν άμεσο αντίκτυπο και στην Πολιτική Προστασία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του Εθνικού Κτηματολογίου, δηλαδή του ενιαίου συστήματος καταγραφής των νομικών τεχνικών και άλλων πρόσθετων πληροφοριών των ακινήτων με σκοπό την κατοχύρωση της ιδιοκτησίας των πολιτών και την οριοθέτηση της δημόσιας περιουσίας των δασών¹⁹¹, το οποίο δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα, εξαιτίας χρονιζόντων αγκυλώσεων της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης. Εάν το εν λόγω Εθνικό Κτηματολόγιο είχε εκπονηθεί, ενδεχομένως πολλές φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, πυρκαγιές) να είχαν αποτραπεί ή να είχαν αντιμετωπιστεί με ευχερέστερο και αποτελεσματικότερο τρόπο και κατ' επέκταση θα ήταν υψηλότερο το επίπεδο της Πολιτικής Προστασίας. Επομένως η όποια προσπάθεια για βελτίωση της λειτουργίας της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης αποτελεί συνάμα και προσπάθεια για τη βελτίωση της Πολιτικής Προστασίας.

¹⁸⁹ Σ.Ν.Κτιστάκη, Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση, Εκδ., Παπαζήση, 2014, σ. 79.

¹⁹⁰ Σ.Βέρνη/Α.Κόντη, Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Οι πολλαπλές Κρίσεις και οι Προκλήσεις του Μέλλοντος, Εκδ, Παπαζήση, Αθήνα 2017, σ. 785.

¹⁹¹ Ν. 2664/1998.

Περαιτέρω, διαπιστώνεται η απουσία ενός Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Εκτάκτων Αναγκών. Κάθε καταστροφή δεν αντιμετωπίζεται από την πολιτεία ενιαία, αλλά με μεμονωμένες και ασύνδετες Υπηρεσίες, Φορείς και δράσεις πρόληψης ή καταστολής. Είναι ενδεικτικό ότι, στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών συμμετέχουν σαράντα πέντε (45) συναρμόδιοι φορείς που πρέπει να συντονιστούν σε ένα κοινό πλαίσιο, ενώ για την καταστολή των πυρκαγιών πρέπει να συνεργαστούν δεκαεπτά (17) φορείς, που ανήκουν σε έξι (6) Υπουργεία, προκειμένου να ασκήσουν έντεκα (11) διαφορετικές αρμοδιότητες.¹⁹² Ωστόσο, η δημιουργία Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Εκτάκτων Αναγκών δεν μπορεί να επιτευχθεί αμέσως, αλλά απαιτεί ζυμώσεις και κλιμακωτές στρατηγικές κινήσεις. Η προσπάθεια για καθετοποίηση της δομής των Υπηρεσιών, που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση των καταστροφών και η ένταξή τους σε ενιαίους φορείς θα συνέβαλε σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση. Ένα απλό παράδειγμα είναι η πρόταση να ενταχθούν οι δασικές Υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων¹⁹³ σε έναν ενιαίο φορέα, μία νέα ξεχωριστή Γενική Γραμματεία Δασών, υπαγόμενη στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ώστε να επιτυγχάνεται αποτελεσματικά ο συντονισμός δράσεων για την προστασία των δασών. Εξάλλου, η ενιαία (ολοκληρωμένη) διοίκηση και οργάνωση της πολιτικής προστασίας είναι σαφώς οικονομικότερη αφού αποφεύγονται οι πολλαπλές υποστηρικτικές δομές και επιτυγχάνεται η μεγιστοποίηση των ανθρωπίνων πόρων και η δυνατότητα μεταφοράς τεχνογνωσίας¹⁹⁴.

Ένα άλλο σημαντικό συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούν τη βάση του κρατικού μηχανισμού της Πολιτικής Προστασίας. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ένας θεσμός κοντά στον Πολίτη, αντιλαμβάνεται την ανάγκη προσαρμογής στα νέα δεδομένα πολύ γρηγορότερα από οποιοδήποτε άλλο επίπεδο διοίκησης καθώς και την ανάγκη εξεύρεσης λύσεων¹⁹⁵.

¹⁹² Επιτροπή για τις Προοπτικές Διαχείρισης Πυρκαγιών Δασών και Υπαίθρου στην Ελλάδα, Έκθεση της Ανεξάρτητης Επιτροπής, Αθήνα, 2019, σ. 140.

¹⁹³ Άρθρο 4 παρ. 8 Υ.Α.170195/758/26-11-2018 «Σχέδιο Στρατηγικής Ανάπτυξης της Δασοπονίας 2018-2038 (Εθνική Στρατηγική για τα Δάση)», (ΦΕΚ/5351/ Β' /28-11-2018).

¹⁹⁴ T.Drabek, Human system responses to disaster, Springer-Verlag, N.Y, 1986, σ. 31.

¹⁹⁵ Ε.Μπέσιλα-Βήκα, Τοπική Αυτοδιοίκηση Α', (Γ' Έκδοση), Εκδ, Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010, σ. 3.

Στο πλαίσιο αυτό, καλείται να αναλάβει ρολό καινοτόμο, σύγχρονο¹⁹⁶ και δυναμικό, αναπτύσσοντας μεγαλύτερη αυτονομία δράσεων και αυτάρκεια πόρων. Ενδεικτικά είναι αναγκαίο να :

- Στελεχωθούν οι Υπηρεσίες τους, με το αναγκαίο προσωπικό ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν γρήγορα και αποτελεσματικά. Είναι δε ενδεικτικό ότι, σε πολλές περιπτώσεις, αιτήματα Δημόσιων Υπηρεσιών (π.χ. ΕΛ.ΑΣ.) προς Υπηρεσίες των Ο.Τ.Α. (Δόμησης, Τεχνικές, Υγειονομικές κ.λπ.) για διενέργεια αυτοψιών (π.χ. διαπίστωσης αυθαίρετων οικοδομικών κατασκευών, κατάληψης δημόσιων χώρων, μόλυνσης-υποβάθμισης περιβάλλοντος κ.λπ) ικανοποιούνται μετά την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος, με κύριο σύνηθες αιτιολογικό την έλλειψη προσωπικού. Η εν λόγω στελέχωση βέβαια θα πρέπει να γίνεται με το πλέον καταρτισμένο προσωπικό, ενώ η ανάθεση καθηκόντων Πολιτικής Προστασίας σε αιρετά στελέχη, θα πρέπει να γίνεται με αυστηρά κριτήρια.

- Τεθούν σε προτεραιότητα τα θέματα Πολιτικής Προστασίας, με αντίστοιχη χρηματοδότηση δράσεων, θεωρώντας ότι αυτά μακροπρόθεσμα επιφέρουν ωφέλη για τις τοπικές κοινωνίες, αφού προτατεύεται ο φυσικός πλούτος και οι υποδομές από μια ενδεχόμενη καταστροφή με ανυπολόγιστες οικονομικές και περιβαλλοντικές συνέπειες.

- Απαγκιστρωθεί το προσωπικό από τη λογική υπαλλήλου που εργάζεται μόνο σε ώρες γραφείου, υιοθετώντας κάποιες από τις αρχές λειτουργίας φορέων και υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης, όπως των Σωμάτων Ασφαλείας, του νοσηλευτικού – Ιατρικού προσωπικού κ.λπ (εργασία ει δυνατόν με βάρδιες, καθόλο το 24ωρο).

- Δημιουργηθεί κεντρική και ενιαία βάση δεδομένων Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) Πολιτικής Προστασίας με τα μέσα, εργαλεία και προσωπικό όλων των εμπλεκόμενων φορέων που διατίθενται για επιχειρησιακή χρήση στη διαχείριση των διαφόρων καταστροφών, μιας και σήμερα δεν υφίσταται κάτι τέτοιο και επομένως κατά τη διάρκεια αντιμετώπισης μιας καταστροφής δεν δίνεται ακριβής ενημέρωση περι των δυνατοτήτων του κρατικού μηχανισμού. Στο εν

¹⁹⁶ P.Buckle, «Prospects for public sector disaster management in 1990s: an indication of current issues with particular reference to Australia» International Journal of Mass Emergency and Disasters, 1990, vol. 8, no. 3, σ. 303.

λόγω ΟΠΣ θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και ιδιώτες με ορισμένες ειδικές γνώσεις (νοσηλευτικό, ιατρικό, τεχνικό κ.α. προσωπικό).

Γίνεται κατανοητό ότι, η γνώση θεμάτων Πολιτικής Προστασίας προϋποθέτει σφαιρική προσέγγιση πολλών θεμάτων. Μάλιστα, έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο να υφίσταται μεγάλη συσσώρευση τεχνογνωσίας σε ερευνητικά κέντρα, η οποία όμως δεν διοχετεύεται με γρήγορους ρυθμούς στους υπεύθυνους Φορείς αλλά και στα ευρύτερα κοινωνικά στρώματα με αποτέλεσμα η απόκριση να είναι μη ενδεικνυόμενη¹⁹⁷. Από τις κυριότερες αιτίες που συμβαίνει αυτό είναι το γεγονός ότι, μέχρι σήμερα δεν έχει λειτουργήσει η Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας, η οποία ιδρύθηκε με το Ν. 4249/2014, ως υπαγόμενη στη Σχολή της Πυροσβεστικής Ακαδημίας και έχει ως αποστολή τη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση στις νέες εξελίξεις Πολιτικής Προστασίας των εθελοντών πολιτικής προστασίας, δημοσίων υπαλλήλων, υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. και δημόσιων φορέων που εμπλέκονται στην Πολιτική Προστασία.

Από την άλλη, η πρόβλεψη για πραγματοποίηση ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας εκτιμάται ότι, αποδίδει θετικά αποτελέσματα στην μετάδοση γνώσεων και κατάρτιση του εμπλεκόμενου προσωπικού. Ωστόσο, δεν καλύπτει πλήρως τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές ανάγκες αυτού. Επίσης, η επιμόρφωση των στελεχών της Κεντρικής Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που σχεδιάζεται και υλοποιείται από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης ομοίως συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση, δεν περιλαμβάνει όμως το σύνολο του εμπλεκόμενου προσωπικού Πολιτικής Προστασίας της χώρας. Για το λόγο αυτό, είναι αδήριτη η ανάγκη πραγματοποίησης τακτικών ή/και έκτακτων εκπαιδευτικών προγραμμάτων πάνω στις βασικές γνώσεις Πολιτικής Προστασίας, σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, στις οποίες θα συμμετέχουν στελέχη όλων των εμπλεκόμενων φορέων Πολιτικής Προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορεί να γίνεται ανταλλαγή απόψεων και επίλυση πρακτικών ζητημάτων.

Τέλος, αξίζει να επισημανθεί ο καταλυτικός ρόλος των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και Ενημέρωσης στην αντιμετώπιση μιας καταστροφής, ο οποίος σε

¹⁹⁷ Ε.Λέκκας, Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές, Εκδ., ACCESS PRE-PRESS, Αθήνα, 2000, σ. 5.

καμιά περίπτωση δεν πρέπει να παραβλέπεται. Οι δημοσιογράφοι, απ' τη μία, αποτελούν μέσο πίεσης προς τον κρατικό μηχανισμό, επισημαίνοντας τις αδυναμίες του, όντας αποδέκτες παραπόνων από το κοινό. Απ' την άλλη, ευαισθητοποιούν την κοινωνία και μεταδίδουν ενδεχόμενες προειδοποιήσεις των Αρχών προς τους τοπικούς πληθυσμούς για τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν. Ακόμη, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι, η επιτυχία στη διαχείριση της κρίσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τη σωστή επικοινωνιακή πολιτική, προκύπτει η αδιαμφισβήτητη ανάγκη για ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας μεταξύ Φορέων Πολιτικής Προστασίας και ΜΜΕ. Έτσι, είναι σημαντικό, οι εν λόγω εμπλεκόμενοι Φορείς, προκειμένου εξασφαλίζουν καλύτερη επικοινωνία με τα ως άνω Μέσα, να καταρτίζονται πάνω σε θέματα του δημοσιογραφικού ρεπορτάζ, ήτοι των τεχνικών του, των αδυναμιών του και των υπερβολών του.

Πηγές - Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Βενετσανοπούλου Μ., Μεθοδολογία έρευνας, Ιανουάριος 2018, παραδόσεις μαθήματος στο Π.Μ.Σ. Διοικητική Επιστήμη και Δημόσιο Μάνατζμεντ, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2018.
- Βέρνη Σ. / Κόντη Α., Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Οι πολλαπλές Κρίσεις και οι Προκλήσεις του Μέλλοντος, Εκδ, Παπαζήση, Αθήνα 2017.
- Δανδουλάκη Μ., Καλλικράτης Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση, Εκδ., Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα, 2011.
- Δελλαδέτσιμας Π.Μ, Οι ασφαλείς πόλεις, Εκδ, Εξάντας, Αθήνα, 2009.
- Επιτροπή για τις Προοπτικές Διαχείρισης Πυρκαγιών Δασών και Υπαίθρου στην Ελλάδα, Έκθεση της Ανεξάρτητης Επιτροπής, Αθήνα, 2019.
- Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ (10-07-2019). Φονική θεομηνία στη Χαλκιδική: Έξι τουρίστες νεκροί μέσα σε ελάχιστα λεπτά. ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ <https://www.protothema.gr/greece/article/907519/foniki-theominia-sti-halkidiki-exi-touristes-nekroi-mesa-se-elahista-lepta/> [Ανακτήθηκε 18/8/2019].
- Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (01-01-2019). Οι πρωθυπουργικές εξαγγελίες ξεχάστηκαν σε κάποιο συρτάρι. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. <https://www.kathimerini.gr/1002302/article/epikairothta/ellada/oi-prw8ypoyrgikes-e3aggelies-3exasthkan-se-kapoio-syrtari> [Ανακτήθηκε 10-09-2019].
- Θεοδώρου Φ., «Οι Δομές και ο σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα», 2ης ημέρας Συνεδρίου του SymeonG.Tsomokos (SGT): «Exposec-Defenceworld Conference», Αθήνα 4-4-2013.
- Κατσάνος Α., Συμπεριφορά των πυρκαγιών των δασών, Εκδ, Αυτοτελείς Εκδόσεις της Υπηρεσίας Δασικών Εφαρμογών και Εκπαιδύσεως, Αθήνα, 1970.

- Κοκολάκης Κ. (2016). Τι Είναι Λοιπόν Πολιτική Προστασία; «Το Θεσμικό Πλαίσιο». *Βήμαpress*, <http://vimapress.gr/ti-ine-lipon-politiki-prostasia-to-thesmiko-plesio/> [Ανακτήθηκε 25/9/2019].
- Κωστάρας Α.Π., Έννοιες και Θεσμοί του Ποινικού Δικαίου, Εκδ, Α.Ν.Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2004.
- Κτιστάκη Σ.Ν., Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση, Εκδ , Παπαζήση, 2014.
- Λέκκας Ε., Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές (Β΄ Έκδοση), Εκδ., ACCESS PRE-PRESS, Αθήνα, 2000.
- Λέκκας Ε./Ανδρεαδάκης Ε., Εισαγωγή στη Θεωρία της Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων, Εκδ., ΕΚΠΑ, ΜΠΣ, Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος - Καταστροφών -Κρίσεων, Αθήνα, 2015.
- Λέκκας Ε./Λόζιος Σ., Βασικές Αρχές και εφαρμογές του επιχειρησιακού σχεδιασμού για τη διαχείριση φυσικών καταστροφών και τεχνολογικών κινδύνων, Εκδ, Τμήμα Γεωλογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 2002.
- Λεμονίδης Ι., Διασώσεις ατόμων και επεμβάσεις ειδικών μονάδων στις δασικές πυρκαγιές, Εκδ, University studio press, Θεσσαλονίκη, 1993.
- Μακρυδημήτρης Α./Πραβίτα Μ.Η., Διοικητική Επιστήμη Ι : Δημόσια Διοίκηση Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης (Ε΄ Έκδοση), Εκδ., Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2012.
- Μπέσιλα.Βήκα Ε., Τοπική Αυτοδιοίκηση Α΄ (Γ΄ Έκδοση), Εκδ, Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2010.
- Μπαμπαλιούτας Α., Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης Α΄, Εκδ, Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018.
- Μπαμπαλιούτας Α., Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης Β΄, Εκδ, Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013.
- Παπαλεξανδρή Ν./Μπουραντάς Δ., Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων, Εκδ, Μπένου, Αθήνα, 2003.
- Σπανού Κ.(επιμ.), Μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση στη διάρκεια της Κρίσης. Επισκόπηση / Περιγραφή/ Αποτίμηση, Εκδ, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), 2018.

- Σωτηρόπουλος Δ.Α./Χριστόπουλος Α., Πολυνομία, Κακονομία και Γραφειοκρατία στην Ελλάδα, Έκδ, Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης Διανέοσις, 2017.

Ξενόγλωσση

- Buckle P., «*Prospects for public sector disaster management in 1990s: an indication of current issues with particular reference to Australia*» *International Journal of Mass Emergency and Disasters*, vol. 8, no. 3, 1990.
- Drabek T., *Human system responses to disaster*, Springer-Verlag, N.Y, 1986.
- *European Volunteer Centre*, Μανιφέστο για τον εθελοντισμό στην Ευρώπη, CEV, Bussels, 2006.
- Gutierrez David (05-06-2008), «Natural Disasters Up More Than 400 Percent in Two Decades» *Natural News*,
http://www.naturalnews.com/023362_natural_disasters_floods.html#ixzz3hGo1bdFW [Ανακτήθηκε 01/12/2019].
- Smith D., «Business not as usual: crisis management, service recovery and vulnerability of organizations» *Journal of Service Marketing*, vol. 11, no. 2, 2003.
- *UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific*, Glossary of basic terminology on disaster risk reduction, 2010.
- *United Nations International Strategy for Disaster Reduction (UNISDR)*, Terminology on Disaster Risk Reduction, Geneva, 2009,
<https://www.unisdr.org/we/inform/terminology> [Ανακτήθηκε 30/9/2019].

Πηγές

Α' Νόμοι- Προεδρικά Διατάγματα- Αποφάσεις – Κανονισμοί-Δημόσια έγγραφα

- Ν. 721/1977 «Περί εγκρίσεως κυκλοφορίας και ελέγχου των γεωργικών φαρμάκων, ως και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» (ΦΕΚ 298/Α/7.10.1977).

- Ν. 867/1979 «Περί κυρώσεως τροποποιήσεως και συμπληρώσεως της απο 28.7.1978 πράξεως νομοθετικού περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας ‘Περί αποκαταστάσεως ζημιών εκ των σεισμών 1978 εις περιοχην Βορείου Ελλάδος κλπ. και ρυθμίσεως έτερων τινών συναφών θεμάτων’» (ΦΕΚ 24/Α/7.2.1979).
- Ν. 1190/1981 «Περί κυρώσεως της απο 26.3.1981 πράξεως νομοθετικού περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας ‘Περί αποκαταστάσεως ζημιών εκ των σεισμών 1981’ και ρυθμίσεως έτερων συναφών θεμάτων» (ΦΕΚ 203/Α/30.7.1981).
- Ν. 1349/1983 «Σύσταση Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 52/Α/25.4.1983).
- Ν. 1579/1985 «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή και ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 217/Α’/ 23.12.1985).
- Ν. 2344/1995 «Οργάνωση πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 212/Α/11.10.1995).
- Ν. 2503/1997 «Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις» συστήθηκαν και σε επίπεδο Περιφερειών (ΦΕΚ 107/Α/30-5-1997).
- Ν. 2576/1998 «Βελτίωση των διαδικασιών για την ανάθεση της κατασκευής των δημοσίων έργων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 25/Α/9.2.1998).
- Ν. 2641/98 «Παλλαϊκή Άμυνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 211/Α/15-9-1998).
- Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γενει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153/Α/28-6-2002).
- Ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 102/Α/01.05.2002).
- Ν. 3106/2003 «Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 30/Α/10.2.2003).
- Ν. 3402/2005 «Αναδιοργάνωση του συστήματος αιμοδοσίας και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 258/Α’/17.10.2005).
- Ν. 3448/2006, «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας

Διοίκησης και Αποκέντρωσης», με τον οποίο συστήνονται Ομάδες Αναγνώρισης Θυμάτων καταστροφών, οι οποίες έχουν ως αποστολή την αναγνώριση και ταυτοποίηση των θυμάτων από ατυχήματα, καταστροφές, καθώς και εγκληματικές και τρομοκρατικές ενέργειες» (ΦΕΚ 57/Α/15-3-2006).

- Ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (ΦΕΚ 26/Α/9-2-2007).
- Ν. 3536/2007, «Ειδικές Ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ 42/Α/23-2-2007).
- Ν. 3613/2007, «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου εσωτερικών»(ΦΕΚ 263/Α/23.11.2007).
- Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης». (ΦΕΚ 87/Α/7-6-2010).
- Ν. 4001/2011 «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις.» (ΦΕΚ 179/Α'/22.8.2011).
- Ν. 4249/2014, «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ 73/Α/24-03-2014).
- Ν. 4313/2014 «Ρυθμίσεις θεμάτων Μεταφορών, Τηλεπικοινωνιών και Δημοσίων Έργων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 29/Α/17.12.2014).
- Ν. 4320/2015 «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις». (ΦΕΚ 261/Α/19.03.2015).

- Ν. 4325/2015 «Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης – Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ 47/Α/11.05.2015).
- Ν. 4409/2016, «Πλαίσιο για την ασφάλεια στις υπεράκτιες εργασίες έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/30/ΕΕ, τροποποίηση του Π.δ. 148/2009 και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ 136/Α/28.07.2016).
- Ν. 4472/17 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016, μέτρα εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 74/Α'/19.5.2017).
- Ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής – Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] -Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 133/Α'/19.7.2018).
- Ν. 4597/2019 «Για την κύρωση των συμβάσεων παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του ελληνικού δημοσίου και των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. - Διατάξεις για τη λειτουργία του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 35/Α'/28.2.2019).
- Ν. 4602/2019 «Έρευνα, εκμετάλλευση και διαχείριση του γεωθερμικού δυναμικού της Χώρας, σύσταση Ελληνικής Αρχής Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών, ιδιοκτησιακός διαχωρισμός δικτύων διανομής φυσικού αερίου και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ 45/Α'/9.3.2019).
- Ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (ΦΕΚ 133/Α'/7.8.2019).

- Ν.4623/2019 «Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και άλλα επείγοντα ζητήματα.» (ΦΕΚ 134/Α΄/9.8.2019).
- Ν. 4633/2019 «Σύσταση Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), ρυθμίσεις για τα προϊόντα καπνού, άλλα ζητήματα του Υπουργείου Υγείας και λοιπές διατάξεις.»(ΦΕΚ 161/Α΄/16.10.2019).
- ΠΔ 2/1929 «Περί επικινδύνων οικοδομών» (ΦΕΚ 153/Α΄/22.4.1929).
- ΠΔ 485/1988 «Οργανισμός διάθρωσης και αρμοδιοτήτων των Υπηρεσιών του Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ)» (ΦΕΚ 219/Α΄/03.10.1988).
- ΠΔ 210/1992 «Κανονισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας Πυροσβεστικού Σώματος» (ΦΕΚ 99/Α΄/1992).
- Π.Δ. 151/2004 «Οργανισμός Γενική Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας», (ΦΕΚ 107/Α΄/3.06.2004).
- Π.Δ. 22/2006 «Οργανισμός του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)» ΦΕΚ 18/Α΄/7.2.2006).
- Π.Δ. 185/2009 « Ανασύσταση του Υπουργείου Οικονομικών, συγχώνευση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών με τα Υπουργεία Ανάπτυξης και Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής και μετονομασία του σε «Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας», μετατροπή του Υπουργείου Μακεδονίας–Θράκης σε Γενική Γραμματεία Μακεδονίας – Θράκης και υπαγωγή στο Υπουργείο Εσωτερικών της Γενικής Γραμματείας Μακεδονίας – Θράκης και της Γενικής Γραμματείας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής» (ΦΕΚ 213/ Α΄/7-10-2009).
- Π.Δ. 135/ 2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής» (ΦΕΚ 228/ Α΄/27-12-2010).
- Π.Δ. 136/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης» (ΦΕΚ 229/ Α΄/27-12-2010).
- Π.Δ. 138/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδος»,. (ΦΕΚ 231/ Α΄/27-12-2010).

- Π.Δ 139/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου» (ΦΕΚ 232/ Α΄/27-12-2010).
- Π.Δ. 141/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας», (ΦΕΚ 234/ Α΄/27-12-2010).
- Π.Δ. 142/2010 «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας – Θράκης», (ΦΕΚ 235/ Α΄/27-12-2010).
- Π.Δ. 74/2011 «Ένωση Περιφερειών Ελλάδος» (ΦΕΚ 181/Α /28-8-2011).
- Π.Δ. 75/2011 «Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων και Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος» (ΦΕΚ 182/Α /22-8-2011).
- Π.Δ. 111/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών». (ΦΕΚ 178/Α /29.8.2014).
- Π.Δ. 70/2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (ΦΕΚ/114/Α/22.9.2015).
- Π.Δ. 123/2016 «Ανασύσταση και μετονομασία του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ανασύσταση του Υπουργείου Τουρισμού, σύσταση Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, μετονομασία Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων» (ΦΕΚ/208/Α/4-11-2016).
- Π.Δ. 82/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης» (ΦΕΚ 117/Α΄/10.8.2017).

- Π.Δ.123/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών» (ΦΕΚ 151/Α/12.10.2017).
- Π.Δ. 132/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ)» (ΦΕΚ/160/Α/30.10.2017).
- ΠΔ 96/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», (ΦΕΚ/136/Α/11.090.2017).
- ΠΔ 97/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (ΦΕΚ 138/Α/15.09.2017).
- Π.Δ. 86/2018 «Ανασύσταση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και μετονομασία του σε Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη» (ΦΕΚ/159/Α΄/29.8.2018).
- Π.Δ. 13/2018 «Οργανισμός Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.» (ΦΕΚ 26/Α/20.2.2018).
- Π.Δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (ΦΕΚ 119/Α/08.07.2019).
- ΒΔ 972/1966 «Περί οργάνωσης των παρά τω Υπουργείω Κοινωνικής Πρόνοιας Διευθύνσεων: α) Λαϊκής Στέγης και β) Στεγάσεως και Επείγουσης περιθάλψεως των εκ θεομηνιών πληττομένων πληθυσμών» (ΦΕΚ 265/Α/2-12-1966).
- Νομοθετικό Διάταγμα 17/1974 «Περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης-ΠΣΕΑ» (ΦΕΚ 236/Α/2-9-1974).
- Κανονιστικό Διάταγμα 17/1941 «Περί άρσεως κινδύνου εκ βλάβης κτιρίων λόγω πολέμου, σεισμού και οιασδήποτε θεομηνίας» (ΦΕΚ 310/Α΄/20-9-1941).
- Υπουργική Απόφαση 1299/2003, «Γενικό Σχέδιο με τη συνθηματική λέξη ‘ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ’». (ΦΕΚ/ 423/ Β΄/10.4.2003).
- Υπουργική Απόφαση 3384/9-6-2006, «Συμπλήρωση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη “ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ” με το Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών» (ΦΕΚ 776/Β/28-6-2006).

- Υπουργική Απόφαση 7270/21-11-2006 «Συγκρότηση Υποστηρικτικής Ομάδας Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας» (ΦΕΚ 102/ΥΟΔΔ/07.12.2006).
- Υπουργική Απόφαση Δ16γ/694/7/117/Γ/2009 «Έγκριση Κανονισμού Λειτουργίας Δικτύου Ύδρευσης (Κ.Λ.Δ.Υ.) της Ε.ΥΔ.Α.Π. Α.Ε.» (ΦΕΚ 552/Β'/26.3.2009).
- Υπουργική Απόφαση 29310/οικ.Φ.109.1/10-07-2014 «Οργάνωση, Διάρθρωση Λειτουργία Ενιαίου Συντονιστικού Κέντρου Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.)» (ΦΕΚ 1869/Β'/10.7.2014).
- Υπουργική Απόφαση 7575/18-10-2016 «Ρυθμίσεις λειτουργίας Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) των περιφερειακών ενοτήτων των Περιφερειών της Χώρας σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 3013/2002 και το άρθρο 160 του Ν. 3852/2010 όπως ισχύουν». (ΦΕΚ/3591/Β'/4.11.2016).
- Υπουργική Απόφαση 170195/758/26-11-2018 «Σχέδιο Στρατηγικής Ανάπτυξης της Δασοπονίας 2018-2038 (Εθνική Στρατηγική για τα Δάση)». (ΦΕΚ/5351/ Β'/28-11-2018).
- Απόφαση Διοικητή ΥΠΑ Δ3/Γ/37160/8112 «Έγκριση Κανονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Καταστάσεων Ανάγκης Αεροδρομίων» (ΦΕΚ 1452/Β'/06.10.2003).
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Εγχειρίδιο σύνταξης και εναρμόνισης ειδικών σχεδίων ανα καταστροφή σε επίπεδο Υπουργείου ή άλλου Κεντρικού Φορέα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. 2007. Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών.*
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Υπ'αριθ. 1764/12-03-2009 έγγραφο «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΕΩΝ, Εγχειρίδιο Σχεδιασμού, Διεξαγωγής και Αποτίμησης Ασκήσεων Πολιτικής Προστασίας για τον έλεγχο των διαδικασιών και Σχεδίων που συντάσσονται σε εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης 1299/2003 " ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ"», Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, 2009.*

- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας*. Υπ' αριθ. 9032 από 14/12/2016 «Υπόδειγμα κανονισμού λειτουργίας συντονιστικών τοπικών οργάνων Πολιτικής Προστασίας των δήμων της χώρας». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας*. Υπ' αριθ. 8878 από 08-12-2017 έγγραφο «2^η Έκδοση Ειδικού Σχεδίου Διαχείρισης Ανθρωπίνων Απωλειών». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας*. Υπ' αριθ. 2018 από 09-03-2018 έγγραφο «Σχέδιο δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση σεισμών». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας*. Υπ' αριθ. 9532 από 24-12-2018 έγγραφο «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από χιονοπτώσεις και παγετό». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας*. Υπ' αριθ. 3752 από 25-05-2018 έγγραφο «Σχέδιο δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων λόγω δασικών πυρκαγιών». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας*. Υπ' αριθ. 4900/ 9-7-2018 έγγραφο «2^η Έκδοση Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης (Γενικό ΣΑΤΑΜΕ)». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.
- *Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας*. Υπ' αριθ. 7767 από 30-10-2019 έγγραφο «Σχέδιο δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων». Διεύθυνση Σχεδιασμού & Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών.
- *Ελληνική Αστυνομία*. Ειδικό Σχέδιο κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται από το φυσικό φαινόμενο πλημμύρες, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2006.

- *Ελληνική Αστυνομία. Ειδικό Σχέδιο κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται απο έντονη χιονόπτωση - χιονοθύελλα – παγετό, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2006.*
- *Ελληνική Αστυνομία. Ειδικό Σχέδιο κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας στην περίπτωση αεροπορικών ατυχημάτων, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2007.*
- *Ελληνική Αστυνομία. Μνημόνιο ενεργειών κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται απο την καταστροφή φράγματος, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2007.*
- *Ελληνική Αστυνομία. Μνημόνιο ενεργειών κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας στις περιπτώσεις μεγάλων οδικών - σιδηροδρομικών ατυχημάτων και κατάρρευση γέφυρας, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2007.*
- *Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ενεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση καταστροφών που προέρχονται απο ατύχημα σε Εγκατάσταση εξόρυξης ορυκτών πρώτων υλών (Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, κ.λπ.), Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2008.*
- *Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ενεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση καταστροφών που προέρχονται απο ανεμοστρόβιλους και θυελλώδεις ανέμους, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2008.*
- *Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ενεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση καταστροφών που προέρχονται απο κατολισθητικά φαινόμενα, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2008.*
- *Ελληνική Αστυνομία. Σχέδιο Ενεργειών Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση*

καταστροφών που προέρχονται από την ηφαιστιακή δράση, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2008.

- *Ελληνική Αστυνομία*. Μνημόνιο ενεργειών κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται από δασική πυρκαγιά, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2012.
- *Ελληνική Αστυνομία*. Ειδικό Σχέδιο κινητοποίησης Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέρχονται από το φυσικό φαινόμενο σεισμός, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2013.

Β΄ Ιστοσελίδες

- Ανοικτή Διακυβέρνηση, <http://www.opengov.gr>.
- Βουλή των Ελλήνων, <https://www.hellenicparliament.gr>.
- Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων, <http://www.ggk.gov.gr>.
- Εθνικό Τυπογραφείο, <http://www.et.gr>.
- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, <https://www.ekdd.gr>.
- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ), <http://www.ypeka.gr>.
- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, <http://www.mopocp.gov.gr>.
- Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, <https://www.yen.gr>.
- Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, www.yme.gov.gr.